

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΟ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

ΟΔΗΓΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ 2018-2019

ΘΕΣΜΙΚΟ-ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ

ΚΑΝΟΝΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΥΠΑ
ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Βουκουρέστι, Ιούνιος 2018

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A. Γενικά χαρακτηριστικά- Οικονομικά και λοιπά μεγέθη έτους 2016	5
1. ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ	8
2. Ευκαιρίες στην αγορά της Ρουμανίας – Προκλήσεις της αγοράς	12
B. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΕΙΣΟΔΟΥ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ	13
1. Συνεργασία με αντιπροσώπους-διανομείς	14
2. Ίδρυση γραφείου αντιπροσωπείας / υποκαταστήματος - θυγατρικής εταιρείας - κοινοπραξιών (joint ventures).....	14
3. Υπηρεσίες δικαιόχρησης (franchising)	15
4. Υπηρεσίες απευθείας προώθησης (direct marketing)	15
5. Συμμετοχή σε προκηρύξεις διαγωνισμών	16
6. Τα Δίκτυα Διανομής στη Ρουμανία	Error! Bookmark not defined.
Ένωση Μεγάλων Αλυσίδων Σουπερμάρκετ Ρουμανίας.....	Error! Bookmark not defined.
Αγορά τροφίμων μέσω διαδικτύου (E-commerce)	Error! Bookmark not defined.
Δικαιώματα Εισόδου (Entrance Fee)	Error! Bookmark not defined.
Διακίνηση φρούτων-λαχανικών.....	Error! Bookmark not defined.
Καταναλωτικές συνήθειες	Error! Bookmark not defined.
Τα Εμπορικά Κέντρα στην Ρουμανία	Error! Bookmark not defined.
7. Η κατανάλωση - Πρότυπα	23
Χαρακτηριστικά ρουμανικών νοικοκυριών	23
8. Τιμολόγηση	24
9. Προώθηση-Διαφήμιση	25
10. Σήμανση-Πιστοποίηση προϊόντων	27
Ετικέτες προϊόντων	27
Πιστοποιήσεις	28
11. Ηλεκτρονικό εμπόριο	28
12. Επιχειρηματικοί κατάλογοι.....	30
Γ. ΙΔΡΥΣΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ.....	30
1. Μορφές εταιρειών	31
Ανώνυμη Εταιρεία (S.A. societate pe actiuni, joint-stock company)	32
Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (S.R.L. societate cu răspundere limitată, Limited Liability Company)	33
Κοινοπραξία (Joint venture).....	35
α) Θυγατρική - Romanian Sub-Company (Filiala).....	36
β) Υποκατάστημα – Romanian “Sucursala”	36
Γραφείο Αντιπροσωπείας (Representative Office)	37
Εγγραφή εταιρείας στο Εμπορικό Μητρώο	37
2.1. Χρήσιμες διευθύνσεις	38
2.2. Ειδικότερες διαδικαστικές ρυθμίσεις.....	38
Συμπεράσματα	39
Δ. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ	Error! Bookmark not defined.
Υποκείμενα φόρου	Error! Bookmark not defined.
ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	Error! Bookmark not defined.
Φορολογική βάση	Error! Bookmark not defined.
Φορολογία μικροεπιχειρήσεων.....	Error! Bookmark not defined.
Γεωργία: Ποσοστό ενιαίου φορολογικού συντελεστή για την γεωργία από 1.1.2017	Error! Bookmark not defined.

Φορολογική βάση.....	Error! Bookmark not defined.
Φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ)	Error! Bookmark not defined.
Φορολογία Φυσικών Προσώπων - Φορολόγηση εισοδήματος.....	Error! Bookmark not defined.
Φορολογικές απαλλαγές	Error! Bookmark not defined.
Επιστροφή ΦΠΑ	Error! Bookmark not defined.
Φόρος ακινήτων	Error! Bookmark not defined.
Η ειδική φορολογία επί των ακινήτων.....	Error! Bookmark not defined.
Φόρος παρακράτησης κερδών/ μερισμάτων.....	Error! Bookmark not defined.
Λογιστικός έλεγχος επιχειρήσεων	Error! Bookmark not defined.
Η Φορολογία επιβάλλεται στην πηγή	Error! Bookmark not defined.
4. Ειδικές Οικονομικές Ζώνες ‘Free trade Zones’	Error! Bookmark not defined.
5. Νομικό πλαίσιο ιδιωτικοποιήσεων - αποκρατικοποιήσεων	47
Ε. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ-ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ.....	47
6. 1 Πνευματική Ιδιοκτησία.....	48
6.2 Βιομηχανική Ιδιοκτησία	49
6.3 Αντιγραφή προϊόντων	49
6.4 Διαδικασία εγγραφής - τρεις τρόποι εγγραφής της ευρεσιτεχνίας στην Ρουμανία	49
7. Ιδιοκτησία γης & ακινήτων	52
7.1. Γεωργική γη	52
7.2. Ακίνητα.....	52
ΣΤ. ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ.....	52
1. Άμεσες Ξένες Επενδύσεις.....	52
Ξένες επενδύσεις στη Ρουμανία- Συγκριτική ανάλυση.....	59
2.1 Β) Ελληνικές επενδύσεις στην Ρουμανία	Error! Bookmark not defined.
2.2) Ρουμανικές επενδύσεις στον κόσμο και στην Ελλάδα.....	Error! Bookmark not defined.
3. Φορείς και επιχειρήσεις υποστήριξης ξένων επενδύσεων.....	66
4. Εκτίμηση επιχειρηματικού κινδύνου	66
4.1 Τραπεζικός Τομέας.....	67
Ζ. ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΤΥΠΑ	70
1. Γενικά.....	70
2. Επιβαρύνσεις κατά την εισαγωγή προϊόντων	71
3. Φόροι κατά την διάθεση προϊόντων στην αγορά.....	71
4. Διαδικασίες Εισαγωγής.....	73
4.1. Απαιτούμενα παραστατικά κατά την εισαγωγή.....	73
4.3 Προϊόντα υπό καθεστώς προσωρινής εισαγωγής	74
α) Προσωρινή εισαγωγή εμπορευμάτων	74
β) Προσωρινή εισαγωγή για εκθέματα (ATA)	74
4.4 Ετικέτες προϊόντων	75
4.5 Πιστοποιητικά-Πρότυπα.....	76
4.6 Αρχές Πιστοποίησης.....	76
4.7 Απαγορεύσεις και περιορισμοί εισαγωγών.....	77
5. Τελωνειακός κώδικας – Νομοθεσία –Πληροφόρηση επαφών	77
6. Πρακτικός οδηγός εμπορικών συναλλαγών στην Ρουμανία	77
1. ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΑΠΟΠΛΗΡΩΜΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	78
2. ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΕΧΕΙ Η ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΙΚΑΝΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	78
3. ΠΡΟΣΕΚΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ, ΤΟΥ ΜΕΓΕΘΟΥΣ ΤΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΑΝΑΛΙΩΝ ΔΙΑΝΟΜΗΣ – ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ.....	78
4. ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ, ΓΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΓΧΩΡΙΑΣ ΝΟΟΤΡΟΠΙΑΣ	79
5. Η ΑΞΙΑ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΓΕΥΜΑΤΩΝ	79

6. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΡΟΥΜΑΝΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΕΙΝΑΙ Η ΥΠΕΡΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ	80
7. ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ	80
8. ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ – ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΙΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ – ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΥ (ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ)	80
9. ΣΗΜΑΣΙΑ ΣΤΙΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΑΓΟΡΑΣ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	81
10. ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ.....	81
ΣΤ. ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	81
Ζ. ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	83
Η. ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ.....	85
1. Διμερείς Εμπορικές Συμφωνίες	85
2. Διμερείς συμφωνίες προστασίας επενδύσεων	85
3. Διμερείς συμφωνίες αποφυγής διπλής φορολογίας	85
4.ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΙΜΕΡΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ – ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ	86

ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

A. Γενικά χαρακτηριστικά- Οικονομικά και λοιπά μεγέθη έτους 2017

Έκταση	238.391 τ.χλμ.
Πληθυσμός	20,1 εκατ. (απογραφή 2011 ¹) Αστικός πληθυσμός: 54,9 %, Αγροτικός – ημιαστικός 45,1%
Μεταβολή πληθυσμού	Την 1.1.2018, βάσει στοιχείων του Εθνικού Ινστιτούτου Στατιστικής (INS), ο μόνιμος πληθυσμός ανήρχετο σε 21,595 εκ. κατοίκους, ενώ ο συνολικός (μόνιμοι και διαμένοντες κάτοικοι) σε 19,64 εκ. Τα τελευταία έτη, παρατηρείται τάση μείωσης του πληθυσμού εξαιτίας της υπογεννητικότητας και της μετανάστευσης, αφού 3,4 εκατ. κάτοικοι έχουν μεταναστεύσει στο εξωτερικό.
Ενεργός πληθυσμός	8,597 εκ. άτομα (1.1.2018) Απασχολούμενοι: 8,449 εκ. άτομα Άνεργοι: 443.000
Εθνότητες	Ρουμάνοι (83,4%), Ούγγροι (6,1%), Αθίγγανοι (3,3%), άλλοι (1,3%)
Θρησκεία	Ορθόδοξοι (81,9%), Προτεστάντες 6,4%, ρωμαιοκαθολικοί 4,3%, Άλλοι 0,9%
Κυριότερα αστικά κέντρα	Βουκουρέστι: 2.101.413 κάτοικοι, πρωτεύουσα και το κυριότερο εμπορικό και πολιτικό κέντρο. Ακολουθούν: Ιάσιο (364.381), Τιμισοάρα (331.927), Cluj-Napoca (321.754), Κωσταντζα (316.649), Craiova (304.030), Γαλάτσι (303.205), Brasov (290.283)
Εθνικό νόμισμα	Λέι Ρουμανικό (RON). Μέση ισοτιμία Δεκέμβριος 2017 €1= 4,66 Λέι (BNR)
Πολίτευμα	Ημιπροεδρική Δημοκρατία. Η Ρουμανία αποτελεί ένα εθνικό ανεξάρτητο κράτος οργανωμένο στο πλαίσιο της Δημοκρατίας. Το σύνταγμα υιοθετήθηκε το 1991 και αναθεωρήθηκε το 1993.
Νομοθετικά Σώματα	Υπάρχουν δύο νομοθετικά Σώματα: α) το Κοινοβούλιο και β) την Γερουσία. Πρόκειται για ισοδύναμα νομοθετικά σώματα. Τα εν λόγω

¹Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία του INS υπολογίζεται ότι ο μόνιμος ή συνήθως διαμένων στη Ρουμανία πληθυσμός ανέρχεται σε 19,64 εκατ.

	νομοθετικά σώματα έχουν ισοδύναμες εξουσίες και οι εκλογές εκτελούνται ταυτοχρόνως.
Διοικητική Διάρθρωση	Η Ρουμανία, παρά το γεγονός ότι αποτελεί ένα κράτος συγκεντρωτικό, εν τούτοις η τοπική διοικητική και οικονομική αυτονομία είναι αναγνωρισμένη από τον νόμο του 2006 και οι γενικοί γραμματείς της αυτοδιοίκησης δεν είναι πλέον διορισμένοι από τον νομάρχη, αλλά από τις αρχές της τοπικής αυτοδιοίκησης. Η χώρα διαιρείται σε 42 περιφέρειες (αυτοδιοικούμενα διαμερίσματα), καθώς και σε 8 περιφέρειες ανάπτυξης. Οι Δήμαρχοι και οι πρόεδροι των αυτοδιοικητικών συμβουλίων εκλέγονται απευθείας με ονομαστική ψηφοφορία σε ένα γύρο, ενώ τα συμβούλια εκλέγονται σε δύο γύρους.
Εκλογικό σύστημα	Ο Πρόεδρος εκλέγεται άμεσα από το εκλογικό σώμα, με πενταετή θητεία και δυνατότητα επανεκλογής για δεύτερη θητεία. Ο Πρωθυπουργός, ως επικεφαλής της κυβέρνησης, ορίζεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και ασκεί την εκτελεστική εξουσία, αποφασίζοντας για το κυβερνητικό έργο.
Εκλογές	Προεδρικές εκλογές: 02 & 16.11.2014 Αυτοδιοικητικές: 05.06.2016 Βουλευτικές εκλογές: 11.12.2016
Πρόεδρος	Klaus IOHANNIS (από 21.12.2014)
Πρωθυπουργός	Viorica DANCILA από 29.1.2018 (κυβέρνηση PSD - ALDE)
Δικαιοσύνη	Το Ανώτατο Δικαστήριο (High Court of Cassation and Justice) αποτελείται από 111 δικαστικούς και διαιρείται σε αστικό, ποινικό, εμπορικό και τομέα διαφορών. Παράλληλα, υπάρχει και το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο (9 δικαστές).
Κεντρική Τράπεζα	Το Διοικητικό Συμβούλιο της Κεντρικής Τράπεζας απαρτίζεται από 9 στελέχη, τα οποία διορίζει η Βουλή, με πενταετή θητεία. Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας Ρουμανίας από τον Σεπτέμβριο 1990 είναι ο κ. Mugur I. Isarescu.
Οδικό δίκτυο	Εθνικό δίκτυο μήκους 86.080 χλμ, αλλά μόνο 747 χλμ. αυτοκινητοδρόμων (2016). Αναμένεται επέκτασή τους κατά 2.000 χλμ μέχρι το 2020. Το δίκτυο αυτοκινητοδρόμων που συνδέει την πρωτεύουσα με τις κυριότερες πόλεις της Ρουμανίας είναι ικανοποιητικό. Αντίθετα, οι περιφερειακοί δρόμοι που συνδέουν την περιφέρεια είναι φτωχοί σε υποδομές και χρήζουν προσοχής.
Μέσος Μισθός	Ο μέσος ακαθάριστος μηνιαίος μισθός του Ρουμάνου στα τέλη του 2017 ανήλθε σε 3.662 RON ήτοι περίπου 801 ευρώ τον μήνα , ενώ ο μέσος καθαρός μισθός ανήλθε σε 2.629 Lei ήτοι περίπου 575 ευρώ τον μήνα .
Κατώτατος Μισθός (από 01.01.2018)	Ο νόμιμος κατώτατος μηνιαίος μισθός, τον οποίο λαμβάνει ο εργαζόμενος στην Ρουμανία, είναι πλέον 1.900 Lei (407 Ευρώ) από 1.1.2018 , ενώ το αμέσως προηγούμενο διάστημα (από 1.2.2017 ως 31.12.2017) ήταν 1.450 Lei ήτοι 323 Ευρώ τον μήνα (από 1.050 το 2015 και 900 Lei το 2014), ενώ αναμένεται να υπάρξει αύξηση και στο μέλλον. Για το 2017 η αύξηση του κατώτερου μισθού έφθασε στο 52% κυρίως λόγω της μετακίνησης του βάρους των ασφαλιστικών εισφορών από τον εργοδότη στον εργαζόμενο.
Επίσημη γλώσσα	Ρουμανική

Εμπορική γλώσσα	Αγγλική και γαλλική ή γερμανική (χρησιμοποιούνται μεταφραστές)			
Ώρα	Ίδια με την Ελλάδα.			
Δημόσιες Αργίες 2018	1 & 2 Ιανουαρίου (Πρωτοχρονιά και 2 ^η μέρα), 24 Ιανουαρίου (Ημέρα Ένωσης Ρουμανικών Πριγκιπάτων), 8 & 9 Απριλίου (Ορθόδοξο Πάσχα), 1 Μαΐου (Εργατική πρωτομαγιά), 17 Μαΐου (Αγίου Πνεύματος), 1η Ιουνίου (Ημέρα Παιδιού), 15 Αυγούστου (Κοίμηση της Θεοτόκου), 30 Νοεμβρίου (Αγίου Ανδρέα) & 1 Δεκεμβρίου (Εθνική εορτή), 25 & 26 Δεκεμβρίου (Χριστούγεννα).			
Κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. Α.Ε.Π. (ονομ. αξία)	9.546 Ευρώ (2017 - Στοιχεία Eurostat) 187,5 δισ. Ευρώ (2017) Συμμετοχή κλάδων στο ΑΕΠ: Γεωργία 4,2%, Βιομηχανία 33,2% , Υπηρεσίες 64,4%.			
Μεταβολή Α.Ε.Π.	+6,9% (2017)	+4,8 % (2016)	+3,8% (2015)	+3% (2014)
Πληθωρισμός (INS)	+3,23% (2017)	-1,5% (2016)	+0,6% (2015)	+1,1% (2014)
Απασχόληση	<u>Ενεργός πληθυσμός</u>	8,597 εκ. άτομα (1.1.2018)		
	<u>Κατανομή απασχόλησης κατά τομέα (%)</u>	Πρωτογενής Τομέας: 28,3% Δευτερογενής Τομέας: 28,9% Τριτογενής Τομέας: 42,8%		
	<u>Ανεργία</u>	4,9% (2017)	5,7% (2016)	6,7%(2015) 7,1%(2014)
Εξωτερικό Χρέος	94.000δισ. € (2017)	92.532 δισ. € (2016)	90.434 δισ. € (2015)	94,744 δισ. € (2014)
Δημόσιο Χρέος σε % ΑΕΠ	35,7 % (2017)	37,6 % (2016)	38% (2015)	39,4% (2014)
Έλλειμμα Προϋπολογισμού (ESA 2010)	-2,9% του ΑΕΠ το 2017 -3% (2016) -0,8% (2015) -1,4% (2014)			
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών	-6,46 δισ. € (2017)	-4,12 δισ. € (2016)	-1,94 δισ. € (2015)	
Συναλλαγματικά Αποθέματα Κεντρικής Τράπεζας	34,49 δισ. ευρώ (Δεκ. 2017)	34,242 δισ. € (Δεκ. 2016)	32,238 δισ. € (Δεκ. 2015)	
Εξαγωγές	62,641 δισ. € (2017)	57,3 δισ. € (2016)	54,6 δισ. € (2015)	
Εισαγωγές	75,98 δισ. € (2017)	67,342δισ. € (2016)	63,0 δισ. € (2015)	
Εμπορικό Ισοζύγιο	-12,956 δισ. € (2017)	- 9,957 δισ.€ (2016)	- 8,4 δισ. € (2015)	
Αγορά της Ρουμανίας - Διάκριση μεριδίου ανά περιοχή	Το Βουκουρέστι αποτελεί το πολιτικό και εμπορικό κέντρο της χώρας. Η Ρουμανία αποτελεί χώρα με ανισότητες. Το 10% του πληθυσμού κατέχει το 30% του πλούτου της χώρας. Κατά μέσο, όρο οι μισθοί είναι κατά 50% υψηλότεροι στο Βουκουρέστι από ότι στην επαρχία.			
Κυριότεροι εμπορικοί	10 κυριότεροι προμηθευτές %επί του συνόλου των εισαγωγών –			

εταίροι (2017)	<p>Γερμανία (20,03%), Ιταλία (10,3%), Ουγγαρία (7,46%), Γαλλία (5,29%), Πολωνία (5,44%), Κίνα (5,28%), Ολλανδία (3,30%), Αυστρία (3,32%), Τουρκία (3,99%), Ρωσία (3,28%).</p> <p>Ελλάδα: 20^η θέση, 1,17% του συνόλου των ρουμανικών εισαγωγών</p> <p>10 κυριότεροι πελάτες %επίτου συνόλου των εισαγωγών – Γερμανία (22,92%), Ιταλία (11,23%), Ουγγαρία (6,76%), Γαλλία (4,69%), Πολωνία (3,13%), Ολλανδία (2,57%), Αυστρία (2,34%), Τουρκία (3,34%), Ρωσία (1,76%).</p> <p>Ελλάδα: 18^η θέση, 1,43% του συνόλου των ρουμανικών εξαγωγών</p>
Άμεσες Ξένες Επενδύσεις	<p>Απόθεμα επενδύσεων περίπου 70 δισ. Ευρώ.</p> <p>Σύμφωνα με στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας της Ρουμανίας και βάσει εκτιμήσεων, οι άμεσες ξένες επενδύσεις ανήλθαν περίπου σε 4,59 δισ. το 2017, ενώ το 2016 ήταν 4,52 δις ευρώ (αύξηση +1,5%), το 2015 ήταν 3,461 και το 2014 ήταν 2,421 δισ. ευρώ.</p> <p>Σύμφωνα με την UNCTAD, οι επενδύσεις στην Ρουμανία έφθασαν τα 4,573 δισ \$ το 2016, 3,389 δισ \$ το 2015, 3,211 δισ.\$ το 2014 και 3,601 δισ.\$ το 2013.</p>
Συμμετοχή Ρουμανίας σε Διεθνείς Οργανισμούς	<p>-Ένταξη στην Ε.Ε. από 1.1.2007</p> <p>-Μέλος NATO, BIS, BSEC, CE, EAPC, EBRD, ECB, EIB, ESA, FAO, G-9, IAEA, IBRD, ICAO, ICC, ICRM, IDA, IFAD, IFRCS, IHD, ILD, IMF, IMO, IMSO, OIF, INTERPOL, IOC, IOM, IPU, ISO, ITSΟ, ITU, LAIA, MIGA, MONUSCO, OIF, OPC, NSG, VCOIF, OPCW, OSCE, PCA, SELEC, UN, UNCTAD, UNESCO, UNHCR, UNIDO, UNMIL, UNINDO, UPU, WCO, WFTU, WIPO, WTO</p>
Εκπαίδευση-Ιντερνετ	<p>Υπάρχουν περίπου 550.000 φοιτητές στην χώρα.</p> <p>Το 97% των Ρουμάνων μαθητών στα σχολεία διδάσκονται τουλάχιστον 2 ξένες γλώσσες (αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ισπανικά).</p> <p>Η Ρουμανία διαθέτει την υψηλότερη ταχύτητα διαδικτύου στην Ε.Ε. (peak connection)</p>

1. ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ

ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ

Η Οικονομία της Ρουμανίας: Βασικοί Μακροοικονομικοί Δείκτες

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Μακροοικονομικοί Δείκτες										
Πραγματικό ΑΕΠ (% από έτος σε έτος) Πηγή: INS	7,3	-6,6	-1,1	2,3	0,6	3,5	2,8	3,7	4,8	6,9
Πραγματικό ΑΕΠ (% από έτος σε έτος) Πηγή: Eurostat	10,3	-6,3	-0,2	1,6	1,1	3,9	3,5	4,4	5,1*	5,1*
Πληθωρισμός (% μέσος ετήσιος) Πηγή: INS	+7,9	+5,6	+6,1	+5,8	+3,33	+3,98	+1,1	-0,6	-1,5	+3,23

Πληθωρισμός (% μέσος ετήσιος) Πηγή: Eurostat	+7,9	+5,6	+6,1	+5,8	+3,4	+3,2	+1,4	-0,4	-1,1	-1,1
Έλλειμμα Προϋπολογισμού Πηγή: Eurostat	-5,5	-9,5	-6,9	-5,4	-3,7	-2,1	1,4	-0,8	-3,0	-2,9
Δημόσιο Χρέος (% του ΑΕΠ, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή μεθοδολογία)	13,4	23,6	30,5	34,7	38,0	37,8	39,4	38	37,6	35,7
Εξωτερικό χρέος						98,07 δισ. €	94,74 δισ. €	90,434 δισ. €	92,532 δισ. €	94,00 δισ. €
Εξαγωγές Προϊόντων (ετήσια μεταβολή %)	14,1	-13,8	28,5	21,2	-0,5	10,0	5,90	4,1	5,1	9,2
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (ως ποσοστό % ΑΕΠ)	11,6	4,2	4,4	4,5	4,4 (-5,843 δισ. ευρώ)	1,1 (- 1,1686 ισ. ευρώ)	0,5 (-0,686 δισ. ευρώ)	2,3 (-1,943 δισ. ευρώ)	2,2 (-4,118 δισ. ευρώ)	3,5 (-6,4 δισ. ευρώ)
Επιτόκια και Ισοτιμία										
Επιτόκιο Νομισματικής Πολιτικής Κεντρικής Τράπεζας Ρουμανίας - BNR (% , τέλος του έτους)	10,2 5	8,00	6,25	6,00	5,25	3,5	2,75	1,75	1,75	1,75
Μέση ισοτιμία LEI/EUR	3,68	4,24	4,21	4,24	4,46	4,42	4,48	4,45	4,4908	4,66
Δείκτες Αγοράς Εργασίας										
Ποσοστό Ανεργίας (% , τέλος του έτους)	5,8	6,9	7,3	7,4	7,0	7,1	6,4	6,7	5,5%	5,5%

Πηγές: Υπουργείο Οικονομικών Ρουμανίας, INS, BNR, Eurostat

* Προσωρινά στοιχεία

Η Ρουμανία είναι χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης από την 01.01.2007, αλλά δεν είναι μέλος της Ευρωζώνης. Έχει έκταση 238.391 τ. χλμ (9^η σε μέγεθος μεταξύ των κρατών μελών) και περίπου 20 εκ. κατοίκους βάσει της απογραφής του 2011.

Κατέχει το προνόμιο της εκμετάλλευσης των εκβολών του Δούναβη που συνδέει την Μαύρη Θάλασσα με την Κεντρική Ευρώπη, διασχίζοντας 10 κράτη (Γερμανία, Ρουμανία, Ουγγαρία, Σερβία, Βουλγαρία, Σλοβακία, Κροατία, Ουκρανία, Μολδαβία, Αυστρία).

Η μορφολογία του εδάφους είναι κατά 60% πεδινή και κατά 40% ορεινή. Η χώρα διακρίνεται για τον ορυκτό πλούτο της με σημαντικά αποθέματα πετρελαίου, φυσικού αερίου, χαλκού, χρυσού κλπ.

Ο πληθυσμός είναι κατά 53,8% αστικός και κατά 46,2% αγροτικός και ημιαστικός.

Ο ρυθμός ανάπτυξης της χώρας από το 2000 έως το 2008 ήταν θετικός με μέσο όρο 6,3%. Ακολούθησε η οικονομική κρίση, η οποία επέφερε αρνητικό ρυθμό ανάπτυξης (-6,6% το 2009), ενώ τα μέτρα που ελήφθησαν, εν συνεχεία, από την κυβέρνηση και την Κεντρική Τράπεζα της χώρας επέφεραν επανεκκίνηση της οικονομίας και θετικό ρυθμό ανάπτυξης.

Το 2010, στο πλαίσιο χρηματοδότησης από διεθνείς δανειστές, εφαρμόστηκε πρόγραμμα λιτότητας (μείωση των μισθών των δημοσίων υπαλλήλων κατά 25%, μείωση των ασφαλιστικών εισφορών κατά 15%, αύξηση του ΦΠΑ από 19% σε 24%).

Το 2011 υπήρξε θετική μεταβολή του **ΑΕΠ** στο επίπεδο +2,3%. Έκτοτε, σημειώνεται θετική μεταβολή του ΑΕΠ και ιδιαίτερα το 2013 και 2016 ο ρυθμός ανάπτυξης της ρουμανικής οικονομίας ήταν από τους υψηλότερους μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ήτοι +3,5% και +4,8% αντίστοιχα. Το 2017 ανήλθε σε 6,9% από του υψηλότερους της ΕΕ και παγκοσμίως.

Η θετική μεταβολή του ΑΕΠ που καταγράφεται τα τελευταία 5 έτη, είναι δυνατόν να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι η οικονομία της χώρας δύναται να αυτοχρηματοδοτηθεί, κυρίως λόγω του χαμηλού ελλείμματος προϋπολογισμού, του χαμηλού δημόσιου χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ καθώς και του μικρού ελλείμματος στο ισοζύγιο πληρωμών.

Η θετική αύξηση του ΑΕΠ κατά το 2017 οφειλόταν κατά κύριο λόγο στην αξιολογητή αύξηση της εσωτερικής κατανάλωσης, η οποία προέκυψε από την ελάφρυνση της φορολογίας, την αύξηση των μισθών και συντάξεων, ιδιαίτερα στον δημόσιο τομέα, καθώς και το χαμηλό επίπεδο των επιτοκίων. Επιπλέον, η βιομηχανική παραγωγή αυξήθηκε σε σχέση με το 2016, εξαρτώμενη σε μεγάλο βαθμό από τον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας. Κυριότερος παράγοντας που επηρέασε την θετική μεταβολή του ΑΕΠ το 2016 και 2017 ήταν η υιοθέτηση συγκεκριμένων μέτρων φορολογικής πολιτικής και η αύξηση του ποσοστού απορρόφησης κοινοτικών κονδυλίων, που επηρέασαν με την σειρά τους την ενδυνάμωση της ιδιωτικής κατανάλωσης. Αναφέρουμε ενδεικτικά την μείωση του συντελεστή ΦΠΑ από 24% σε 9% για τα είδη διατροφής από 1.6.2015 και την θέση σε εφαρμογή μειωμένου γενικού συντελεστή ΦΠΑ από 24% σε 20% από 1.1.2016 και 19% από 1.1.2017, τα οποία απετέλεσαν μέτρα ενίσχυσης της κατανάλωσης των νοικοκυριών.

Οι ρουμανικές εξαγωγές για το 2017, με βάση τα στοιχεία του Εθνικού Ινστιτούτου Στατιστικής της Ρουμανίας (INS), σημείωσαν αύξηση κατά 9,15% και ανήλθαν σε 62,641 δισ. ευρώ, ενώ οι εισαγωγές κατά το ίδιο διάστημα έφθασαν τα 75,58 δισ. ευρώ, αυξημένες κατά 12,2%, σε σχέση με το 2016. Το εμπορικό έλλειμμα κατέγραψε αύξηση κατά 2,999 δισ. ευρώ και ανήλθε σε 12,956 δισ. ευρώ έναντι 9,957 δισ. ευρώ το 2016.

Μερικά δεδομένα θα πρέπει να τύχουν ιδιαίτερης προσοχής, καθώς δύνανται να επηρεάσουν αρνητικά τον ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ. Σε αυτά συγκαταλέγονται:

α) Οι υπάρχουσες ανισότητες εισοδημάτων του ρουμανικού πληθυσμού. Το 10% των πλέον πλουσίων διαθέτουν το 30% της οικονομίας της χώρας, ενώ το 10% των φτωχών έχουν μόνο το 3%. Επιπλέον, καταγράφονται σημαντικές διαφορές μεταξύ των 8 περιφερειών της χώρας, τόσο σε επίπεδο κατά κεφαλήν ΑΕΠ όσο και σε επίπεδο συνθηκών ζωής. Επίσης, υπάρχει σημαντική διαφορά μεταξύ εισοδημάτων της πρωτεύουσας και της περιφέρειας.

β) Ενδεχόμενη επιβάρυνση του εμπορικού ισοζυγίου, αφού οι εισαγωγές αναμένεται να αυξηθούν σε υψηλότερο βαθμό από τις εξαγωγές.

γ) Βραδεί ρυθμοί των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων.

δ) Έλλειψη-καθυστέρηση έργων υποδομής, κυρίως στον τομέα των μεταφορών.

Μακροοικονομικοί δείκτες- Γενικά Αύξηση του ΑΕΠ

Η πορεία της ρουμανικής οικονομίας κατά το 2017 χαρακτηρίζεται θετική, καθώς σημείωσε **αξιόλογο ρυθμό ανάπτυξης**. Σύμφωνα με τα αναθεωρημένα στοιχεία του Εθνικού Ινστιτούτου Στατιστικής της Ρουμανίας (Institutul National de Statistica-INS), **το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 6,9%** σε σχέση με το 2016 (έναντι αύξησης 4,8% το 2016), γεγονός που οδήγησε στην αναθεώρηση προς τα άνω των προηγούμενων εκτιμήσεων των διεθνών οικονομικών οργανισμών και για το 2018. Το εν λόγω ποσοστό αποτελεί το υψηλότερο επίπεδο ανάπτυξης από το 2008 και είναι το υψηλότερο μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε. Η Ευρωπαϊκή

Επιτροπή εκτιμά ότι για τα προσεχή έτη (2018-2019) η αυξημένη εγχώρια ζήτηση και κατανάλωση που προέρχεται από την αύξηση των μισθών και την μείωση της φορολογίας, θα αποτελέσουν τον κύριο μοχλό τροφοδότησης της οικονομικής ανάπτυξης, ενώ οι εξαγωγές και εισαγωγές της χώρας θα συνεχίσουν να αυξάνονται. Λαμβάνοντας, ωστόσο, υπ' όψιν το γεγονός ότι το ισοζύγιο εξαγωγών-εισαγωγών είναι αρκετά ισορροπημένο, η εν λόγω αύξηση δεν αποτελεί ανησυχητικό φαινόμενο. Διεθνείς και εγχώριοι οικονομικοί αναλυτές θεωρούν ότι το επίπεδο της θετικής εξέλιξης του ΑΕΠ θα κυμανθεί σε χαμηλότερα επίπεδα για τα έτη 2018-2019. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκτιμά ότι η αύξηση του ΑΕΠ το 2018 θα ανέλθει σε 4,4%, το ΔΝΤ, η Παγκόσμια Τράπεζα στο 4,5% και η EBRD στο 4,2%, ενώ άλλοι οικονομικοί αναλυτές εκτιμούν ότι το 2019 θα περιορισθεί στο επίπεδο 3,5%, λόγω του ότι κυρίως η θετική εξέλιξη του ΑΕΠ στηρίζεται σχεδόν αποκλειστικά στην κατανάλωση.

Η θετική μεταβολή του ΑΕΠ που καταγράφεται τα τελευταία 5 έτη, οδηγεί αρκετούς αναλυτές στο συμπέρασμα ότι η οικονομία της χώρας δύναται να αυτοχρηματοδοτηθεί, κυρίως λόγω του χαμηλού ελλείμματος προϋπολογισμού, του χαμηλού δημόσιου χρέους ως ποσοστό του ΑΕΠ καθώς και του μικρού ελλείμματος στο ισοζύγιο πληρωμών. Ο υψηλός ρυθμός κατά το 2017 οφειλόταν κατά κύριο λόγο στην αξιολογητή αύξηση της εσωτερικής κατανάλωσης, η οποία προέκυψε από την ελάφρυνση της φορολογίας, την αύξηση των μισθών και συντάξεων, ιδιαίτερα στον δημόσιο τομέα, καθώς και το χαμηλό επίπεδο των επιτοκίων. Ειδικότερα, η νομισματική πολιτική της Κεντρικής Τράπεζας της χώρας, που μείωσε το ετήσιο επιτόκιο νομισματικής πολιτικής (επιτόκιο κλειδί) στο ιστορικό χαμηλό του 2,25%, επέφερε θετικά αποτελέσματα σύμφωνα με τις προσδοκίες της αγοράς. Παρόλα αυτά το επιτόκιο αναφοράς της Κεντρικής Τραπέζης της χώρας αυξήθηκε σημαντικά τελευταία - από 1.75% σε 2% τον Ιανουάριο και 2,25% τον Φεβρουάριο 2018. Επιπλέον, η βιομηχανική παραγωγή αυξήθηκε κατά 9,6% σε σχέση με το 2016, εξαρτώμενη σε μεγάλο βαθμό από τον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας. Κυριότερος που συνέβαλε στην θετική μεταβολή του ΑΕΠ το 2017 ήταν η υιοθέτηση συγκεκριμένων μέτρων φορολογικής πολιτικής, που επηρέασαν με την σειρά τους την ενδυνάμωση της ιδιωτικής κατανάλωσης. Αναφέρουμε ενδεικτικά την μείωση του συντελεστή ΦΠΑ από 24% σε 9% για τα είδη διατροφής από 1.6.2015 και την θέση σε εφαρμογή μειωμένου γενικού συντελεστή ΦΠΑ από 24% σε 20% από 1.1.2016 και 19% από 1.1.2017, τα οποία απετέλεσαν μέτρα ενίσχυσης της κατανάλωσης των νοικοκυριών.

Βασικοί τομείς της οικονομίας είναι:

1. Βαριά βιομηχανία: αυτοκινητοβιομηχανία (Renault, Ford), σιδηρουργία (Arcelor-Mittal), παραγωγή αλουμίνιας (ALRO.AL Pro), χημική βιομηχανία, ναυπηγεία (Daewoo Mangalia, STX OSV Tulcea, STX OSV Braila), παραγωγή καλωδίων (ICME ECAB του Ομίλου Βιοχάλκο), κατασκευή αμαξωμάτων και βαγονιών (Siemens, Alstom), εξοπλισμός διύλιστηρίων κ.ά.

Το 2017, σε σχέση με το προηγούμενο έτος, σημειώθηκε **αύξηση του κύκλου εργασιών του βιομηχανικού τομέα ήταν της τάξεως του 7,4%**, κυρίως λόγω της αύξησης της βιομηχανικής παραγωγής (+6,5%). Η παραγωγή του τομέα ενέργειας αυξήθηκε κατά +3,7%, παρά το γεγονός ότι ο τομέας εξόρυξης παρουσίασε μείωση κατά 7% κυρίως ένεκα του γεγονότος ότι κυρίως οι μεγάλες επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας τηρούν ακόμη υπο έλεγχο του κράτους.

2. Γεωργία- κτηνοτροφία: Η γνωστή ρήση ότι η Ρουμανία αποτελεί τον σιτοβολώνα της Ευρώπης σήμερα επικαιροποιείται. Η παραγωγή σιτηρών το 2016 ανήλθε σε 20.886 χιλ. τόνους έναντι 19.286 χιλ. τόνων το 2015 και 7.815 τόνων το 2007. Ο τομέας της κτηνοτροφίας συνεχίζει να αναπτύσσεται γρήγορα με το ζωϊκό κεφάλαιο να ανέρχεται σε 2.157.000

βοοειδή, 3.757.212 χοιρινά, 14.198.819 αμνοερίφια, 68.856.062 πτηνά και 1.617.941 οικογένειες μελισσών (στοιχεία 2016).

3. Ενέργεια:

Σύμφωνα με στοιχεία της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας της Ρουμανίας (ANRE), η παραγωγή ηλεκτρισμού στη Ρουμανία το 2016 προήλθε από :

1. Μη ανανεώσιμες πηγές ενέργειας 57,62%, ως εξής:

24,47% - άνθρακας

17,49% - πυρηνική ενέργεια

14,99% - φυσικό αέριο

0,67% - άλλες συμβατικές πηγές

2. Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας : 42,38%, ως εξής

28,86% - υδροηλεκτρική

10,13% - αιολική

2,60% - ηλιακή

0,75% - βιομάζα

0,04% - άλλες

2. Ευκαιρίες στην αγορά της Ρουμανίας – Προκλήσεις της αγοράς

Η γεωγραφική εγγύτητα της Ρουμανίας με την Ελλάδα, το μεγάλο μέγεθος της χώρας και της αγοράς διευκολύνει την ανάπτυξη εμπορικών συναλλαγών και επιχειρηματικής συνεργασίας, όπως:

- **συνεργασία στον τομέα γεωργίας, παραγωγής και επεξεργασίας τροφίμων και ποτών** – Λόγω ανεκμετάλλετων πρώτων υλών και ύπαρξης καλής ποιότητας, αλλά μη τυποποιημένων, γεωργικών προϊόντων (λαχανικών, φρούτων και κρασιού), ο τομέας παραγωγής και επεξεργασίας τροφίμων παρουσιάζει ευκαιρίες επιχειρηματικής δραστηριοποίησης.
- **συμμετοχή σε χρηματοδοτικά προγράμματα της Ε.Ε.** – Η Ρουμανία αναμένεται να λάβει 40 δις ευρώ από την Ε.Ε κατά την περίοδο 2014-2020 (αύξηση 18% σε κονδύλια σε σύγκριση με την περίοδο 2007-2013 και με ίδια χρηματοδότηση ύψους 8,9 δις ευρώ). Οι ελληνικές συμβουλευτικές επιχειρήσεις θα μπορούσαν να συμμετάσχουν στον εν λόγω τομέα.
- **συμμετοχή σε χρηματοδοτικά προγράμματα της Ρουμανίας:** Σύμφωνα με τη νέα νομοθεσία για την ανάπτυξη (δεν υφίσταται ενιαίος αναπτυξιακός νόμος), δίδεται η δυνατότητα επιδότησης κατά 50% και πλέον νέων θέσεων εργασίας. Παρέχονται κίνητρα σε νέες επενδύσεις στο πλαίσιο λειτουργίας των βιομηχανικών και βιοτεχνικών πάρκων (παραχώρηση υποδομών και δικτύων κλπ.) και σχεδιάζονται συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα μικρομεσαίων επιχειρήσεων (με παροχή κρατικών εγγυήσεων-επιδοτήσεων θέσεων εργασίας). Επίσης, απαλλάσσονται της φορολογίας τα κεφάλαια, που επανεπενδύονται, εφαρμόζεται ενιαίος φορολογικός συντελεστής 16% και ισχύει ελαστικότητα για τα εργασιακά ζητήματα.
- **κατασκευές** – Παρά την οικονομική κρίση, που επηρέασε την χώρα από τον Ιούλιο του 2010, ο τομέας αυτός παρουσιάζει ανάπτυξη σε μεγάλα έργα υποδομής, τα οποία χρηματοδοτούνται από διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς (ΕΕ, Παγκόσμια Τράπεζα κλπ).

- **υπηρεσίες τουρισμού** – Η γεωγραφική θέση της Ρουμανίας, η διατήρηση άριστων πολιτικών και οικονομικών σχέσεων και η αύξηση του επιπέδου ζωής των ρουμανικών νοικοκυριών συνηγορούν προς την κατεύθυνση αύξησης του τουριστικού ρεύματος προς Ελλάδα τα προσεχή έτη. Έτσι, παρά το γεγονός ότι τα επίσημα στατιστικά στοιχεία της χώρας μας δείχνουν ένα τουριστικό ρεύμα 540.289 ατόμων το 2015 με τουριστικό συνάλλαγμα άνω των 150 εκατ. Ευρώ, εν τούτοις, λαμβάνοντας υπ’ όψιν τους ταξιδιώτες με ίδιο μέσο, υπολογίζεται ότι οι ρουμάνοι τουρίστες στην χώρα μας έφθασαν τους 1.100.000 το 2015 (από περίπου 800.000 το 2014).
- **δίκτυα διανομής** – δεδομένης της υπό διαμόρφωση κατάστασης στον κλάδο, επιβάλλεται η άμεση δραστηριοποίηση των ελληνικών επιχειρήσεων, καθώς μέσω νέων δικτύων διανομής στην χώρα, προωθούνται καλύτερα τα προϊόντα.
- υπάρχουν, επίσης, ευκαιρίες στον τομέα ιδιωτικών ιατρικών κέντρων, στον τομέα συμβουλευτικών εταιρειών καθώς και στον τραπεζικό τομέα.

Όσον αφορά στην εξαγωγή ελληνικών προϊόντων στη Ρουμανία, λαμβανομένης υπ’ όψιν της αύξησης του εισοδήματος των νοικοκυριών τα τελευταία χρόνια και ιδίως στις μεγάλες πόλεις (Βουκουρέστι, Κωσταντζα, Τιμισοάρα, Ιάσιο, Κλούζ, Κραϊόβα), υπάρχουν δυνατότητες διείσδυσης σε διάφορους τομείς, όπως φρούτων και λαχανικών, τροφίμων εν γένει, ενδυμάτων, κατασκευαστικών υλικών, μαρμάρου και προϊόντων αλουμινίου, καλλυντικών και ειδών κουζίνας, φαρμακευτικών προϊόντων και νοσοκομειακού εξοπλισμού, γεωργικών μηχανημάτων, ηλεκτρολογικού υλικού, τηλεπικοινωνιακού υλικού κλπ.

Στην αγορά της Ρουμανίας, υπάρχουν και πολλές προκλήσεις τις οποίες καλούνται να αντιμετωπίσουν οι ελληνικές επιχειρήσεις που επιθυμούν να εισέλθουν. Τέτοιες είναι, για παράδειγμα, η αυξημένη γραφειοκρατία και η πολυπλοκότητα της νομοθεσίας σε τομείς που επηρεάζουν τη λειτουργία και δραστηριοποίηση μιας επιχείρησης, όπως πχ πιστοποίηση προϊόντων, έκδοση αδειών, καθυστερήσεις τελωνείων, φορολογικό καθεστώς, μη ξεκάθαρο ιδιοκτησιακό καθεστώς.

Δύσκολο, επίσης, σημείο αποτελεί η ανεύρεση των κατάλληλων συνεργατών π.χ. εισαγωγέα, συνεργάτη αλλά και ‘manager’, ο οποίος να γνωρίζει, τα διεθνή λογιστικά πρότυπα και τις διεθνείς επιχειρηματικές πρακτικές.

Προκειμένου να επιλεγεί μια ρουμανική εταιρεία για συνεργασία, θα πρέπει **να γίνεται έλεγχος φερεγγυότητας** από ειδικές εταιρείες ελέγχου φερεγγυότητας, ελληνικών συμφερόντων τράπεζες εγκατεστημένες στην εδώ αγορά, προς αποφυγή προβλημάτων που σχετίζονται με την έλλειψη ρευστότητας κλπ.

Αναφορικά με τα ελληνικά προϊόντα, σημειώνεται ότι θεωρούνται από το καταναλωτικό κοινό της Ρουμανίας καλής ποιότητας και υψηλών προδιαγραφών έναντι προϊόντων χαμηλότερης ποιότητας (Κίνας, Τουρκίας).

B. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΕΙΣΟΔΟΥ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ

Η επιτυχής επιχειρηματική δραστηριοποίηση στην αγορά της Ρουμανίας εξαρτάται από την επιλογή της κατάλληλης στρατηγικής εκ μέρους των διοικήσεων των ελληνικών επιχειρήσεων (εξαγωγές, ίδρυση γραφείου αντιπροσωπείας, αξιοποίηση δικτύων διανομής, κοινοπραξίες, κλπ). Δεδομένης της γεωγραφικής εγγύτητας και του μεγάλου μεγέθους της αγοράς (η δεύτερη πλέον σημαντική αγορά των ανατολικών χωρών μετά την Πολωνία), οι ελληνικές εταιρείες θα πρέπει να είναι έτοιμες να καλύψουν τις ποσότητες ζήτησης για την αγορά της Ρουμανίας και να διασφαλίζουν τη σταθερή προμήθεια των προϊόντων τους.

Συνήθως τα αρχικά σημεία έναρξης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων για τις ξένες εταιρείες είναι το Βουκουρέστι, η Κωσταντζα, η Τιμισοάρα και η Κραϊόβα, που αποτελούν τις πόλεις με το μεγαλύτερο πληθυσμό και τα επιχειρηματικά κέντρα της χώρας. Τα τελευταία χρόνια αναπτύχθηκαν καλά οργανωμένα δίκτυα διανομής, ιδιαίτερα στις μεγάλες πόλεις, τα οποία επεκτείνονται σιγά-σιγά σε άλλα σημεία.

Πάντως, η εξεύρεση εισαγωγέα αποτελεί το πρώτο και κυριότερο βήμα για την είσοδο στην αγορά.

Για την προώθηση των προϊόντων τους, οι ελληνικές επιχειρήσεις μπορούν να επιλέξουν μεταξύ των κάτωθι εναλλακτικών:

1. Συνεργασία με αντιπροσώπους-διανομείς

➤ Επιλογή ενός αντιπροσώπου

Αυτή δεν είναι η συνήθης πρακτική στην Ρουμανία για τις ξένες εταιρείες, καθώς αποφεύγουν να στηριχθούν αποκλειστικά στις υπηρεσίες ενός αντιπροσώπου.

Η πλέον κοινή στρατηγική για την είσοδο στην αγορά της Ρουμανίας είναι η επιλογή ενός ή περισσοτέρων διανομέων (ανάλογα με το προϊόν). Ένας τυπικός διανομέας διαθέτει τα προϊόντα ξένης παραγωγής στην λιανική πώληση και τον καταναλωτή, παρέχοντας επίσης στήριξη σε υπηρεσίες 'logistics' (τελωνειακές άδειες, αποθήκευση, μεταφορά κλπ). Πολλοί Ρουμάνοι διανομείς έχουν δημιουργήσει δίκτυα στην επαρχία, τα οποία επιτρέπουν μεγαλύτερη διείσδυση των ξένης προελεύσεως προϊόντων.

2. Ίδρυση γραφείου αντιπροσωπείας/υποκαταστήματος-θυγατρικής εταιρείας - κοινοπραξιών (joint ventures)

➤ Ίδρυση Γραφείου Αντιπροσωπείας

Το πλεονέκτημα της ίδρυσης Γραφείου Αντιπροσωπείας για τις ξένες εταιρείες είναι η στενότερη συνεργασία με τους τελικούς καταναλωτές και ο καλύτερος έλεγχος της προώθησης και διανομής των προϊόντων τους. Παρόλα αυτά, **τα Γραφεία Αντιπροσωπείας δεν δύνανται να εκτελέσουν εμπορικές δραστηριότητες οιασδήποτε μορφής** (πωλήσεις, άνοιγμα τραπεζικών εμπορικών λογαριασμών, παραγωγή προϊόντων ή προσφορά υπηρεσιών), σύμφωνα με την ρουμανική νομοθεσία. Λειτουργούν ως μεσολαβητές ανάμεσα στην μητρική εταιρεία και στους εμπορικούς εταίρους αυτής, προβαίνοντας συνήθως σε διαφημιστικές ενέργειες και πράξεις προβολής της μητρικής εταιρείας. Το δίκτυο διανομής και αντιπροσώπων αναλαμβάνει το έργο των πωλήσεων. Η είσοδος στην αγορά με αυτή την μορφή ενδυναμώνει τον έλεγχο του ξένου παραγωγού/εξαγωγέα στην διαδικασία διανομής και μειώνει την πιθανότητα αποτυχίας στην αγορά.

➤ Ίδρυση εταιρείας στην Ρουμανία

Η ίδρυση εταιρείας στην Ρουμανία αποτελεί την πλέον προχωρημένη μορφή προώθησης προϊόντων στην αγορά, αφού προβλέπει ολοκληρωμένο έλεγχο στον τομέα της διαδικασίας πωλήσεων, από την εισαγωγή μέχρι τις τελικές πωλήσεις.

➤ Ίδρυση κοινοπραξίας

Παρότι η πρακτική της δημιουργίας επιχειρηματικών κοινοπραξιών θα μπορούσε να αποτελέσει μέσο επιτυχούς επιχειρηματικής δραστηριοποίησης στην Ρουμανία, είναι προτιμότερο η διαχείριση να βρίσκεται υπό τον έλεγχο ελληνικού κεφαλαίου. Σε περίπτωση που το ξένο κεφάλαιο έχει την μειοψηφία, όλα εξαρτώνται από τις καλές προθέσεις των Ρουμάνων ιδιοκτητών της πλειοψηφίας. Υπάρχουν πολλά παραδείγματα όπου ξένοι κάτοχοι μειοψηφικών κεφαλαίων αδυνατούν να προστατεύσουν τα δικαιώματά τους στα ρουμανικά δικαστήρια. Η δημιουργία 'joint venture' μεταξύ ελληνικής και ρουμανικής εταιρείας είναι

προτιμότερο να γίνει, αφού τα δύο μέρη έχουν ήδη δοκιμάσει την συνεργασία τους στο παρελθόν για μία συγκεκριμένη περίοδο.

Ένα θετικό στοιχείο της δημιουργίας 'joint venture' είναι τα πλεονεκτήματα, που μπορεί να απολαμβάνουν επιχειρήσεις με ρουμανική ταυτότητα.

3. Υπηρεσίες δικαιόχρησης (franchising)

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, οι υπηρεσίες δικαιόχρησης (franchising) αναπτύχθηκαν σημαντικά στη Ρουμανία σε τομείς, όπως ταχυφαγεία (fast foods), λιανικό εμπόριο, εκπαίδευση, 'fitness' και υγεία, διασκέδαση, τουρισμό και αυτοκίνητα. Σε ορισμένες κατηγορίες υπηρεσιών, κυρίως "business to business", όπως υπηρεσίες καθαρισμού και συντήρησης, μεταφορές, ταχυδρομικές μεταφορές 'express', 'logistics', συμβουλευτικές εταιρείες, εκπαίδευση στελεχών κ.ά., οι υπηρεσίες δικαιόχρησης παρουσιάζουν αλματώδη ανάπτυξη.

Το 2013, ο κύκλος εργασιών του τομέα στην Ρουμανία ήταν περίπου 1,3 δις Ευρώ και αφορούσε περίπου 500 επιχειρήσεις, ενώ το 2014 προσέγγισε το ποσό των 1,4 δις ευρώ. Η συμμετοχή των κυριότερων κατηγοριών είναι : fast food (23,3%), καφέ και εστιατόρια (6,2%), εμπόριο λιανικής πώλησης (26,4%), συνεργεία αυτοκινήτων, καταστήματα καλλυντικών, ακίνητα, έπιπλα, υπηρεσίες (28,8%) και ξενοδοχεία (2,4%).

Η πιο εμφανής διεύρυνση έχει γίνει στον τομέα των ταχυφαγείων (fast foods), όπου πολυεθνικές και εγχώριες εταιρείες δραστηριοποιούνται επιτυχώς. Τα επόμενα χρόνια αναμένεται είσοδος νέων εταιρειών στον τομέα μικρο-γευμάτων, καφενείων 'coffee-shops' – 'tea shops', λόγω της αύξησης της κατανάλωσης και του σύγχρονου τρόπου ζωής των Ρουμάνων. Σημαντικές ευκαιρίες παρουσιάζονται και στον τομέα του λιανικού εμπορίου, όπου ο κύκλος εργασιών αυξάνεται σημαντικά ετησίως. Αν η τάση αυτή συνεχισθεί, αναμένεται να αυξηθούν και οι δυνατότητες για την δραστηριοποίηση μέσω 'franchising' στον τομέα λιανικής και καταναλωτικών αγαθών.

Ωστόσο, μετά την οικονομική κρίση του 2008, οι Ρουμάνοι επιχειρηματίες είναι πιο προσεκτικοί ως προς τις νέες επενδύσεις. Οι κανόνες franchising στην Ρουμανία είναι αντίστοιχοι των άλλων κρατών της ΕΕ και γενικά ο έχων την δικαιόχρηση δύναται να αναπτύξει την δραστηριότητά του και το προϊόν, την τεχνολογία και τις υπηρεσίες στο πλαίσιο της σύμβασης που έχουν υπογράψει. Η συμφωνία δικαιόχρησης εξασφαλίζει τα συμφέροντα των μελών του δικτύου franchising και προστατεύει την βιομηχανική και πνευματική ιδιοκτησία του εντολέα της δικαιόχρησης. Η εν λόγω συμφωνία πρέπει να ορίζει τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των δύο μερών και, κυρίως, να περιέχει τα εξής στοιχεία: αντικείμενο συμβολαίου, υποχρεώσεις των δύο μερών, χρηματοδοτικές υποχρεώσεις, διάρκεια του συμβολαίου, ρήτρες τροποποίησης, επέκταση και ακύρωση.

Οι εμπειρογνώμονες της ρουμανικής Ένωσης «Romanian Franchise Association» πιστεύουν ότι οι επενδυτές έγιναν πλέον προσεκτικοί, λαμβάνοντας υπόψιν την έλλειψη ρευστότητας και τις μικρότερες χρηματοδοτήσεις εκ μέρους των τραπεζών.

Οι αμερικανικές εταιρείες franchising κατείχαν το 2008 το 22% του συνόλου των εταιρειών με κυριότερες τις Mac Donalds, Four Star Pizza, KFC, Pizza Inn, American Life Insurance, Curves, The Gap, Hertz, Budget, Ruby Tuesday, Candy Bouquet, Howard Johnson, Ramada, Hilton, Starbucks, Subway.

Παράλληλα, υπάρχουν πολλές ευρωπαϊκές εταιρείες, όπως οι IKEA, Intersport, Mango, Zara, Lacoste, Nike, Adidas, H&M, Brico-stores, Body Shop, Mark & Spenser, Sephora κλπ.

4. Υπηρεσίες απευθείας προώθησης (direct marketing)

Οι υπηρεσίες απευθείας προώθησης (telemarketing, fax-marketing και direct marketing) είναι γνωστές στην Ρουμανία. Η Ρουμανική Ένωση Εταιρειών Άμεσου Μάρκετινγκ «The

Romanian Marketing Association» (ARMAD), η οποία αποτελεί μέλος της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας 'European Direct Marketing Association' (FEDMA), διαθέτει 20 μέλη, που δραστηριοποιούνται στον εν λόγω τομέα και προσφέρουν λύσεις σε εταιρείες που χρειάζονται τις υπηρεσίες τους.

Υπάρχει, βεβαίως, σχετική ρουμανική νομοθεσία περί «άμεσου μάρκετινγκ», η οποία είναι εναρμονισμένη με την κοινοτική νομοθεσία και αρκετά αυστηρή, αναφορικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων του καταναλωτή.

Η κοινοτική «Οδηγία 95/46/ΕΚ για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών» προβλέπει τις υποχρεώσεις των εταιρειών που δραστηριοποιούνται στο άμεσο μάρκετινγκ και επιβάλλει ένα αυστηρό καθεστώς για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και την χρήση αυτών.

Σχετικές είναι οι ιστοσελίδες:<http://ec.europa.eu/consumers>,
http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/index_en.htm

Η από απόσταση πώληση 'πόρτα-πόρτα'

Βάσει της «Οδηγίας 85/577/ΕΟΚ για την προστασία των καταναλωτών κατά τη σύναψη συμβάσεων εκτός εμπορικού καταστήματος», η οποία αφορά στην έρευνα αγοράς και διανομή εντύπων πόρτα-πόρτα και στην προστασία των καταναλωτών, προβλέπεται, μεταξύ άλλων, ότι, πριν την υπογραφή ενός συμβολαίου 'direct marketing', είναι υποχρεωτική η πληροφόρηση του πελάτη εκ μέρους του πωλητή σχετικά με την επωνυμία της εταιρείας αλλά και η παροχή οποιωνδήποτε άλλων πληροφοριών που ζητηθούν για τον προμηθευτή, τις τιμές, την περίοδο διάρκειας κλπ. Πάντως, οι καταναλωτές έχουν δικαίωμα επιστροφής των προϊόντων, χωρίς καμία αιτιολογία σε διάστημα 7 ημερών καθώς και δικαίωμα συμψηφισμού για ελαττωματικά προϊόντα.

http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/index_en.htm

Η από απόσταση πώληση χρηματοδοτικών υπηρεσιών

Η από απόσταση πώληση χρηματοδοτικών υπηρεσιών ρυθμίζεται από την «Οδηγία 2002/65/ΕΚ σχετικά με την εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοοικονομικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές» με την οποία είναι εναρμονισμένη η ρουμανική νομοθεσία. Η εν λόγω νομοθεσία προστατεύει τον καταναλωτή, εξασφαλίζοντάς του ότι προστατεύεται από τους παράνομους προμηθευτές (providers).

http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/fin_a_serv/index_en.htm

Το άμεσο μάρκετινγκ μέσω 'Internet' ρυθμίζεται από την κοινοτική Οδηγία 2000/31/ΕΚ για το ηλεκτρονικό εμπόριο, η οποία καθορίζει ορισμένες ειδικές υποχρεώσεις, που απαιτούνται για την εν λόγω δραστηριότητα. Οι προωθητικές προσφορές δεν θα πρέπει να παραπλανούν τον καταναλωτή, ενώ οι πληροφορίες πρέπει να είναι εύληπτες και προσιτές σε αυτόν. Η οδηγία, επίσης, προβλέπει ότι ως προς το μάρκετινγκ μέσω e-mail πρέπει να είναι ξεκάθαρο ποιος είναι ο αποδέκτης, ενώ ο εγχώριος καταναλωτής έχει δικαίωμα να γνωρίζει άμεσα αν είναι εγγεγραμμένος στο εθνικό δίκτυο ηλεκτρονικών δεδομένων.

Για περισσότερες πληροφορίες, η σχετική ιστοσελίδα είναι:

http://ec.europa.eu/internal_market/e-commerce/index_en.htm

5. Συμμετοχή σε προκηρύξεις διαγωνισμών

Σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία, επιτρέπεται στις ξένες επιχειρήσεις να συμμετέχουν σε κρατικές προμήθειες. Η ρουμανική κυβέρνηση υιοθέτησε σχετικό διάταγμα, με τον χαρακτήρα του επείγοντος (υπ' αριθμ. 34/2006 έκτακτο κυβερνητικό διάταγμα), προκειμένου να εναρμονισθεί με την κοινοτική νομοθεσία. Το διάταγμα αυτό, εν συνεχεία,

τροποποιήθηκε πολλές φορές, ενώ σε πρόσφατη τροποποίησή του, τέθηκαν πιο σύντομες προθεσμίες διαμαρτυρίας και προσφυγής στο πλαίσιο της διαδικασίας διαγωνισμού για κρατικές προμήθειες. Παράλληλα, η κυβέρνηση διαθέτει ηλεκτρονικό σύστημα κρατικών προμηθειών, με σκοπό την διασφάλιση της διαφάνειας των διαδικασιών.

Με κυβερνητική απόφαση του Μαρτίου 2010, οι δημόσιες υπηρεσίες υποχρεούνται να χρησιμοποιούν το ηλεκτρονικό σύστημα κρατικών προμηθειών σε ποσοστό 40% του συνόλου, αποφεύγοντας τις απ' ευθείας αναθέσεις.

Υπάρχουν δύο κοινοτικές οδηγίες για τις κρατικές προμήθειες, με τις οποίες έχει εναρμονιστεί η ρουμανική νομοθεσία:

- οδηγία 2004/18, η οποία αφορά δημόσια έργα, υπηρεσίες και προμήθειες συμβολαίων
- οδηγία 2004/17, η οποία αφορά στις διαδικασίες σχετικά με τους τομείς δημόσιας ωφέλειας, όπως ύδρευσης, ενέργειας, μεταφορών και ταχυδρομείων.

Για περισσότερες πληροφορίες αναφορικά με τις κρατικές προμήθειες στην Ρουμανία, η σχετική ιστοσελίδα είναι: <http://www.e-licitatie.ro>

Αναλυτικότερα, η ρουμανική κυβέρνηση έχει προβεί στην δημιουργία Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων "SEAP" (Sistemul Electronic de Achizitii Publice), στο οποίο μπορούν να εγγραφούν δωρεάν οι ενδιαφερόμενες εταιρείες.

Διαχειριστής του Συστήματος είναι η Αρχή Ψηφιακής Ατζέντας της Ρουμανίας "AADR" (Agentia pentru Agenda Digitala a Romaniei) και η πρόσβαση γίνεται μέσω της ιστοσελίδας www.e-licitatie.ro.

Οι ενδιαφερόμενες εταιρείες μπορούν να εγγραφούν στην εν λόγω υπηρεσία και να αποκτήσουν πρόσβαση στον κατάλογο των δημοσίων συμβάσεων, ακολουθώντας τα εξής 3 βήματα:

1. Ηλεκτρονική συμπλήρωση της φόρμας εγγραφής μέσω της ακόλουθης ιστοσελίδας, η οποία διαθέτει και αγγλική έκδοση:

<https://www.e-licitatie.ro/Public/Common/Static.aspx?f=SupplierRegistrationTermAndCondition>

2. Αποστολή στον Διαχειριστή του Συστήματος - Agentia pentru Agenda Digitala a Romaniei (μέσω ταχυδρομείου) των ακόλουθων **εγγράφων**:

- **αίτηση εγγραφής**, υπογεγραμμένη από τον εκπρόσωπο της εταιρείας ή από εξουσιοδοτημένο εκπρόσωπο της εταιρείας* (επισυνάπτουμε σχετικό έγγραφο στη ρουμανική)

- αντίγραφο **καταστατικού** της εταιρείας ή οποιουδήποτε άλλου εγγράφου από το οποίο να προκύπτει η μορφή της εταιρείας και ο νόμιμος εκπρόσωπος της, μεταφρασμένο στην ρουμανική γλώσσα και επικυρωμένο συμβολαιογραφικά

- *σε περίπτωση εκπροσώπησης από τρίτο θα πρέπει να αποσταλεί και το σχετικό πληρεξούσιο

Κατόπιν ελέγχου των ανωτέρω εγγράφων καθώς και των στοιχείων της ηλεκτρονικής εγγραφής, αποστέλλεται e-mail επιβεβαίωσης της εγγραφής.

3. Λήψη Ηλεκτρονικού Πιστοποιητικού και οδηγιών χρήσης του.

Αξίζει, δε, να σημειωθεί ότι προβλέπεται η υλοποίηση έργων ύψους 43,5 δις ευρώ (<http://mt.ro/web14/strategia-in-transporturi/master-plan-general-transport/documente-master-plan>), βάσει του Εθνικού Σχεδίου Μεταφορών (GeneralTransportMasterPlan, σχετικό έγγραφό μας ΑΠΦ 2700/1467/2.9.2015) για την περίοδο 2015-2030.

6 ΤΑ ΔΙΚΤΥΑ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Το σύστημα διανομής καταναλωτικών προϊόντων στην Ρουμανία παρουσίασε σημαντικές αλλαγές μετά την μετάβαση της οικονομίας από την σχεδιαζόμενη στην οικονομία της αγοράς. Τα πρώτα σούπερ-μάρκετ δυτικού τύπου εμφανίσθηκαν στην

ρουμανική αγορά μετά το 1990, με περιορισμένες αρχικώς επιφάνειες και απευθύνονταν κυρίως στους καταναλωτές υψηλών εισοδημάτων.

Σήμερα, το σύγχρονο εμπόριο των μεγάλων αλυσίδων καταστημάτων αντιπροσωπεύει το 53% της λιανικής πώλησης και στις αστικές περιοχές το 75%. Το 2016, ο κύκλος εργασιών στο λιανικό εμπόριο, που θεωρείται ο βασικότερος δείκτης κατανάλωσης των νοικοκυριών, παρουσίασε αύξηση 14,1%, ήτοι την μεγαλύτερη αύξηση από το 2007, ενώ και το 2017 η αύξηση του κύκλου εργασιών του λιανικού εμπορίου ήταν επίσης σημαντική, της τάξης του 10,7%.

Μεγάλες ξένες αλυσίδες καταστημάτων δραστηριοποιούνται στην ρουμανική αγορά σε διάφορους τομείς π.χ. ηλεκτρικών ειδών, οικιακού εξοπλισμού, καλλυντικών, τροφίμων (Metro, Selgros, Kaufland, Carrefour, Cora, Mega Image, Auchan, Artima, Lidl) κ.ά. Η ανοδική πορεία της οικονομίας της Ρουμανίας τα τελευταία έτη απετέλεσε πόλο έλξης για όλο και περισσότερες διεθνείς αλυσίδες λιανικού εμπορίου, οι οποίες επέκτειναν τις δραστηριότητές τους στην Ρουμανία, με αποτέλεσμα την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Οι παραδοσιακές μορφές λιανικής πώλησης (παντοπωλεία, καταστήματα της γειτονιάς και ανοιχτές αγορές), αν και κατέχουν ακόμη σημαντικό μερίδιο αγοράς, χάνουν συνεχώς έδαφος, προς όφελος των σύγχρονων καναλιών διανομής.

Τα παντοπωλεία, τα οποία προσφέρουν στον καταναλωτή διάφορα προϊόντα, κυρίως τρόφιμα, ανταγωνίζονται τα μαγαζιά της γειτονιάς λόγω της κοντινής απόστασης, αλλά και λόγω του ότι είναι ανοιχτά όλο το 24ωρο.

Τα καταστήματα της γειτονιάς, μετά την ιδιωτικοποίησή τους, βελτίωσαν την ποικιλία προϊόντων που διαθέτουν, αλλά η γκάμα τους παραμένει περιορισμένη. Οι ιδιοκτήτες τους κατέχουν συνήθως πολλά καταστήματα, τα οποία καταλαμβάνουν μεγάλο μερίδιο της αγοράς.

Οι ανοιχτές αγορές προσφέρουν κυρίως τρόφιμα και άλλα καταναλωτικά προϊόντα. Οι ανοιχτές αγορές, οι αγορές χονδρεμπορίου, ημι-χονδρεμπορίου, και οι ειδικές αγορές (ενδυμάτων, τροφίμων, ηλεκτρονικών ειδών) είναι συνήθως εγκατεστημένες στην περιφέρεια, στα περίχωρα μεγάλων πόλεων και προσφέρουν στους καταναλωτές ποικιλία προϊόντων χαμηλής κυρίως τιμής.

Ειδικότερα ως προς τα τρόφιμα, το δίκτυο διακίνησης έχει την κλασική μορφή «Εισαγωγέας-Χονδρέμπορος-Λιανοπωλητής». Ωστόσο, παρατηρείται βαθμιαία μείωση της δραστηριότητας των χονδρεμπόρων προς όφελος των εισαγωγέων και των λιανοπωλητών.

Σύμφωνα με πρόσφατες έρευνες, τα σύγχρονα σημεία λιανικής πώλησης, ήτοι οι μεγάλες αλυσίδες σουπερμάρκετ, αποτελούν το κύριο κανάλι διακίνησης τροφίμων, καθώς αντιπροσωπεύουν το 53% των πωλήσεων, έναντι 47% των παραδοσιακών καταστημάτων πώλησης. Χαρακτηριστικά παραδείγματα διεθνών αλυσίδων σουπερμάρκετ στην Ρουμανία είναι οι: Auchan, Cora, Carrefour, Lidl, PennyMarket, Profi, Megalimage, Kaufland, MetroCash&Carry και Selgros.

Είναι γεγονός ότι στο σύνολο της χώρας οι μεγάλες αλυσίδες δεν καλύπτουν ακόμη το 70%, όπως στις άλλες δυτικοευρωπαϊκές χώρες. Ωστόσο, το μερίδιό τους (53%) συνεχώς αυξάνεται και αναμένεται σε λίγα χρόνια να αποκτήσουν ακόμη υψηλότερο ποσοστό. Παρατηρείται, επίσης, ότι σε μερικές κατηγορίες προϊόντων, π.χ. στα φρούτα και λαχανικά, το ποσοστό των ανοιχτών και λαϊκών αγορών είναι υψηλότερο από αυτό των μεγάλων αλυσίδων καταστημάτων.

Οι γαλλικές αλυσίδες καταστημάτων AUCHAN, CARREFOUR και CORA έφθασαν σήμερα να κατέχουν μεγάλο μερίδιο του σύγχρονου εμπορίου λιανικής πώλησης τροφίμων. Επιπλέον, τα καταστήματα 'discount', μετά την ανάπτυξη του LIDL (παρουσία στην ρουμανική αγορά από το 2010), έφθασαν να κατέχουν το 10% του σύγχρονου λιανεμπορίου τροφίμων. Εξετάζοντας τις μεγαλύτερες αλυσίδες τροφίμων στην Ρουμανία, παρατηρούμε ότι την πρώτη θέση κατέχει η γερμανική Kaufland και ακολουθούν η CARREFOUR και η METRO.

Παράλληλα, λόγω της ενδυνάμωσης των καταστημάτων της γειτονιάς με συχνότερες αγορές του καταναλωτή, μερικές αλυσίδες καταστημάτων έδωσαν το δικαίωμα σε τοπικούς επενδυτές να χρησιμοποιήσουν την μορφή 'franchising', προκειμένου να ανταγωνιστούν τα παραδοσιακά μαγαζιά τροφίμων. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η μεγάλη αλυσίδα καταστημάτων Megalimage ίδρυσε τα καταστήματα της γειτονιάς με την επωνυμία "Shor&Go" και η αλυσίδα Carrefour τα καταστήματα "Express".

Επιπλέον, οι αλυσίδες τροφίμων στην Ρουμανία επιδιώκουν την επέκταση των δικτύων διανομής στην επαρχία. Ωστόσο, η επέκταση απαιτεί μεγάλες επενδύσεις ιδιαίτερα στον τομέα 'logistics', πράγμα που ευνοεί τις περιφερειακές επιχειρήσεις. Προς το παρόν, οι μητρικές των αλυσίδων ελέγχουν την ρευστότητα στην χώρα τους και είναι περισσότερο προσεκτικές σε νέες επεκτάσεις στην ρουμανική αγορά.

CASH & CARRY

RANKING BY TURNOVER	COMPANY NAME	TURNOVER 2016(EUR)	PROFIT/LOSS 2016 (EUR)	NO. OF EMPLOYEES 2016	WEBSITE
1	METRO CASH & CARRY ROMANIA SRL	953.787.022	22.643.154	4.140	www.metro.ro
2	SELGROS CASH & CARRY SRL	721.701.598	25.255.245	4.039	www.selgros.ro

Source: Major Companies in Romania, 2017 Edition

HYPERMARKETS

RANKING BY TURNOVER	COMPANY NAME	TURNOVER 2016(EUR)	PROFIT/LOSS 2016 (EUR)	NO. OF EMPLOYEES 2016	WEBSITE
1	CARREFOUR ROMANIA SA	1.242.021.338	35.920.771	9.101	www.carrefour.ro
2	AUCHAN ROMANIA SA	1.071.691.018	-5.242.031	9.337	www.auchan.ro
3	ROMANIA HYPERMARCHE SA	381.838.608	-1.281.829	4.316	www.cora.ro
4	REAL HYPER MAGAZINE SRL	61.506.699	-10.069.147	735	www.real-hyper-magazine.ro

Source: Major Companies in Romania, 2017 Edition

SUPERMARKETS

RANKING BY TURNOVER	COMPANY NAME	TURNOVER 2016(EUR)	PROFIT/LOSS 2016 (EUR)	NO. OF EMPLOYEES 2016	WEBSITE
1	KAUFLAND ROMANIA SCS	2.121.543.946	143.017.952	14.070	www.kaufland.ro
2	MEGA IMAGE SRL	946.804.975	29.518.302	8.658	www.mega-image.ro
3	PROFI ROM FODD SRL	777.096.156	27.768.384	9.469	www.profi.ro
4	REWE (ROMANIA) SRL	627.231.635	5.201.253	3.502	www.rewe-group.com
5	COLUMBUS OPERATIONAL SRL	323.021.818	-5.746.583	2.982	www.billa.ro
6	ARTIMA SA	256.706.563	-1.202.974	2.614	www.carrefour.ro
7	ANNABELLA SRL	47.846.725	2.013.764	794	www.annabella.ro
8	SUCCESS NIC COM	38.977.351	-2.804.820	1.020	www.succes.ro

	SRL				
9	KONSTA SPLENDID SRL	34.427.565	908.791	180	www.konsta-splendid.ro
10	ZANFIR SNC	31.527.206	868.398	403	www.zanfir.ro
11	LIDL ROMANIA SCS	23.736.303	3.618.049	N/A	www.lidl.ro
12	CBA NORD VEST SRL	21.581.051	689.438	150	www.cbsnordvest.ro

Source: Major Companies in Romania, 2017 Edition

Ένωση Μεγάλων Αλυσίδων Σουπερμάρκετ Ρουμανίας

Όλες οι μεγάλες αλυσίδες σουπερμάρκετ της Ρουμανίας είναι μέλη της Ένωσης Μεγάλων Αλυσίδων Σουπερμάρκετ της Ρουμανίας (Asociația Marilor Rețele Comerciale din România), η οποία αποτελεί σημαντικό θεσμό και ασκεί επιρροή στους κυβερνητικούς κύκλους. Τα στοιχεία επικοινωνίας της Ένωσης είναι:

Asociația Marilor Rețele Comerciale din România (AMRCR)

Sos. Fabrica de Glucoza 21 sector 2, Βουκουρέστι

Tel. +40 (0)21242.10.40

Fax: +40 (0)21242.88.65

Email: contact@amrcr.ro; communicare@amrcr.ro

Website: <http://www.amrcr.ro/>

Αγορά τροφίμων μέσω διαδικτύου (E-commerce)

Παρά την οικονομική κρίση, που έγινε αισθητή στην Ρουμανία κατά την περίοδο 2009-2010, πολλές αλυσίδες καταστημάτων τροφίμων συνέχισαν να επενδύουν στην επέκτασή τους και πολλές από αυτές εγκατέστησαν καθεστώς e-commerce προς διευκόλυνση των πελατών τους, με μικρό τέλος παράδοσης. Η αλυσίδα Carrefour ήταν η πρώτη που λάνσαρε τη διαδικτυακή πλατφόρμα για αγορές τροφίμων και ακολούθησε η Cora. Σήμερα υπάρχουν αρκετές πλατφόρμες, όπως έχουμε ήδη αναφέρει (ενδεικτικά bringo.ro, oliveria.ro λπ). Αυτού του είδους οι συναλλαγές απευθύνονται κυρίως στους καταναλωτές μεσαίου ή υψηλού εισοδήματος, οι οποίοι δίδουν έμφαση τόσο στην εξοικονόμηση χρόνου όσο και στην άνεση, ωστόσο, με την ευρεία χρήση υπηρεσιών διαδικτύου, παρατηρείται ολοένα μεγαλύτερη διάδοση του συστήματος ηλεκτρονικών παραγγελιών.

Δικαιώματα Εισόδου (Entrance Fee)

Οι μεγάλες δυτικοευρωπαϊκές αλυσίδες επέβαλαν, επίσης, και έναν διαφορετικό τρόπο εργασίας, αφού για κάθε είσοδο ενός κωδικού προϊόντος απαιτούνται δικαιώματα εισόδου 'entrance fee', το ύψος των οποίων εξαρτάται από κάθε σουπερμάρκετ, όπως και από τον αριθμό των καταστημάτων που διαθέτει η κάθε αλυσίδα. Έτσι, η είσοδος ενός προϊόντος πραγματοποιείται μετά από καταβολή «entrance fee» καθώς και επιπλέον ποσού για κάθε κατάστημα της συγκεκριμένης αλυσίδας.

Είναι σύνηθες φαινόμενο αυτό το κόστος να αντιστοιχεί στο ποσοστό επί των πωλήσεων. Πολλές αλυσίδες υποχρεώνουν επιπλέον τον εκάστοτε προμηθευτή να πληρώσει ένα κόστος Marketing & Logistics της τάξεως του 7-10%. Σαφώς, το προαναφερθέντα δεν ισχύουν για όλες τις αλυσίδες καταστημάτων και για όλα τα προϊόντα, διότι υπάρχει διαφοροποίηση.

Επιπροσθέτως, οι αλυσίδες υποχρεώνουν τους προμηθευτές να πληρώνουν ένα τέλος που κυμαίνεται μεταξύ 4.000-5.000 ευρώ, ώστε να τοποθετείται το προϊόν τους στο περιοδικό της αλυσίδας για 2 εβδομάδες, σε περίοδο εκπτώσεων.

Είναι γεγονός ότι τα νέα προϊόντα που εισέρχονται στα σουπερμάρκετ τοποθετούνται στο άνω μέρος του ραφιού, τα προϊόντα με την καλύτερη θέση είναι εκείνα, που είναι στο

επίπεδο του ματιού του καταναλωτή, ενώ τα προϊόντα που δεν πωλούνται κατεβαίνουν στο κατώτερο σημείο μέχρις ότου να εξέλθουν από το ράφι. Αξίζει να σημειωθεί ότι πολλές φορές οι ανταγωνίστριες εταιρείες προσπαθούν να καταλάβουν μεγαλύτερη επιφάνεια, ώστε να περιορίσουν τον ανταγωνισμό.

Διακίνηση φρούτων-λαχανικών

Όσον αφορά στα φρούτα και λαχανικά, εκτιμάται ότι το μεγαλύτερο μέρος της κατανάλωσης διακινείται από τα μεγάλα σουπερμάρκετ. Παράλληλα, υπάρχουν και μικρά οπωροπωλεία, μέσω των οποίων διακινούνται μικρότερες ποσότητες στην αγορά. Συνήθως, τα μεγάλα σούπερ μάρκετ εισάγουν απευθείας τα προϊόντα τους από ξένους εισαγωγείς, σε ορισμένες περιπτώσεις, όμως, προτιμούν να αγοράζουν τα φρούτα και τα λαχανικά από τους εδώ εισαγωγείς, κυρίως από τη SUMarket. Αυτό συμβαίνει κυρίως με μερικές κατηγορίες ευπαθών φρούτων και λαχανικών, καθώς επιθυμούν να συναλλάσσονται με εγχώριους συνεργάτες, προκειμένου να εξασφαλίζουν την κατά το δυνατόν βέλτιστη ποιότητα των προϊόντων αυτών.

Καταναλωτικές συνήθειες

Η οικονομική κρίση, που έγινε αισθητή στην Ρουμανία κατά την περίοδο 2009-2010, είχε αρνητικό αντίκτυπο στην αγοραστική δύναμη του ρουμάνου καταναλωτή, υπό την έννοια ότι ο τελευταίος κατέστη περισσότερο προσεκτικός στην διαχείριση του προϋπολογισμού του, δίδοντας προβάδισμα στην ικανοποίηση των στενότερων τρεχουσών αναγκών του, περιορίζοντας συγχρόνως την υπερκατανάλωση τροφίμων, και απομακρυνόμενος από την αρχή του «αναλίσκειν τα πάντα».

Αυτή η νέα προσέγγιση οδήγησε σε μία διευρυμένη **αγορά τροφίμων** και σε αυξημένη επισκεψιμότητα των **καταστημάτων της γειτονιάς**, τα οποία διαθέτουν πλέον προϊόντα σύμφωνα με τις νέες ανάγκες του καταναλωτή, επιτρέποντας του καλύτερη διαχείριση του χρόνου και των χρημάτων του. Από την πλευρά τους, οι έμποροι υποχρεώθηκαν να προβούν σε **περισσότερες προωθητικές προσφορές**, που είναι, πλέον, σύνηθες φαινόμενο. Η πίεση στις τιμές δημιούργησε το φαινόμενο της αύξησης των 'λευκών προϊόντων', που αποτελούν πλέον το 17% των τροφίμων και το 12% των προϊόντων ευρείας κατανάλωσης. Η εξέλιξη αυτή είχε ως αποτέλεσμα το σύγχρονο εμπόριο, το οποίο στις αρχές της χιλιετίας ήταν σχεδόν ανύπαρκτο, να καλύπτει σήμερα το 53% του λιανικού εμπορίου και στο επίπεδο του κέντρου των πόλεων το 75%. Η εν γένει, πάντως, εξέλιξη των καταστημάτων της γειτονιάς δεν επηρεάστηκε από την κρίση, αφού κάθε χρόνο εγκαινιάζονται νέα σημεία πώλησης.

Σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, η κατανάλωση διαφόρων κατηγοριών τροφίμων, όπως γαλακτοκομικών, κρέατος, ιχθυηρών και θαλασσινών, αρτοποιημάτων, φρούτων και λαχανικών, είναι αρκετά περιορισμένη στην Ρουμανία. Η ρουμανική παραγωγή σε αλλαντικά, πατατάκια και αρτοποιήματα καλύπτει την εγχώρια ζήτηση. Ωστόσο, υπάρχουν και εισαγόμενα προϊόντα των ανωτέρω κατηγοριών, τα οποία απευθύνονται σε καταναλωτές με υψηλό εισόδημα.

Τα Εμπορικά Κέντρα στην Ρουμανία

Η επέκταση των εμπορικών κέντρων δεν φαίνεται ότι θα σταματήσει τα επόμενα χρόνια. Υπάρχει, προς το παρόν τουλάχιστον, ανταγωνισμός μεταξύ των εταιρειών ανάπτυξης και διαχείρισης ακίνητης περιουσίας (developers). Οι τιμές των εμπορικών χώρων στην Ρουμανία σήμερα είναι αρκετά υψηλές, και ιδιαίτερα στο Βουκουρέστι, όπου και το εμπορικό κέντρο της χώρας.

Τα κυριότερα εμπορικά κέντρα στο Βουκουρέστι είναι τα ακόλουθα: Mall Baneasa, AFIPalaceCotroceni, MallVitan, MallSunPlaza, PromenadaMall, MallPlazaRomania, JollieVille, MegaMall, ParkLake κ.ά.

Το κύμα αυτό ανεγέρσεως νέων εμπορικών κέντρων στην Ρουμανία παρατηρείται και στην περιφέρεια ιδιαίτερα στο Ιάσιο (Julius Mall), την Timisoara, (Julius Mall Timisoara) και στην Κωνσταντσα.

Στην Ρουμανία τα εμπορικά κέντρα είναι πιο επιτυχημένα από τα καταστήματα της γειτονιάς και ο ρουμάνος καταναλωτής αρέσκεται να ακολουθεί τον αμερικανικό και δυτικοευρωπαϊκό τρόπο ζωής, αφού συνδυάζει τις αγορές με την διασκέδαση και άλλες δραστηριότητες.

Μεγάλα εμπορικά κέντρα στο Βουκουρέστι

1. UNIREAShoppingCenter

Address: Piata Unirii nr.1, Sector 3, Bucharest Tel.: (+4) 021 30 30 208

E-mail: office@unireashop.ro Website: www.unireashop.ro

2. Baneasa Shopping City (2008)

Address: Sos. Bucuresti-Ploiesti nr. 42D, sector 1, Bucharest

Tel.: (+4) 021 306 55 05 Fax: (+4) 021 306 06 58

E-mail: office@baneasashoppingcity.ro Website: www.baneasashoppingcity.ro

3. AFI Palace Cotroceni (2009)

Address: Str. Vasile Milea nr.4, Sector 6, Bucharest

Tel.: (+4) 031 425 75 10 Fax: (+4) 031 425 75 13

E-mail: office@aficotroceni.ro Website: www.aficotroceni.ro

4. București Mall (1999)

Address: Calea Vitan, Bucharest

Tel.: (+4) 021 327 67 00 Fax: (+4) 021 320 92 09

E-mail: office@anchorgrup.ro Website: www.bucurestimall.com.ro

5. Sun Plaza (2010)

Address: Calea Vacaresti nr.391, Sector 4, Bucharest

E-mail: contact@sunplaza.ro Website: www.sunplaza.ro

6. Promenada (2013)

Address: Calea Floreasca nr.246B, Sector 1, Bucharest

Tel.: (+4) 0730 246 246 / 021 794 72 13

E-mail: romania@raiffeisenevolution.com Website: <http://new.promenada.ro/#>

7. Mega Mall (2015)

Address: Pierre de Coubertin nr.3-5, Sector 2, Bucharest

Tel.: (+4) 0757 055 727

E-mail: info@megamallbucuresti.ro Website: <http://megamallbucuresti.ro>

8. Park Lake (2016)

Address: ParkLake, 4 Liviu Rebreanu Street, Bucharest

Tel.: (+4) 0757 353 014

E-mail: contact@parklake.ro Website: www.parklake.ro

9. Plaza Romania (2004)

Address: Bd. Timisoara nr.26Z, Sector 6, Bucharest

Tel.: (+4) 021 407 84 75 Fax: (+4) 021 319 50 51

E-mail: office@anchorgrup.ro Website: www.plazaromania.ro

10. Veranda Mall (2016)

Address: Strada Ziduri Mosi, nr. 23, Bucuresti

Tel.: (+4) 0799 199 487

E-mail: office@verendamall.ro Website: www.verendamall.ro

11. COCOR (2008)

Address: Bd. I.C. Bratianu, Nr. 29-33, Sector 3, Bucharest

Tel.: (+4) 021 31 31 403 Fax: (+4) 021 319 848

E-mail: retail@cocor.ro Website: www.cocor.ro

12. Jolie Ville

Address: Str. Erou Iancu Nicolae nr.103bis

Website: www.jolieville.ro

13. IDM (1994)

Address: Sos. Orhideelor 31-33 / Calea Giulesti, Nr. 2

Tel.: (+4) 021 316 87 00 Fax: (+4) 021 316 87 01

Website: www.idmbasarab.ro

14. Colosseum Retail Park (2007)

Address: Soseaua Chitilei, nr. 284, sector 1

Website: www.thecolosseum.ro

15. Fashion House Outlet Center (2008)

Address: West Park Militari, intrarea pe A1, km. 13

Website: www.fashionhouse.ro

16. Vitantis Shopping Center (2008)

Address: Şoseaua Vitan-Bârzeşti, Nr. 7A

Website: www.vitantis.ro

17. Dragonul Rosu Mega Shop (2003)

Address: [Str. Dragonul Rosu nr. 1-10, com. Dobroesti, sat Fundeni, Jud. Ilfov](#)

Website: www.dragonulrosu.ro

Μεγάλα εμπορικά κέντρα στην υπόλοιπη χώρα

IULIUS MALL Cluj / Iasi / Suceava / Timisoara <http://iuliusmall.com/>

VIVO SHOPPING Constanta / Cluj <https://vivo-shopping.com/ro>

PLOIESTI SHOPPING CITY <https://ploiestishoppingcity.ro/>

AFI PLOIESTI <https://www.afi-ploiesti.ro/>

7. Η κατανάλωση - Πρότυπα

Χαρακτηριστικά ρουμανικών νοικοκυριών

Σύμφωνα με στοιχεία του Εθνικού Ινστιτούτου Στατιστικής της Ρουμανίας (INS) για το α' τρίμηνο 2017, το συνολικό μέσο μηνιαίο εισόδημα ανά νοικοκυριό ανέρχεται σε 3.250 lei σε ονομαστικούς όρους και σε 1.233 lei κατά κεφαλήν, ενώ οι συνολικές δαπάνες υπολογίζονται κατά μέσο όρο σε 2.761 lei μηνιαίως (1.048 lei κατά κεφαλήν). Από αυτές, ποσοστό 35% του εισοδήματος κάθε νοικοκυριού αφορά στην κατανάλωση φαγητού και μη αλκοολούχων ποτών.

Παρόλο που οι Ρουμάνοι δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στην τιμή και λιγότερο στην ποιότητα, τα τελευταία χρόνια έχει παρατηρηθεί στροφή προς έναν πιο υγιεινό τρόπο διατροφής. Έτσι, για παράδειγμα, έχει αυξηθεί η ζήτηση ελαιολάδου, ενός ακριβού προϊόντος για τα ρουμανικά δεδομένα.

Γενικότερα, τα ρουμανικά νοικοκυριά είναι ετερογενή και έχουν την συνήθεια να καταναλώνουν περισσότερο από ό, τι αποταμιεύουν. Παρατηρούνται μεγάλες ανισότητες μεταξύ πλουσίων και φτωχών. Συγκεκριμένα, το 10% των πλέον πλουσίων διαθέτουν το 30% της οικονομίας της χώρας, ενώ το 10% των φτωχών έχουν μόλις το 3%.

Επιπλέον, καταγράφονται αξιοσημείωτες διαφορές μεταξύ των 8 περιφερειών της χώρας, τόσο σε επίπεδο κατά κεφαλήν ΑΕΠ, όσο και σε επίπεδο συνθηκών ζωής. Σημαντική επίσης

είναι η διαφορά μεταξύ των εισοδημάτων της πρωτεύουσας και της περιφέρειας. Για παράδειγμα, ένας διευθυντής (manager) στο Βουκουρέστι κερδίζει από 1.000 έως 1.500 ευρώ (και ακόμη περισσότερο αν κατέχει θέση ευθύνης), ενώ στην περιφέρεια ο μισθός μπορεί να κυμαίνεται από 700 έως 1.200 ευρώ.

Παράλληλα, μεγάλο μέρος του ρουμανικού πληθυσμού, περίπου το 45%, ζει στην επαρχία, ενώ δεν διαθέτει υψηλή μόρφωση. Η Περιφέρεια Βουκουρεστίου-Ίλφοβ, με 2,5 εκ. κατοίκους, συμβάλλει στο ΑΕΠ της χώρας κατά 27,13%, περίπου, συγκεντρώνοντας την πλειοψηφία των συνολικών ΑΞΕ που έχει προσελκύσει η Ρουμανία από το 1989 και με ετήσιο κατά κεφαλήν ΑΕΠ 125% του μέσου όρου της ΕΕ.

Ωστόσο, στην υπόλοιπη χώρα καταγράφεται κατά κεφαλήν ΑΕΠ κάτω από το 75% του μέσου όρου των κρατών μελών της Ε.Ε.

Διάρθρωση της κατανάλωσης στα ρουμανικά νοικοκυριά

Νοικοκυριά στην επαρχία		Νοικοκυριά στα αστικά κέντρα	
-Τρόφιμα και ποτά	21%	-Τρόφιμα	21%
-Ίδια παραγωγή τροφίμων	31%	-Υπηρεσίες	22%
-Υπηρεσίες	13%	-Αγαθά πλην τροφίμων	21,3%
-Αγαθά πλην τροφίμων	19%	-Φόροι-υποχρεώσεις	21%
-Φόροι και υποχρεώσεις	9%	-Ίδια παραγωγή	7%

Τα ανωτέρω στοιχεία αντικατοπτρίζουν τις μεγάλες ανισότητες του καταναλωτικού κοινού και ιδιαίτερα της μεσαίας τάξης των νέων, οι οποίοι διαμένουν στα αστικά κέντρα και εργάζονται στον ιδιωτικό τομέα. Η νέα αυτή δημιουργούμενη μεσαία τάξη ενστερνίζεται τις αξίες και τις συνήθειες των Δυτικοευρωπαίων, με αποτέλεσμα να οδηγείται σε υπερκατανάλωση.

Μετά την είσοδο της Ρουμανίας στην Ε.Ε., δημιουργήθηκε μία νέα καταναλωτική κουλτούρα, στηριζόμενη στην βελτίωση των συνθηκών ζωής. Εν τούτοις, παρά την οικονομική κρίση, η οποία επηρέασε την ζήτηση, πολλές μελέτες καταδεικνύουν ότι το καταναλωτικό κοινό παραμένει προσηλωμένο στα επώνυμα προϊόντα, καθώς με αυτόν τον τρόπο επιδεικνύεται η άνοδος του κοινωνικού επιπέδου του καταναλωτή. Το Βουκουρέστι έχει περίπου 2 εκατ. κατοίκους, εκ των οποίων ένα μεγάλο μέρος διαθέτει εισοδήματα αντίστοιχα με αυτά άλλων δυτικοευρωπαϊκών χωρών.

Από την εξέταση της κατανάλωσης οικογενειών χαμηλών και υψηλών εισοδημάτων, συμπεραίνονται τα ακόλουθα:

Η οικογένεια χαμηλού εισοδήματος ξοδεύει περισσότερα χρήματα για τρόφιμα (52%) και λιγότερα για υπηρεσίες (13%).

Η οικογένεια υψηλού εισοδήματος ξοδεύει περισσότερα για υπηρεσίες (22%) και αγαθά πλην τροφίμων (22%), ήτοι σύνολο 44%, και λιγότερα για τρόφιμα.

Σύμφωνα με στοιχεία του Εθνικού Ινστιτούτου Στατιστικής της Ρουμανίας (INS), ο κύκλος εργασιών στο λιανικό εμπόριο, που θεωρείται ο βασικότερος δείκτης κατανάλωσης των νοικοκυριών, παρουσίασε αύξηση 14,1% το 2016 που αποτελεί και την μεγαλύτερη αύξηση από το 2007(+17,8%) και μετά (8,9% το 2015, 7% το 2014). Ειδικότερα, οι πωλήσεις των τροφίμων αυξήθηκαν κατά 13,2%, ενώ τα άλλα προϊόντα κατέγραψαν αύξηση του κύκλου εργασιών κατά 15,2%.

8. Τιμολόγηση

Η τιμή θεωρείται βασικό στοιχείο προώθησης του προϊόντος. Ο Ρουμάνος καταναλωτής αρέσκεται στο λεγόμενο 'παζάρι-διαπραγμάτευση τιμής', δίδει όμως σημασία και στην ποιότητα του προϊόντος. Οι ελληνικές εξαγωγικές εταιρείες θα πρέπει να είναι

προετοιμασμένες να προσφέρουν ανταγωνιστικές τιμές για τα προϊόντα τους, γνωρίζοντας ότι σε πολλές περιοχές θα υφίστανται ανταγωνιστικές πιέσεις από φθηνά προϊόντα άλλων χωρών.

Γενικά, η τιμή, ο τρόπος πληρωμής, η αξία και η ποιότητα αποτελούν σημαντικούς παράγοντες για την επιλογή ενός προϊόντος από τον καταναλωτή. Επιτυχημένα προϊόντα ή υπηρεσίες με κέρδη θεωρούνται εκείνα που δίδουν ιδιαίτερη σημασία στο κόστος, την αποδοτικότητα, την ικανοποίηση για τους διανομείς, το κέρδος και την καλή ποιότητα.

Αν και στην Ρουμανία παρατηρείται αύξηση των εισοδημάτων και παράλληλα επέκταση των καταναλωτικών δανείων, το μέσο καταναλωτικό εισόδημα παραμένει ακόμη χαμηλό, συγκρινόμενο με άλλες χώρες, βάσει βεβαίως του κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Ιδιαίτερα η αγοραστική δύναμη του Ρουμάνου καταναλωτή βρίσκεται στο επίπεδο της Τουρκίας. Είναι λίγο υψηλότερη από της Βουλγαρίας, κατώτερη όμως της γειτονικής Ουγγαρίας, και υψηλότερη της Ουκρανίας.

Παρόλα αυτά, ο Ρουμάνος καταναλωτής ρέπει προς την κατανάλωση, και ιδιαίτερα προς ακριβά προϊόντα πολυτελείας.

Η τιμολόγηση θα πρέπει επομένως να λαμβάνει υπ' όψιν το ποσοστό ΦΠΑ, το κέρδος του λιανοπωλητή, το κέρδος του χονδρεμπόρου – εισαγωγέα καθώς και άλλα έξοδα π.χ. διαφήμισης, αποθήκευσης κ.λ.π.

9. Προώθηση-Διαφήμιση

Ο κλάδος των διαφημιστικών υπηρεσιών παρουσιάζει μεγάλη ανάπτυξη στην Ρουμανία τα τελευταία χρόνια. Η τηλεόραση, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, το ραδιόφωνο και ο τύπος είναι τα κυριότερα μέσα προβολής. Από το 2002 και μετά, η σημαντική οικονομική ανάπτυξη και η αύξηση των εισοδημάτων οδήγησε και στην ενδυνάμωση της διαφημιστικής βιομηχανίας, η οποία ωστόσο επηρεάστηκε από την κρίση του 2010.

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (socialmedia) έχουν αυξήσει τα τελευταία χρόνια την επιρροή τους στο καταναλωτικό κοινό. Χρησιμοποιούνται από 8 εκ. χρήστες περίπου, ιδίως από νέα άτομα που ζουν σε μεγάλες πόλεις. Σε αυτό συμβάλλει η ευρεία χρήση κινητών τηλεφώνων και διαδικτύου. Οι πιο δημοφιλείς πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης στη Ρουμανία έχουν ως ακολούθως: Facebook 96%, LinkedIn 70%, Youtube 44%. Οι πιο δημοφιλείς μεταξύ των επιχειρήσεων για την διαφήμιση των προϊόντων τους είναι: Facebook 81%, Google 50% και LinkedIn 14%, ενώ οι επενδύσεις στα μέσα μαζικής δικτύωσης ξεπερνούν τα 50 εκ. ευρώ ετησίως.

Εκτός από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, άλλοι τρόποι διαφήμισης είναι α) η συμμετοχή σε κλαδικές εκθέσεις, όπως οι εκθέσεις Αγροτικών Μηχανημάτων (Indagra), Τροφίμων (IndagraFood) και Τουρισμού (TTR) και β) η διοργάνωση γευσιγνωσιών και κοκτέιλ. Ο τελευταίος τρόπος εκτιμάται ιδιαίτερα στην Ρουμανία, λειτουργώντας προσθετικά στην εικόνα της επιχείρησης. Σκοπός της εκδήλωσης αυτής είναι να φέρει σε επαφή εισαγωγείς, χονδρεμπόρους και δημοσιογράφους για την ανεύρεση συνεργατών.

Οι κυριότερες εταιρείες του τομέα διαφήμισης είναι οι εταιρείες LionCommunicationServices, McCann-Ericson, Propaganda, ZenithMediaCommunications, Initiative, MediacomRomania. Οι εταιρείες που διαθέτουν τα μεγαλύτερα ποσά για την διαφήμισή τους είναι εταιρείες κινητής τηλεφωνίας και παραγωγοί προϊόντων ευρείας κατανάλωσης, όπως οι: Vodafone, Coca Cola, INGBank, Emag.ro, Profi κ.ά.

Η τηλεόραση παραμένει το κυριότερο μέσο διαφήμισης, απορροφώντας τα μεγαλύτερα κεφάλαια (65-70%). Η Ρουμανία διαθέτει μία από τις πιο δυναμικές αγορές MME της Ανατολικής Ευρώπης, με έμφαση στον ηλεκτρονικό και όχι στον έντυπο τύπο. Η χρήση του διαδικτύου αυξάνεται συνεχώς με 12 περίπου εκατομμύρια χρήστες, εκ των οποίων το 88% είναι συχνοί χρήστες.

Ο αριθμός των τηλεοπτικών σταθμών αυξήθηκε σημαντικά το 2012, με τη δημιουργία πολλών περιφερειακών σταθμών. Οι πιο δημοφιλείς τηλεοπτικοί σταθμοί σήμερα είναι:

	Τηλεοπτικός σταθμός	Ιδιοκτήτης	Τηλεθέαση %
1.	Pro TV	CME (αμερικανικών συμφερόντων)	4
2.	Antena 1	Intact Media Group	3,4
3.	Kanal D	Dagan Medan	2,2
4.	Antena 3 (ειδησεογραφικός)	Intact Media Group	1,5
5.	România TV	RTV Satellite NET	1,2
6.	TVR 1	Κρατική τηλεόραση	0,6
7.	Național TV	Micula	0,6
8.	Prima TV	Realitatea Media	0,5
9.	Antena Stars	Intact Media Group	0,5
10.	B1TV	Sorin Oancea	0,5
11.	Acasă	CME	0,5
12.	DigiSport 1	RCS & RDS	0,5
13.	Disney		0,4
14.	AXN		0,4
15.	Digi 24 (ειδησεογραφικός)	RCS & RDS	0,3

Πηγή: έρευνα ιστοσελίδας Paginademedia (Μάρτιος 2016)

Σημειώνεται ότι ο πρώτος σε τηλεθέαση σταθμός της Ρουμανίας είναι ο Pro TV, ο οποίος ανήκει σε εταιρεία αμερικανικών συμφερόντων, όπως και η Εφημερίδα Ziarul Financiar ανήκει στην ίδια εταιρεία. Η δημόσια τηλεόραση TVR υφίσταται μεγάλο ανταγωνισμό από τα ιδιωτικά κανάλια, όπως PRO TV, Antena, Realitatea, Prima TV κ.ά.

Μετά την οικονομική κρίση, ο **τύπος** ακολουθεί πορεία συρρίκνωσης, η οποία επιτείνεται, μεταξύ άλλων, από την στροφή των Ρουμάνων προς την ηλεκτρονική πληροφόρηση.

Εφημερίδες

	Εφημερίδες	Ιστοσελίδα
1.	Adevarul	www.adevarul.ro
2.	Curentul	www.curentul.info
3.	Curierul National	www.curierulnational.ro
4.	Evenimentul Zilei	www.evz.ro/index.html
5.	Gandul	www.gandul.info
6.	Jurnalul National	www.jurnalul.ro
7.	Puterea	www.puterea.ro
8.	Romania Libera	www.romanialibera.ro
9.	Ziarul Financiar	www.zf.ro
10.	Nine O' Clock	www.nineoclock.ro
11.	Cotidianul (ηλεκτρονική εφημερίδα)	www.cotidianul.ro

Περιοδικά

	Περιοδικά	Ιστοσελίδα
1.	Capital	www.capital.ro
2.	Business Magazin	www.businessmagazin.ro
3.	Money Express	www.money.ro

4.	The Diplomat	www.thediplomat.ro
----	--------------	--------------------

Το **ραδιόφωνο** διατηρεί την ισχύ του, παρά το γεγονός ότι ο προϋπολογισμός των διαφημίσεων στο εν λόγω μέσο περιορίστηκε.

Τα ποσοστά ακροαματικότητας των ραδιοφωνικών σταθμών έχουν ως εξής:

	Ραδιοφωνικός Σταθμός	Ακροαματικότητα %
1.	România Actualitati	15,5
2.	Kiss FM	10,3
3.	Radio ZU	9,0
4.	Europa Fm	8,0
5.	Antena Satelor	6,6
6.	Pro FM	4,2
7.	Magic FM	4,1
8.	Digi FM	2,3
9.	Radio 21 (Virgin Radio)	2,2

Πηγή: έρευνα Asociatia pentru Radio Audienta (Φθινόπωρο 2016)

Ως προς τα **πρακτορεία ειδήσεων**, που υπάρχουν στη Ρουμανία, αναφέρουμε το ημικρατικό Agerpres και τα ιδιωτικά Mediafax και Act Media (με ειδήσεις στην αγγλική γλώσσα). Το Πρακτορείο Agerpres, ιδρυθέν το 1889, είναι το επίσημο πρακτορείο ειδήσεων της χώρας.

Συμπεράσματα :

-Η διαφήμιση αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για την προώθηση των προϊόντων. Μεταξύ των μέσων διαφήμισης, η τηλεόραση κατέχει σημαντικό μερίδιο. Ωστόσο, μεγάλη ανάπτυξη παρουσιάζουν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

-Η συμμετοχή σε κλαδικές εκθέσεις και η οργάνωση ενός κοκτέιλ με συναντήσεις εισαγωγέων, χονδρεμπόρων, λιανοπωλητών, αλλά και δημοσιογράφων, αποτελούν σημαντικό μέσο για ανεύρεση κατάλληλων συνεργατών.

10. Σήμανση-Πιστοποίηση προϊόντων

Ετικέτες προϊόντων

Οι Έλληνες παραγωγοί θα πρέπει να γνωρίζουν ότι, καθώς η Ρουμανία είναι από 01.01.2007 μέλος της Ε.Ε., ισχύει η κοινοτική οδηγία ως προς τις ετικέτες προϊόντων, όπως και στην Ελλάδα.

Συγκεκριμένα, τα προϊόντα που κυκλοφορούν στην αγορά της Ρουμανίας θα πρέπει να συνοδεύονται από **ετικέτες στην ρουμανική γλώσσα** όπου αναγράφονται κάποιες βασικές πληροφορίες για το προϊόν (σύνθεση, ποσότητα, τρόπος αποθήκευσης και συντήρησης, χρήση, θρεπτική αξία, στοιχεία παραγωγού, προέλευση, ημερομηνία λήξης κ.ά.) κατά περίπτωση. Η τοποθέτηση των ετικετών μπορεί να γίνει από τους Έλληνες εξαγωγείς ή τους Ρουμάνους εισαγωγείς. Περισσότερες πληροφορίες είναι διαθέσιμες στην ακόλουθη ιστοσελίδα: https://ec.europa.eu/food/safety_en>Labelling&Nutrition

Οι κανόνες αυτοί, που αποτυπώνονται στον Κανονισμό 1169/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 25^{ης} Οκτωβρίου 2011 (ο οποίος συνδυάζει ουσιαστικά τις οδηγίες 200/13/EC και 90/496/EEC), βοηθούν τον καταναλωτή να κατανοήσει στην γλώσσα του τα χαρακτηριστικά του προϊόντος. Παράλληλα, διευκολύνεται η προώθηση των προϊόντων στην αγορά.

Για τα προσυσκευασμένα προϊόντα ισχύει η οδηγία 80/232/EC του Συμβουλίου της 15^{ης} Ιανουαρίου 1980 «περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των Κρατών Μελών των

αναφερομένων στις σειρές των ονομαστικών ποσοτήτων και ονομαστικών χωρητικότητων που είναι αποδεκτές για ορισμένα προσυσκευασμένα προϊόντα».

Ιδιαίτερη κατηγορία αποτελεί το οικολογικό σήμα EU Ecolabel, το οποίο πιστοποιεί ότι ένα προϊόν είναι φιλικό προς το περιβάλλον και διαθέτει ποιότητα. Εμφανίζεται στην συσκευασία του προϊόντος με το σύμβολο του πράσινου άνθους, το οποίο βοηθά τον καταναλωτή να επιλέξει βιολογικά προϊόντα.

Περισσότερα στοιχεία για τις προϋποθέσεις απόκτησης δικαιώματος χρήσης του εν λόγω σήματος σε κάποιο προϊόν ή υπηρεσία είναι διαθέσιμα στην ακόλουθη ιστοσελίδα: http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/index_en.htm, ενώ ισχύει ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθμ. 66/2010 της 25^{ης} Νοεμβρίου 2009 σχετικά με το οικολογικό σήμα EU Ecolabel.

Πιστοποιήσεις

Τα προϊόντα που εισάγονται στην Ρουμανία πρέπει να συνοδεύονται από τις ανάλογες πιστοποιήσεις. Γενικά, οι κοινοτικές πιστοποιήσεις είναι αποδεκτές στην Ρουμανία. Ειδικότερα, όλα τα προϊόντα κοινοτικής προελεύσεως, όπως και τα ελληνικά, διαθέτουν την σήμανση CE, βάσει της οποίας κυκλοφορούν ελεύθερα στην ρουμανική αγορά. Η χρήση της σήμανσης CE απαιτεί την πλήρωση ειδικών προϋποθέσεων, οι οποίες συνδέονται με την ποιότητα του προϊόντος.

Κάποια προϊόντα, όπως τα τρόφιμα, τα ιατρικά μηχανήματα, τα φαρμακευτικά και κάποια καλλυντικά, τα προϊόντα τηλεπικοινωνιών, τα μηχανήματα των ορυχείων και εξορύξεων πετρελαίου και φυσικού αερίου κ.ά. πιθανόν να απαιτούν επιπλέον πιστοποιητικά από εξειδικευμένους φορείς, Υπουργεία ή Υπηρεσίες.

Υπάρχει σημαντικός αριθμός ερευνητικών ινστιτούτων και άλλων αρχών που είναι εγκεκριμένα για τη διενέργεια των ελέγχων και την παροχή πιστοποίησης. Αξιολογήσεις καταλληλότητας πραγματοποιούνται βάσει διαδικασιών που προσδιορίζονται από διεθνή συστήματα, στα οποία η Ρουμανία είναι μέλος, και αναγνωρίζονται από την ρουμανική νομοθεσία, διευκολύνοντας και επιταχύνοντας τη διαδικασία. Τέτοια είναι:

International Electrotechnical Commission (IEC), Quality Assessment System for Electronic Components (IECQ), IEC System for Conformity Testing and Certification of Electrical Equipment (IECEE)

Στις περισσότερες περιπτώσεις, την διεκπεραίωση των διαδικασιών για την έκδοση πιστοποίησης των προϊόντων αναλαμβάνει ο εισαγωγέας. Απαιτείται, λοιπόν, στενή συνεργασία μεταξύ εξαγωγέα και Ρουμάνου εισαγωγέα, ο οποίος θα πρέπει να είναι σε θέση να προβεί στις απαραίτητες ενέργειες για την πιστοποίηση των εισαγόμενων προϊόντων. Ωστόσο, υπάρχει η δυνατότητα την διαδικασία της πιστοποίησης να αναλάβει εξειδικευμένη εταιρεία που παρέχει ανάλογες υπηρεσίες.

Σχετικά με την ευρωπαϊκή πιστοποίηση:

<http://www.european-accreditation.org/home>

Συμβουλευτείτε, επίσης, την ιστοσελίδα:

<http://ts.nist.gov/Standards/Global/mra.cfm>

11. Ηλεκτρονικό εμπόριο

Ο νόμος 365/2002 για το ηλεκτρονικό εμπόριο εναρμόνισε την ρουμανική νομοθεσία με την κοινοτική οδηγία 2000/31/ΕΚ από 08.06.2000 (<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1500886056073&uri=CELEX:32000L0031>), σχετικά με ορισμένες νομικές πτυχές των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, ιδίως του ηλεκτρονικού εμπορίου στην εσωτερική αγορά (οδηγία σχετική με το ηλεκτρονικό εμπόριο).

Τα στατιστικά στοιχεία του ρουμανικού ενιαίου συστήματος ηλεκτρονικών πληρωμών "GECAD e-payment" δείχνουν ότι οι κυριότερες κατηγορίες προϊόντων και υπηρεσιών, στις

οποίες πραγματοποιούνται online πληρωμές, είναι οι τηλεπικοινωνίες, ο τουρισμός, οι υπηρεσίες κοινής ωφέλειας, οι λιανικές πωλήσεις και η διασκέδαση. Όπως και σε άλλες χώρες, η χρήση των ηλεκτρονικών πληρωμών παρουσίασε αύξηση τα τελευταία χρόνια στην Ρουμανία.

Η Ρουμανία, άλλωστε, είναι η χώρα με το μεγαλύτερο ποσοστό χρήσης του διαδικτύου στην Ανατολική Ευρώπη (54%) και το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι ο ταχύτερα αναπτυσσόμενος τομέας της ρουμανικής οικονομίας. Η χώρα έχει έναν από τους υψηλότερους αριθμούς συνδρομητών κινητής τηλεφωνίας, περίπου 23 εκατομμύρια, την στιγμή που ο πληθυσμός της ανέρχεται σε περίπου 22,2 εκατομμύρια κατοίκους. Στην ρουμανική αγορά δραστηριοποιούνται οι μεγάλες εταιρείες κινητής τηλεφωνίας Telekom, Vodafone, Orange και η εγχώρια Digi, ενώ όλες διαθέτουν ηλεκτρονικά καταστήματα.

Επίσης, αύξηση παρατηρείται και στην χρήση ιστοσελίδων δημοπρασιών, ρουμανικών και διεθνών. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι η διαδικτυακή εταιρεία δημοπρασιών eBay έχει μια σταθερή επιχειρηματική σχέση με τους Ρουμάνους μέσω των ευρωπαϊκών της sites και η Apple άνοιξε πρόσφατα ένα ηλεκτρονικό κατάστημα βιβλίων (iBookstore) στη χώρα.

Ο κύκλος εργασιών του ηλεκτρονικού εμπορίου στην Ρουμανία παρουσίασε αξιόλογη αύξηση τόσο το 2015, όσο και το 2016, φθάνοντας τα 1,4 και 2,05 2,05 δισ. ευρώ αντίστοιχα. Ο εν λόγω τομέας παρουσιάζει άνθιση τα τελευταία χρόνια. Η τάση αυτή αναμένεται να συνεχιστεί και στο μέλλον, καθώς ο κύκλος εργασιών του ηλεκτρονικού εμπορίου αναμένεται να διπλασιασθεί μέχρι το 2020.

Μέχρι στιγμής, οι Ρουμάνοι καταναλωτές που κάνουν αγορές online φαίνεται να προτιμούν την χρήση Η/Υ. Ωστόσο, η χρήση των κινητών τηλεφώνων καταγράφει σημαντική αύξηση. Κατά το 2016, ποσοστό 35%-40% πραγματοποίησαν τις αγορές τους online μέσω κινητού τηλεφώνου.

Συνήθως, ο καταναλωτής προτιμάει να πληρώνει με αντικαταβολή τα προϊόντα που αγοράζει (κατά 90% των περιπτώσεων), ενώ η απ' ευθείας πληρωμή μέσω τραπεζικών καρτών αφορά μόνο στο 6%-7% και το υπόλοιπο 3-4% αφορά σε άλλες μεθόδους πληρωμής. Φαίνεται, επίσης, ότι οι Ρουμάνοι καταναλωτές ξοδεύουν περισσότερο σε ξένα online καταστήματα με την αξία της μέσης αγοράς να κυμαίνεται στα 58 ευρώ, ενώ στα ρουμάνικα online καταστήματα ο μέσος όρος αγοράς είναι περίπου 40 ευρώ.

Στην Ρουμανία υπολογίζεται ότι υπάρχουν περίπου 5.000 ενεργά διαδικτυακά καταστήματα (online) και ο αριθμός αυτός παραμένει σταθερός σε σχέση με το 2015. Επισημαίνουμε ότι από τα 5.000 ηλεκτρονικά καταστήματα μόνο τα 200 είναι μεγάλοι και μεσαίου βεληνεκούς, και ξεπερνούν σε ετήσιο κύκλο εργασιών το 1 εκατ. ευρώ. Από τα online καταστήματα, που δραστηριοποιούνται στην Ρουμανία, την μεγαλύτερη επιτυχία στις πωλήσεις έχουν τα καταστήματα ηλεκτρονικών ειδών. Ακολουθούν τα προϊόντα μόδας, τα καλλυντικά, τα προϊόντα για το σπίτι - έπιπλα - είδη διακόσμησης καθώς και τα παιδικά είδη - παιχνίδια.

Όπως και στις άλλες χώρες, έτσι και στην Ρουμανία, το κύριο χαρακτηριστικό προτίμησης των ηλεκτρονικών αγορών δεν είναι πλέον η τιμή. Οι καταναλωτές φαίνεται να ενδιαφέρονται περισσότερο για την δωρεάν αποστολή, τις εκπτώσεις και συναφείς προωθητικές ενέργειες, την δωρεάν επιστροφή και την ταχεία παράδοση.

Εταιρείες ηλεκτρονικού εμπορίου

Τα ηλεκτρονικά καταστήματα αφορούν, κατά κύριο λόγο, προϊόντα υψηλής τεχνολογίας, (Η/Υ, κινητά, αξεσουάρ), ηλεκτρικές συσκευές, είδη σπιτιού και έπιπλα καθώς και ένδυση - υπόδηση και προϊόντα ομορφιάς. Είναι γεγονός, επίσης, ότι μεγάλη πρόοδο παρατηρείται στον κλάδο του τουρισμού και ιδιαίτερα στην αγορά αεροπορικών εισιτηρίων μέσω ιστοσελίδων αεροπορικών εταιρειών καθώς και στις κρατήσεις ξενοδοχείων μέσω σχετικών ιστοσελίδων (π.χ. booking.com).

Η σημαντικότερη εταιρεία του τομέα είναι το ηλεκτρονικό κατάστημα Emag (<http://www.emag.ro/>). Το εν λόγω ηλεκτρονικό κατάστημα θεωρείται πρωτοπόρο για την ρουμανική αγορά, ενώ η γκάμα των προϊόντων που προσφέρει μεγαλώνει διαρκώς και πλέον καλύπτει πληθώρα κατηγοριών, από ηλεκτρονικές συσκευές μέχρι παιχνίδια και τρόφιμα, ενώ έχει αναπτύξει συνεργασία με την αλυσίδα καταστημάτων Mega-Image.

Άλλα μεγάλα ηλεκτρονικά καταστήματα είναι αυτά των εταιρειών ALTEX (αλυσίδα καταστημάτων ηλεκτρικών συσκευών), METRO (αλυσίδα Cash & Carry), Diverta (αλυσίδα χαρτοπωλείων - βιβλιοπωλείων) και F64 (φωτογραφικές μηχανές). Στον ακόλουθο πίνακα αναφέρονται οι κυριότερες ιστοσελίδες ηλεκτρονικού εμπορίου:

Emag	http://www.emag.ro/
Cel	http://www.cel.ro/
EvoMag	http://www.evomag.ro/
F64	http://www.f64.ro/
PC Garage	http://www.pcgarage.ro/
PC Fun	http://www.pcfun.ro/
MarketOnline	http://www.marketonline.ro/
Shopmania	http://www.shopmania.ro/
Elefant	http://www.elefant.ro/
Vivre	http://www.vivre.ro/
My Closet	https://www.mycloset.ro/
Fashion Days	https://www.fashiondays.ro/

12. Επιχειρηματικοί κατάλογοι

Πληροφορίες σχετικά με ρουμανικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε διάφορους τομείς βρίσκονται σε διάφορες ιστοσελίδες όπως:

KOMPASS ROMANIA SRL

Website: www.kompass.ro

ICAP ROMANIA SRL

Website: www.icap.ro

MAIN IMPORTERS AND EXPORTERS "ANEIR"

Website: <http://www.aneir-cpce.ro/>

DOING BUSINESS IN ROMANIA

Website: <http://mcir.doingbusiness.ro>www.doingbusiness.ro

YELLOW PAGES IN ROMANIA

Website: www.yellowpages.ro (<http://www.rolocal.ro>)

Γ. ΙΔΡΥΣΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Τα βήματα για την ίδρυση εταιρείας στην Ρουμανία είναι, σε γενικές γραμμές, τα ακόλουθα:

- 1. Επιλογή της μορφής της εταιρείας:** Στην Ρουμανία υπάρχουν προσωπικές και κεφαλαιουχικές εταιρείες. Στις προσωπικές, συγκαταλέγονται οι ομόρρυθμες και ετερόρρυθμες εταιρείες, καθώς και οι ετερόρρυθμες κατά μετοχές, ενώ στις κεφαλαιουχικές οι ανώνυμες εταιρείες και οι εταιρείες περιορισμένης ευθύνης.
- 2. Καθορισμός της έδρας της εταιρείας:** Οι ξένες εταιρείες οφείλουν να δηλώσουν την έδρα τους με φυσική τοποθεσία. Απαιτείται διεύθυνση (όχι ταχυδρομική θυρίδα), η οποία θα χρησιμοποιείται από έναν ή περισσότερους μετόχους.
- 3. Καταχώρηση της επωνυμίας της εταιρείας:** Η επωνυμία της εταιρείας καταχωρείται στο Εμπορικό Μητρώο της περιφέρειας της έδρας της εταιρείας.

4. Επικύρωση καταστατικού

5. Τραπεζικός Λογαριασμός της εταιρείας. Ανοίγεται εταιρικός λογαριασμός στο όνομα της εταιρείας, με στόχο να κατατεθεί το μετοχικό κεφάλαιο. Τα ποσά διαφέρουν, ανάλογα με την μορφή της εταιρείας. Για παράδειγμα, για μία ΕΠΕ απαιτείται ελάχιστο αρχικό κεφάλαιο 200 Λέι, ήτοι 45 ευρώ περίπου.

6. Άλλα απαιτούμενα νομικά παραστατικά δύνανται να απαιτηθούν, όπως φορολογικά μητρώα και στοιχεία.

7. Υποβολή ενός πλήρους φακέλλου στην υπηρεσία μίας στάσης (one stop shop)

Υποβάλλεται φάκελος στο Εθνικό Εμπορικό Μητρώο της Ρουμανίας, το οποίο λειτουργεί ως υπηρεσία μίας στάσης.

1. Μορφές εταιρειών

Προσωπικές εταιρείες

Ομόρρυθμη Εταιρεία (SNC, societate in nume colectiv, general partnership)

Η ομόρρυθμη εταιρεία συστήνεται από δύο ή περισσότερα άτομα, τα οποία ευθύνονται απεριόριστα και εις ολόκληρον έναντι τρίτων. Συνεπώς, ο ομόρρυθμος εταίρος ευθύνεται και με την ατομική του περιουσία και όχι μέχρι ενός συγκεκριμένου ποσού, αλλά για όλο το ποσό της οφειλής της εταιρείας. Για τη συμμετοχή στην ομόρρυθμη εταιρεία αρκεί ο υποψήφιος εταίρος να έχει δικαιοπρακτική ικανότητα. Οι εταίροι οφείλουν να καταχωρήσουν την εταιρεία τους στο Εμπορικό Μητρώο της Ρουμανίας, το οποίο υπάγεται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης.

Δεν πρόκειται για συνήθη μορφή εταιρείας στην Ρουμανία. Όταν επιλέγεται, αφορά κυρίως οικογενειακές επιχειρήσεις. Ο βασικός λόγος που δεν προτιμάται είναι η απεριόριστη ευθύνη των εταίρων της.

Για τη σύστασή της απαιτείται **σύναψη εταιρικής συμφωνίας** (partnership agreement) και ακολούθως **καταγραφή** στο Εθνικό Εμπορικό Μητρώο. Οι υπογραφές των εταίρων πρέπει να θεωρηθούν από συμβολαιογράφο. Το κεφάλαιο της εταιρείας αποτελείται από τις συνεισφορές των εταίρων σε χρήματα, είδος, δικαιώματα, εργασία ή υπηρεσίες. Η χρηματική αξία των μη-χρηματικών συνεισφορών προσδιορίζεται από τους εταίρους. Δεν υπάρχει ανώτατο ή κατώτατο όριο καταχωρημένου κεφαλαίου, ούτε προσδιορίζεται η αναλογική σχέση μεταξύ χρηματικών και μη-χρηματικών περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας. Η διεύθυνση της εταιρείας μπορεί να αναληφθεί από οποιονδήποτε εταίρο.

Ετερόρρυθμη Εταιρεία (SCS, societate in comandita simpla, limited partnership)

Η ετερόρρυθμη εταιρεία είναι ένωση δύο ή περισσότερων προσώπων, των λεγόμενων ετερορρυθμών και ομορρυθμών εταίρων. Για την σύσταση της εταιρείας, απαιτείται η ύπαρξη τουλάχιστον ενός ομορρυθμού εταίρου. Οι ομόρρυθμοι εταίροι έχουν δικαίωμα διαχείρισης της εταιρείας και ευθύνονται απεριόριστα και εις ολόκληρον έναντι τρίτων. Οι ετερόρρυθμοι έχουν περιορισμένη ευθύνη μέχρι του ύψους της αξίας της εταιρικής τους εισφοράς. Η εισφορά τους μπορεί να ανέρχεται σε διάθεση χρηματικού ποσού ή περιουσιακών στοιχείων. Η συγκεκριμένη μορφή δεν είναι συνήθης στην Ρουμανία, όπως και η ομόρρυθμη.

Η ετερόρρυθμη εταιρεία συστήνεται βάσει εταιρικής συμφωνίας (partnership agreement) και ακολούθως εγγραφή στο Εθνικό Εμπορικό Μητρώο.

Ετερόρρυθμη κατά μετοχές (SCA, societate in comandita pe actiuni, limited partnership by shares

Συστήνεται από τουλάχιστον δύο πρόσωπα, εκ των οποίων ένα ευθύνεται απεριόριστα και εις ολόκληρον για τα χρέη της εταιρείας. Απεριόριστη ευθύνη έχουν και οι διαχειριστές της εταιρείας. Το κεφάλαιο της διαιρείται σε μετοχές. Οι ετερόρρυθμοι εταίροι ευθύνονται περιορισμένα, μέχρι του ύψους της αξίας των μετοχών τους. Ούτε αυτή η μορφή είναι συνήθης στην Ρουμανία, όπως και οι δύο προηγούμενες.

Κεφαλαιουχικές εταιρείες

Ανώνυμη Εταιρεία (S.A. societatepeactiuni, joint-stockcompany)

Ιδρύεται από 2 τουλάχιστον νομικά ή φυσικά πρόσωπα, ενώ το ελάχιστο εγγεγραμμένο κεφάλαιο ανέρχεται στα 90.000 Λέι (περίπου 20.000 ευρώ). Το κεφάλαιο διαιρείται σε μετοχές (ονομαστικές ή ανώνυμες), με ελάχιστη ονομαστική αξία καθεμίας 0,1 Lei. Με την εγγραφή στο Εμπορικό Μητρώο, κάθε μέτοχος οφείλει να προκαταβάλει το 30% του μεριδίου του, ενώ το υπόλοιπο 70% καταβάλλεται σε διάστημα 12 μηνών για μετοχές που εκδίδονται σε αντάλλαγμα χρηματικής εισφοράς και σε διάστημα 24 μηνών για μετοχές που εκδίδονται σε αντάλλαγμα εισφοράς σε είδος.

Η ΑΕ διοικείται από έναν ή περισσότερους διαχειριστές (χωρίς περιορισμό ως προς την ιθαγένεια). Ο έλεγχος των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων πραγματοποιείται από ειδικούς ελεγκτές διαχείρισης (τουλάχιστον τρεις) και έναν αναπληρωματικό. Επίσης, επιβάλλεται ο έλεγχος από ορκωτό λογιστή, σε περίπτωση που πληρούνται δύο εκ των κάτωθι κριτηρίων, κατά το κλείσιμο της ετήσιας λογιστικής περιόδου:

■Σύνολο ενεργητικού : 3.650.000 EUR

■Κύκλο εργασιών : 7.300.000 EUR

■Αριθμό απασχολούμενων : 50

Η Γενική Συνέλευση των μετόχων συνέρχεται σε τακτικές και έκτακτες συνεδριάσεις, ενώ λαμβάνει αποφάσεις με πλειοψηφία των μετοχών (μία ψήφος ανά μία μετοχή).

Η ευθύνη των μετόχων είναι περιορισμένη, καθώς δεν ευθύνονται με την ατομική τους περιουσία, αλλά στο μέτρο της εισφοράς τους. Οι μετοχές έχουν την ίδια αξία για τους μετόχους και τους δίδουν ίσα δικαιώματα. Οι μετοχές σε προκαταρκτικά μερίσματα χωρίς δικαίωμα ψήφου αποτελούν την εξαίρεση στον κανόνα.

Τα όργανα μιας ΑΕ είναι:

α) Η **Γενική Συνέλευση των Μετόχων** που είναι το ανώτατο διοικητικό όργανο,

β) το **Διοικητικό Συμβούλιο (προαιρετικά)** και

γ) ο **Γενικός Διευθυντής**.

Επιπλέον, μια Α.Ε πρέπει να ορίσει Ελεγκτική Επιτροπή ή Εσωτερικό Ελεγκτή που θα επιβλέπει τις οικονομικές δραστηριότητες της εταιρείας.

Η αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της Α.Ε.

Η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Α.Ε. δεν είναι δυνατή, εκτός αν το καταστατικό το επιτρέπει. Η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου μπορεί να πραγματοποιηθεί, με ονομαστική αύξηση των μετοχών, ήτοι με έκδοση συμπληρωματικού αριθμού μετοχών. Οι συμπληρωματικές μετοχές δεν διατίθενται, παρά μόνο μετά την πληρωμή. Η έκδοση των μετοχών αυτών περιορίζεται στον εγκεκριμένο αριθμό, που έχει ανακοινωθεί.

Η διάλυση της Α.Ε.

Η διάλυση μιας ΑΕ επέρχεται:

α) Με το πέρας του καθορισμένου χρόνου διάρκειας της εταιρείας

β) Λόγω αδυναμίας επίτευξης του σκοπού της εταιρείας

γ) Με κήρυξη ακυρότητας της εταιρείας

δ) Με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης

ε) Λόγω πτώχευσης

στ) με δικαστική απόφαση, μετά από αίτηση οποιουδήποτε εταίρου, για σοβαρούς λόγους

ζ) Για άλλους λόγους που προβλέπονται από το νόμο ή το καταστατικό της εταιρείας

Εκ του νόμου, υπάρχει υποχρέωση ενημέρωσης του Εμπορικού Μητρώου (ONRC) για την διάλυση της εταιρείας και ακολούθως υποχρέωση δημοσίευσης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ρουμανίας (Monitorul Oficial al Romaniei, Partea a IV-a), εκτός εάν η διάλυση προήλθε από την πάροδο του προκαθορισμένου χρόνου διάρκειας της ΑΕ.

Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (S.R.L. *societate cu răspundere limitată, Limited Liability Company*)

Πρόκειται για την **πιο συνηθισμένη εταιρική μορφή** στην Ρουμανία, η οποία προτιμάται από τους ξένους επενδυτές. Συστήνεται από 1 μέχρι 50 φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ημεδαπά ή αλλοδαπά χωρίς περιορισμό. Το ελάχιστο εταιρικό κεφάλαιο ανέρχεται στα 200 Lei (περίπου 45 €), το οποίο καταβάλλεται εξ ολοκλήρου κατά την εγγραφή της εταιρείας στο Εμπορικό Μητρώο. Η ελάχιστη αξία κάθε εταιρικού μεριδίου είναι 10 Lei. Συνήθως οι ΕΠΕ έχουν περισσότερους από έναν κωδικούς δραστηριότητας (NACE). Η συμμετοχή στην ΕΠΕ μπορεί να γίνει σε είδος (οικόπεδα, ακίνητα), που θα αποτελέσουν και το ενεργητικό της εταιρείας. Σύμφωνα με την ρουμανική νομοθεσία για τις ΕΠΕ, το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας δύναται να αυξηθεί με συμπληρωματικές συνεισφορές των μετόχων.

Η ευθύνη των εταίρων είναι περιορισμένη, υπό την έννοια ότι δεν ευθύνονται με την ατομική τους περιουσία. Οι αποφάσεις λαμβάνονται από την πλειοψηφία στην Γενική Συνέλευση των Εταίρων. Για αλλαγή καταστατικού απαιτείται ομοφωνία εκτός αν το καταστατικό ορίζει άλλως.

Η εταιρεία διοικείται από έναν ή περισσότερους διαχειριστές που δεν είναι απαραίτητο να έχουν την ρουμανική ιθαγένεια.

Πριν την αίτηση εγγραφής της εταιρείας στο Εθνικό Εμπορικό Μητρώο, απαιτείται η ολοκλήρωση των ακόλουθων τριών ενεργειών:

1. Άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού σε τράπεζα στη Ρουμανία και μεταφορά τουλάχιστον του 30% του εταιρικού κεφαλαίου. Η τράπεζα υποχρεούται, ακολούθως, να εκδώσει σχετικό πιστοποιητικό καταθέσεως του κεφαλαίου, το οποίο θα συμπεριληφθεί στο φάκελο ιδρύσεως της ΕΠΕ.
2. Αγορά ή μίσθωση γραφείων. Σε περίπτωση μίσθωσης γραφείων, είναι αναγκαία η προσκόμιση του μισθωτηρίου συμβολαίου, προκειμένου να καθορισθεί η έδρα της εταιρείας.
3. Επίσημος ορισμός του Γενικού Διευθυντή της εταιρείας ή διαχειριστή.

Ακολούθως, υποβάλλεται σχετικός φάκελος στο Εμπορικό Μητρώο (Registru Comertului, Trade Registry), προς απόκτηση πιστοποιητικού για την διαθεσιμότητα της προταθείσας επωνυμίας και κράτηση αυτής για λογαριασμό της υπό σύσταση εταιρείας. Κατόπιν, είναι δυνατή η κατάρτιση των ιδρυτικών εγγράφων.

Ακολουθούν:

α) Κατάθεση εταιρικού κεφαλαίου στην Τράπεζα (200 Lei) και αποδεικτικό έγγραφο κατάθεσης επαρκούς ποσού.

β) Πιστοποιητικό από την Εφορία, στο οποίο αναγράφεται η έδρα της εταιρείας.

γ) Κατάρτιση συστατικής πράξης ενώπιον συμβολαιογράφου και απόκτηση μοναδικού αριθμού εγγραφής από το Εμπορικό Μητρώο. Απόφαση αρμόδιου δικαστηρίου για την

ίδρυση της εταιρείας. Δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Official Gazette, part IV).

Με την εγγραφή στο Εμπορικό Μητρώο, η εταιρεία αποκτά νομική προσωπικότητα.

Η όλη διαδικασία διαρκεί περίπου από μία μέχρι τρεις εβδομάδες, ενώ η συνολική δαπάνη ανέρχεται περίπου στα 1.000 €.

Η συντριπτική πλειοψηφία των ελληνικών συμφερόντων εταιρειών που δραστηριοποιούνται στην Ρουμανία έχει επιλέξει την νομική μορφή της SRL.

Η ΕΠΕ διοικείται από ένα ή πολλούς διαχειριστές, οι οποίοι μπορεί να είναι μέτοχοι ή όχι. Ο έλεγχος διαχείρισης εξασφαλίζεται από τους μετόχους, εκτός αν η ΕΠΕ διαθέτει περισσότερους από 15 εταίρους, οπότε είναι υποχρεωτικός ο έλεγχος από ορκωτούς ελεγκτές. Επιπρόσθετα, καθίσταται υποχρεωτικός ο έλεγχος από ορκωτό λογιστή, σε περίπτωση που, κατά το κλείσιμο της ετήσιας λογιστικής περιόδου, η ΕΠΕ πληροί τουλάχιστον δύο εκ των κάτωθι κριτηρίων:

Σύνολο ενεργητικού : 3.650.000 EUR

Κύκλο εργασιών : 7.300.000 EUR

Αριθμό απασχολουμένων : 50

Οι εταίροι μιας 'SRL'

Σύμφωνα με την ρουμανική νομοθεσία για τις ΕΠΕ, οι δημόσιοι υπάλληλοι και οι υπάλληλοι τοπικής αυτοδιοίκησης απαγορεύεται να συμμετέχουν στις εταιρείες αυτές με αγορά μεριδίων. Οι εταίροι έχουν δικαίωμα πώλησης της συμμετοχής τους σε τρίτους, υπό προϋποθέσεις. Κάθε εταίρος μπορεί να ζητήσει την αποχώρησή του από την εταιρεία οποτεδήποτε.

Η λειτουργία της 'SRL'

Η SRL (ΕΠΕ) διαθέτει τα κάτωθι όργανα:

- Γενική Συνέλευση των εταίρων: έχει το αποκλειστικό δικαίωμα αλλαγής του Καταστατικού, εγκρίνει τα ετήσια οικονομικά δελτία, ορίζει την γραμμή πολιτικής της εταιρείας και ελέγχει την δραστηριότητα των άλλων οργάνων.
- Διοικητικό Συμβούλιο: εποπτεύει τις λειτουργίες της εταιρείας (προαιρετικό)
- Εκτελεστικό Όργανο, είτε μονοπρόσωπο (Γενικός Διευθυντής) ή συλλογικό που διαχειρίζεται τα τρέχοντα θέματα.

Σε περίπτωση που πρόκειται για μονοπρόσωπη ΕΠΕ, η δομή των οργάνων διαφοροποιείται.

Η ευθύνη των εταίρων

Γενικά, **οι μέτοχοι ευθύνονται περιορισμένα, μέχρι του ποσού της συμμετοχής τους** στο εταιρικό κεφάλαιο. Παρόλα αυτά, σύμφωνα με την νομοθεσία, η μητρική εταιρεία μπορεί, σε μερικές περιπτώσεις, να ευθύνεται αυτή για τα χρέη της θυγατρικής της.

Ως μητρική εταιρεία ορίζεται κάθε εταιρεία (ατομική ή μετοχική) η οποία κατέχει μία κυρίαρχη συμμετοχή στο εταιρικό κεφάλαιο της θυγατρικής εταιρείας, και βάσει συμβολαίου, δύναται να διαθέτει έλεγχο στην θυγατρική της. Συνεπώς, η μητρική εταιρεία μπορεί να αναλάβει την από κοινού ευθύνη για τις οικονομικές υποχρεώσεις, που ανέλαβε η θυγατρική, μετά από εντολές της μητρικής.

Η διάλυση της «SRL»

Η ρουμανική νομοθεσία περί ΕΠΕ προβλέπει την εθελουσία διάλυση. Μεταξύ των λόγων διάλυσης μίας ΕΠΕ δύναται να είναι το τέλος διάρκειας, όπως αυτό καθορίζεται από το καταστατικό ίδρυσης. Η διάλυση της εταιρείας μπορεί, επίσης, να αποφασισθεί από τους διαχειριστές της ΕΠΕ ή μετά από δικαστική απόφαση για ακύρωση εγγραφής κλπ.

Η διάλυση δύναται να γίνει από την επιτροπή διάλυσης ή πτώχευσης, που ορίζεται από την γενική συνέλευση, η οποία έχει το προνόμιο της αποκλειστικής διαχείρισης της εταιρείας.

Εκ του νόμου, υπάρχει υποχρέωση ενημέρωσης του Εμπορικού Μητρώου (ONRC) για την διάλυση της εταιρείας και ακολούθως υποχρέωση δημοσίευσης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ρουμανίας (Monitorul Oficial al Romaniei, Partea a IV-a), εκτός εάν η διάλυση προήλθε από την πάροδο του προκαθορισμού χρόνου διάρκειας της ΕΠΕ.

ΜΟΡΦΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΜΟΡΦΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
Societate cu Răspundere Limitată(SRL)	ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ (ΕΠΕ)	-περιορισμένη ευθύνη -τουλάχιστον 1 μέτοχος -ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο 200 RON (περίπου 45 ευρώ)	Η πλέον διαδεδομένη μορφή εταιρείας
Societate pe Actiuni(SA)	ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (ΑΕ)	-Δυνατότητα δημόσιας εγγραφής μετόχων -Δυνατότητα εισαγωγής στο χρηματιστήριο -ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο 90.000 RON (20.000 ευρώ) -περιορισμένη ευθύνη μετόχων -τουλάχιστον 2 μέτοχοι	Ενδείκνυται για μεσαίου και μεγάλου μεγέθους εταιρείες.
Societate in Nume Colectiv	ΟΜΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	-ευθύνη απεριόριστη και εις ολόκληρον	Ενδείκνυται για μικρές και οικογενειακές εταιρείες.
Societate in Comandita Simpla	ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	-ο ετερόρρυθμος εταίρος ευθύνεται μέχρι του ποσού της εισφοράς του -ο ομόρρυθμος εταίρος φέρει ευθύνη απεριόριστη και προσωπική	Χρησιμοποιείται ελάχιστα στην πράξη.
Societate in Comandita pe Actiuni	ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗ ΚΑΤΑ ΜΕΤΟΧΕΣ	-ο ετερόρρυθμος μέτοχος ευθύνεται μέχρι του ποσού της εισφοράς του -ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο 90.000 RON (20.000 Ευρώ περίπου)	Χρησιμοποιείται ελάχιστα στην πράξη.

Άλλες μορφές δραστηριοποίησης μιας ξένης εταιρείας στην Ρουμανία

Κοινοπραξία (Jointventure)

Εκτός των ανωτέρω μορφών εταιρειών, υπάρχει και το νομικό μόρφωμα της κοινοπραξίας, στην οποία οι συμβαλλόμενοι εταίροι διατηρούν τη νομική τους αυτοτέλεια. Γι' αυτήν δεν

υφίστανται ειδικές νομικές ρυθμίσεις, αλλά εφαρμόζονται οι διατάξεις του εμπορικού κώδικα.

BranchFormation

α) Θυγατρική - RomanianSub-Company (Filiala)

Σύμφωνα με το ρουμανικό δίκαιο, η θυγατρική έχει ξεχωριστή νομική προσωπικότητα από την μητρική εταιρεία. Έχει δική της περιουσία, διακριτή από την περιουσία της μητρικής εταιρείας και μπορεί να συναλλάσσεται με τρίτους στο όνομά της. Ιδρύεται σύμφωνα με τους κανόνες ίδρυσης οποιασδήποτε ρουμανικής εταιρείας.

Βάσει της ρουμανικής νομοθεσίας για τις ξένες επενδύσεις, η δημιουργία θυγατρικής πραγματοποιείται με απόφαση της μητρικής εταιρείας. Το καταστατικό μίας θυγατρικής εταιρείας πρέπει να περιλαμβάνει:

- Τον καθορισμό της θυγατρικής και της μητρικής εταιρείας
- Τη νομική μορφή της ξένης εταιρείας
- Τον τόπο εγκατάστασης της θυγατρικής στη Ρουμανία
- Το αντικείμενο δραστηριότητας
- Την έδρα της ξένης εταιρείας
- Τη σύνθεση, το ποσό και τη μεταβίβαση κεφαλαίου της θυγατρικής
- Τις διαδικασίες και τα όργανα διαχείρισης της θυγατρικής

Η λειτουργία μίας θυγατρικής εταιρείας: Η θυγατρική εταιρεία είναι μία υποδιαίρεση της ξένης εταιρείας. Ενεργεί στο όνομα και κατ'εντολή της ξένης εταιρείας. Η μητρική εταιρεία αναλαμβάνει τον επιχειρηματικό κίνδυνο, όπως και την ευθύνη όλων των πράξεων της θυγατρικής εταιρείας. Η θυγατρική διευθύνεται από ένα Διευθυντή, που ορίζεται από την μητρική εταιρεία.

Η διάλυση μίας θυγατρικής εταιρείας διέπεται από την ρουμανική νομοθεσία για τις ξένες επενδύσεις και δύναται να πραγματοποιηθεί μετά την πάροδο της διάρκειας της εγγραφής. Σε περίπτωση μη λήξης της διάρκειας, είναι δυνατή η διάλυση της θυγατρικής με απόφαση της μητρικής. Τα δικαιολογητικά, που απαιτούνται από το Εθνικό Εμπορικό Μητρώο στην περίπτωση αυτή είναι:

- Αίτηση διάλυσης
- Απόφαση διάλυσης από το νομικό πρόσωπο
- Πιστοποιητικό εγγραφής – ίδρυσης εταιρείας
- Πιστοποιητικό εγγραφής ίδρυσης θυγατρικής
- Εξουσιοδότηση του εκπροσώπου της εταιρείας για διάλυση της θυγατρικής

β) Υποκατάστημα – Romanian “Sucursala”

Αυτή η εταιρική μορφή δεν έχει διακριτή νομική προσωπικότητα από τη μητρική εταιρεία. Αποτελεί επέκταση της μητρικής για εθνικούς ή υπερεθνικούς σκοπούς, αποτελώντας πάντα κομμάτι της. Δύναται να συναλλάσσεται με τρίτους στο όνομά της, αλλά πάντα για λογαριασμό της μητρικής εταιρείας, ενώ το πεδίο δραστηριότητάς της πρέπει να συνάδει με αυτό της μητρικής.

Η μητρική δύναται να ορίσει έναν εκπρόσωπο υπεύθυνο για την διαχείριση του υποκαταστήματος, προβαίνοντας και σε καθορισμό των εξουσιών του.

Αν και τα υποκαταστήματα δεν έχουν νομική προσωπικότητα διαφορετική από την μητρική τους, ωστόσο, για φορολογικούς και λογιστικούς λόγους θεωρούνται διακριτές οντότητες. Συνεπώς, διαθέτουν φορολογική έδρα και οφείλουν να τηρούν χωριστά λογιστικά βιβλία.

Το υποκατάστημα που ιδρύεται στην Ρουμανία από μία ξένη εταιρεία οφείλει να εγγραφεί στο Εμπορικό Μητρώο της περιφέρειας της έδρας του. Η εγγραφή ολοκληρώνεται εντός τριών ημερών από την υποβολή του πλήρους φακέλλου, ο οποίος περιλαμβάνει:

- πιστοποιητικό καταχώρησης της μητρικής εταιρείας στα οικεία Μητρώα της χώρας προέλευσης, στο οποίο περιέχονται τα στοιχεία της καταχώρησης
- θεωρημένο αντίγραφο της ιδρυτικής πράξης ή / και του καταστατικού της μητρικής εταιρείας και βεβαίωση από τις αρμόδιες αρχές ότι το καταστατικό της ισχύει ακόμη
- κατάλογο των εξουσιοδοτημένων εκπροσώπων του υποκαταστήματος
- απόφαση του αρμόδιου οργάνου της επιχείρησης για την ίδρυση του υποκαταστήματος
- θεωρημένο αντίγραφο του εγκεκριμένου Ισολογισμού της επιχείρησης και της συνοδευτικής αναφοράς του διοικητικού συμβουλίου
- περιγραφή των δραστηριοτήτων που θα πραγματοποιούνται από το υποκατάστημα

Το υποκατάστημα εγγράφεται αυτόματα στις φορολογικές αρχές παράλληλα με την εγγραφή του στο Εμπορικό Μητρώο και λαμβάνει αριθμό φορολογικού μητρώου (cod unic de înregistrare). Η επωνυμία του υποκαταστήματος μπορεί να διαφέρει από αυτή της μητρικής. Ωστόσο, είναι υποχρεωτικό να ακολουθείται από το όνομα της μητρικής και την λέξη υποκατάστημα (sucursala).

Σε περίπτωση παύσης της δραστηριότητάς του, το υποκατάστημα διαγράφεται από το Εμπορικό Μητρώο, με την προϋπόθεση ότι είναι φορολογικά ενήμερο απέναντι στο ρουμανικό δημόσιο.

Γραφείο Αντιπροσωπείας (Representative Office)

Τα Γραφεία Αντιπροσωπείας δεν διαθέτουν νομική προσωπικότητα. Ως εκ τούτου, προβαίνουν σε ορισμένες μόνο δραστηριότητες (π.χ. πραγματοποίηση ερευνών αγοράς, προπαρασκευή συμβολαίων εισαγωγών και εξαγωγών κλπ), χωρίς να μπορούν να προβούν σε εμπορική ή παραγωγική δραστηριότητα στην Ρουμανία.

Το Γραφείο Αντιπροσωπείας ενεργεί στο όνομα και για λογαριασμό της εταιρείας, που αντιπροσωπεύει. Συνήθως, δεν αποτελεί εταιρεία ή νομικό πρόσωπο και δεν μπορεί να υπογράψει συμβόλαια επ' ονόματί του και για λογαριασμό του. Δύναται βεβαίως να ασκεί μία εμπορική δραστηριότητα (εξαιρουμένης βεβαίως της υπογραφής συμβολαίων και συμμετοχής σε κρατικές προμήθειες). Κατά βάση, λειτουργεί ως μεσολαβητής ανάμεσα στην μητρική εταιρεία και στους εμπορικούς εταίρους αυτής, προβαίνοντας σε διαφημιστικές ενέργειες, σε παροχή τεχνικής βοήθειας, σε πράξεις προβολής της μητρικής εταιρείας κ.ά.

Το Γραφείο Αντιπροσωπείας χρησιμοποιείται αρχικά σαν μία τακτική εισόδου στην αγορά, επιτρέποντας σε μία εταιρεία που επιθυμεί την δραστηριοποίησή της στην ρουμανική αγορά, να εξετάσει τις προοπτικές, προτού προβεί σε κάποια σοβαρή επένδυση.

Η οδηγία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου 86/653/ECC (<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31986L0653:EN:HTML>) ρυθμίζει κάποια ελάχιστα πρότυπα για την προστασία των αυτοαπασχολούμενων εμπορικών αντιπροσώπων. Η εν λόγω οδηγία ρυθμίζει, επίσης, τα σχετικά δικαιώματα και υποχρεώσεις των αντιπροσώπων, τις αμοιβές και την διάλυση ή λήξη του συμβολαίου τους.

Το Γραφείο Αντιπροσωπείας που εγκαθίσταται στη Ρουμανία από μια ξένη εταιρεία υπόκειται σε πάγιο ετήσιο φόρο ύψους 4.000 €, παρά το βαθμό της δραστηριότητάς του.

Εγγραφή εταιρείας στο Εμπορικό Μητρώο

Η εγγραφή μιας εταιρείας, μετά τον έλεγχο των παραστατικών, πραγματοποιείται από τον Δ/ντή του Εμπορικού Μητρώου, το οποίο αποτελεί συγχρόνως Υπηρεσία μίας στάσης (ONE STOP-SHOP).

Οι εταιρείες καταχωρούνται στο Εθνικό Εμπορικό Μητρώο, κατόπιν αιτήσεως, η οποία:

- Συμπληρώνεται από εξουσιοδοτημένο αντιπρόσωπο της εταιρείας.
- Υποβάλλεται σε πρωτότυπο, συμπληρωμένο στην ρουμανική γλώσσα.
- Όλα τα έντυπα της αίτησης υπογράφονται στην πρώτη και (τελευταία) σελίδα.
- Τα έξοδα καταχώρησης της αίτησης εξαρτώνται από την μορφή της εταιρείας.
- Η επιλογή της μορφής της εταιρείας εξαρτάται από τον τύπο του επενδυτικού σχεδίου και την στρατηγική.
- Η προσφυγή σε έμπειρο δικηγόρο και ορκωτό λογιστή είναι ενδεδειγμένη για καλύτερη επιλογή της εταιρείας. Η μορφή που προτιμάται από τους ξένους επενδυτές είναι σε ένα αρχικό στάδιο το Γραφείο Αντιπροσωπείας (σε περίπτωση δραστηριοτήτων 'marketing', διαφήμισης, ερευνών αγοράς) και της θυγατρικής (σε περίπτωση παραγωγής, εμπορικών δραστηριοτήτων και μεταβίβαση κερδών στην μητρική). Σημειώνουμε ότι τα δικαιολογητικά που υποβάλλονται με την αίτηση **πρέπει να είναι επισημειωμένα (apostilled) και να συνοδεύονται από επικυρωμένες μεταφράσεις στη ρουμανική.**

2.1. Χρήσιμες διευθύνσεις

Ministry of Finance	http://www.mfinante.ro
National Agency of Fiscal Administration	https://www.anaf.ro
Chamber of Fiscal Consultants	http://www.ccfiscali.ro
European Union legislation database	http://eur-lex.europa.eu/
European Ombudsman	http://www.ombudsman.europa.eu
European Commission, DG Health and Consumer Protection, Consumer Affairs	http://ec.europa.eu/consumers/index_en.htm
European Committee for Electro-technical Standardization	https://www.cenelec.eu
European Telecommunications Standards Institute	http://www.etsi.org
European Committee for Standardization	http://www.cenorm.be
The CEN Information Society Standardization System	http://www.cenorm.be/cenorm/workarea/sectorfora/iss(ict)/index.asp
European Commission, Growth, Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs, Notified Bodies NANDO	http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/nando
Government-to-Government Mutual Recognition Agreement Information	http://ts.nist.gov/standards/conformity/mra/mra.cfm
European Cooperation for Accreditation	http://www.european-accreditation.org
New Approach Standardization in the Internal Market	http://www.newapproach.org/Directives/DirectiveList.asp

2.2. Ειδικότερες διαδικαστικές ρυθμίσεις

Ειδικότερα, ως προς κάθε μορφή εταιρείας, επισημαίνονται τα ακόλουθα:

Ομόρρυθμη και Ετερόρρυθμη Εταιρεία

Συμπληρώνονται τα έντυπα που προβλέπονται από την ρουμανική νομοθεσία και είναι γνωστά στα έμπειρα δικηγορικά Γραφεία στην Ρουμανία (Αίτηση, Απόφαση Καταχώρησης, συμπληρώματα, εταιρική συμφωνία, υπεύθυνη δήλωση ότι οι δραστηριότητες της εταιρείας είναι σύμφωνες με το Νόμο, απόδειξη πληρωμής των αναγκαίων τελών κ.λ.π.).

Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης «Το πλέον ενδεδειγμένο σχήμα για ξένες μικρομεσαίες επιχειρήσεις».

Απαιτούνται τα εξής δικαιολογητικά, επικυρωμένα από Έλληνα συμβολαιογράφο και μεταφρασμένα στην ρουμανική γλώσσα, σύμφωνα με την ρουμανική νομοθεσία για τις ΕΠΕ:

- Αίτηση εγγραφής της εταιρείας
- Καταστατικό της μητρικής εταιρείας
- Υπογεγραμμένα καταστατικά της μητρικής εταιρείας, καθώς και της υπό σύσταση εταιρείας.
- Απόφαση από το αρμόδιο εκτελεστικό όργανο της υπό σύσταση εταιρείας για την δημιουργία μίας θυγατρικής μορφής ΕΠΕ στην Ρουμανία.
- Απόφαση του αρμόδιου εκτελεστικού οργάνου της υπό σύσταση εταιρείας για τον ορισμό του Γενικού Διευθυντή της εταιρείας.
- Συστατική επιστολή της τράπεζας για την υπό ίδρυση εταιρεία.
- Πιστοποιητικό φορολογικής ενημερότητας στην Ελλάδα, όπου και η έδρα της μητρικής εταιρείας.
- Γενικές πληροφορίες για την μητρική εταιρεία, πρόσφατοι ισολογισμοί, επικυρωμένοι από συμβολαιογράφο.

Ανώνυμη Εταιρεία

Η διαδικασία εγγραφής και σύστασης της Ανωνύμου Εταιρείας είναι ανάλογη με εκείνη της Ε.Π.Ε. με τη διαφορά ότι πρέπει να γίνει καταγραφή των μετοχών. Σε περίπτωση απουσίας εγγραφής των μετοχών στην ρουμανική Υπηρεσία, η ίδρυση της εν λόγω εταιρείας είναι άκυρη, όπως και η νομική πράξη σύστασής της.

Ίδρυση ατομικής επιχείρησης

Για την ίδρυση ατομικής επιχείρησης ο επιχειρηματίας συμπληρώνει αίτηση με τα ακόλουθα στοιχεία: ονοματεπώνυμο, τόπος κατοικίας, εμπορική ονομασία επιχείρησης, διεύθυνση της επιχείρησης, είδος δραστηριότητας, τηλέφωνο, Fax, E-mail.

Συμπεράσματα

Η ΕΠΕ (SRL) και η Α.Ε. (SA) είναι οι μορφές εταιρειών που συνήθως προτιμούν οι ξένοι επενδυτές, λόγω της περιορισμένης ευθύνης των εταίρων (μειωμένος επιχειρηματικός κίνδυνος) και του εύκαμπτου χαρακτήρα στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και της δομής. Ειδικότερα, αν ο Έλληνας επενδυτής επιθυμεί να δημιουργήσει εταιρεία, χωρίς τοπικό συνεργάτη, θα πρέπει να προτιμήσει την μορφή της ΕΠΕ, η οποία έχει την πλέον απλή διάρθρωση. Αν επιθυμεί να έχει τοπικό εταίρο ή μεγαλύτερη δραστηριότητα ή δικαιολόγηση εξόδων ή εισόδο στο χρηματιστήριο κ.λ.π., θα πρέπει να προτιμάται η Α.Ε. Ωστόσο, γενικότερα, δεν πρέπει να γίνονται αποδεκτά υψηλά ποσοστά συμμετοχής (τύπου 50-50) τοπικών εταίρων, καθώς οι μειοψηφίες, και δη οι ισχυρές, μπορούν να δυσχεραίνουν την καλή λειτουργία της επιχείρησης.

Δ.. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

Υποκείμενα φόρου

Σύμφωνα με τη ρουμανική νομοθεσία, φορολογούμενος θεωρείται κάθε άτομο, το οποίο, μόνιμα ή προσωρινά, διενεργεί επιχειρηματική δραστηριότητα ανεξάρτητα από τους στόχους και τα αποτελέσματα αυτής της δραστηριότητας.

Συνεπώς, υποκείμενα φόρου είναι και τα νομικά πρόσωπα που έχουν δραστηριότητα (όπως έχει καταχωρηθεί), έχουν έδρα στην Ρουμανία και πραγματοποιούν κέρδη από τη συγκεκριμένη δραστηριότητα στη χώρα ή στο εξωτερικό. Φορολογούνται, επίσης, τα νομικά

πρόσωπα με έδρα εκτός Ρουμανίας για κέρδη που πραγματοποιούνται μέσω των δραστηριοτήτων τους στο έδαφος της Ρουμανίας.

Σημειώνεται ότι από τον Μάρτιο του 2011, το Υπουργείο Επικοινωνιών και Πληροφορικής καθιέρωσε το ηλεκτρονικό σύστημα <http://www.ghiseul.ro> για online πληρωμές φόρων. Το σύστημα αυτό επιβοηθείται από εταιρείες, όπως η Visa και η Mastercard, από τις μεγαλύτερες τράπεζες στην Ρουμανία καθώς και από την IBM.

ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Το 2005, η κυβέρνηση εφάρμοσε **ενιαίο φορολογικό συντελεστή (Flat Tax)** επί του εισοδήματος και επί των κερδών των επιχειρήσεων ύψους **16%**, ενώ από **1.1.2018 η φορολογία εισοδήματος επι των φυσικών προσώπων από 16% μειώθηκε στο 10%**. Για τα κέντρα διασκέδασης (ντισκοτέκ και κέντρα παιχνιδιών) η φορολογία είναι 5% επί του κύκλου εργασιών.

Όλες οι επιχειρήσεις, σύμφωνα με το ρουμανικό δίκαιο, υπόκεινται στο ίδιο φορολογικό καθεστώς, ως προς την πληρωμή του φόρου, για όλες τις δραστηριότητες και μορφές επιχειρήσεων.

Αναλυτικότερα, επιβαρύνονται με φόρο τα κέρδη:

- των νομικών προσώπων ρουμανικού δικαίου και οι εταιρείες, που έχουν την έδρα τους στην Ρουμανία και δημιουργήθηκαν σύμφωνα με την ευρωπαϊκή νομοθεσία, για τα κέρδη που πραγματοποιήθηκαν είτε στην Ρουμανία είτε στο εξωτερικό.
- των ξένων νομικών προσώπων, τα οποία διαθέτουν στην Ρουμανία μία σταθερή έδρα, για τα κέρδη που πραγματοποιήθηκαν από αυτή την εταιρεία στη Ρουμανία.
- των ξένων νομικών προσώπων και των φυσικών προσώπων, που δεν είναι μόνιμοι κάτοικοι Ρουμανίας, αλλά ασκούν στην Ρουμανία δραστηριότητες, στο πλαίσιο μιας συνεργασίας με ένα άλλο νομικό πρόσωπο και για τα κέρδη που εισπράχθηκαν.
- των ξένων νομικών προσώπων για τα έσοδα από τα ακίνητα τα οποία βρίσκονται στην Ρουμανία και τα κέρδη που προέρχονται από παραχωρήσεις μετοχών ρουμανικών εταιρειών.

Οι δαπάνες αφαιρούνται από την φορολογία, εάν και μόνο τα έξοδα αυτά είναι συνδεδεμένα με την απόκτηση φορολογητέων εσόδων.

Οι ακόλουθες κατηγορίες δεν υπόκεινται σε φορολόγηση:

- Έσοδα από μερίσματα υπεράκτιας εταιρείας (με έδρα σε τρίτη χώρα, εκτός ΕΕ, με την οποία η Ρουμανία έχει υπογράψει συμφωνία αποφυγής διπλής φορολογίας), που εισπράχθηκαν από ρουμανική εταιρεία.
- Έσοδα, τα οποία αποκτήθηκαν από ρουμανική εταιρεία από την πώληση ή μεταβίβαση μετοχών άλλης ρουμανικής εταιρείας, η οποία βρίσκεται σε μία χώρα με την οποία η Ρουμανία έχει υπογράψει συμφωνία αποφυγής διπλής φορολογίας.
- Κατασκευές: μέθοδος γραμμικής απόσβεσης.
- Τεχνολογικός εξοπλισμός (μηχανήματα, εργαλεία, ηλεκτρονικοί υπολογιστές: δυνατότητα επιλογής της γραμμικής απόσβεσης και της επιταχυνόμενης απόσβεσης).
- Τα ελλείμματα που κατεγράφησαν από το 2009 και εφεξής μπορούν να μεταφερθούν στα επόμενα 7 έτη.

Οι εταιρείες έχουν την δυνατότητα να πληρώνουν την φορολογία επί των κερδών σε τριμηνιαίες δόσεις. Ο τελικός υπολογισμός γίνεται ανά έτος, ενώ στο τέλος γίνεται σύγκριση με τις τριμηνιαίες καταβολές του φόρου.

Επίσης, τον Ιούλιο του 2010 και κατόπιν πιέσεων του ΔΝΤ, αυξήθηκε το ποσοστό **ΦΠΑ** από 19% σε 24%, αλλά μειώθηκε σε 20% από 1.1.2016 και ακολούθως σε **19%** από **1.1.2017**, επανερχόμενο στα επίπεδα προ του 2010.

Σημειώνεται ότι ισχύει μηδενικός συντελεστής ΦΠΑ, που αφορά στα εξαγόμενα προϊόντα. Για να εφαρμοσθεί, ωστόσο, απαιτείται η συναλλαγή να γίνει μέσω τραπεζικού λογαριασμού, από τράπεζα αναγνωρισμένη από την Κεντρική Τράπεζα της χώρας.

Επιπλέον ισχύει ειδικός συντελεστής ΦΠΑ 5% για κατοικίες και εκτάσεις χρησιμοποιούμενες για κοινωνικούς σκοπούς καθώς και για την αγορά νέων ακινήτων έως 120 τ.μ. και αξίας μέχρι 450.000Λέι (περίπου 100.204€).

Φορολογική βάση

Βάση για τον υπολογισμό του **φόρου επί των κερδών** αποτελεί το κέρδος, όπως καθορίζεται στον ισολογισμό και αποτελεί το μεικτό κέρδος της εταιρείας. Το κέρδος αντιπροσωπεύει τη διαφορά μεταξύ του συνολικού εισοδήματος και των συνολικών δαπανών του φορολογούμενου, όπως καθορίζεται από τους ρουμανικούς λογιστικούς κανόνες και πρότυπα.

Φορολογική βάση για το **φόρο προστιθέμενης αξίας** θεωρείται το συνολικό ποσό της αποζημίωσης που εισπράττεται ή που πρέπει να εισπραχθεί για τον κύκλο εργασιών, στον οποίο ο φόρος προστιθέμενης αξίας δεν συμπεριλαμβάνεται. Φορολογική βάση για την **εισαγωγή των εμπορευμάτων** θεωρείται η αξία τους που καθορίζεται βάσει της αξίας τιμολογίου εξαγωγής από τις χώρες Ε.Ε και των τελωνειακών ρυθμίσεων συν τους δασμούς από τρίτες χώρες.

Φορολογία μικροεπιχειρήσεων

Η **φορολογία των μικροεπιχειρήσεων** υπέστη τροποποιήσεις στις αρχές του 2017 και πλέον εντάσσονται υποχρεωτικά σε αυτή την κατηγορία όλες οι επιχειρήσεις των οποίων ο κύκλος εργασιών για το 2016 δεν ξεπέρασε τα 500.000 ευρώ. Εξαιρέση αποτελούν οι επιχειρήσεις των οποίων το εταιρικό κεφάλαιο ξεπερνάει τα 45.000 Λέι (περίπου 10.000 ευρώ) οι οποίες μπορούν να επιλέξουν την ένταξή τους στο σύστημα φορολόγησης των κερδών. Από 1.1.2018 το επίπεδο αυξήθηκε σε 1.000.000 ευρώ.

Οι μικροεπιχειρήσεις που έχουν τουλάχιστον 1 εργαζόμενο υπόκεινται σε φορολογία **1%** επί του κύκλου εργασιών τους ενώ όσες δεν έχουν εργαζόμενους συνεχίζουν να φορολογούνται με **3%** επί του κύκλου εργασιών.

Γεωργία: Ποσοστό ενιαίου φορολογικού συντελεστή για την γεωργία από 1.1.2017

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία εφαρμόζεται ενιαίος φορολογικός συντελεστής για την γεωργία **1%** για το 2017, **4%** για το 2018 και **8%** για το 2019. Οι δραστηριότητες οι οποίες περιλαμβάνονται είναι η γεωργία γενικά περιλαμβάνοντας την καλλιέργεια αμπελώνων, την καλλιέργεια φρούτων και λαχανικών, την ανθοκομία, την μελισσοκομία, την καλλιέργεια μανιταριών, αρωματικών φυτών, την ζωοτεχνία και κτηνοτροφία, την αλιεία, την δασοκομία κ.λ.π.

Φορολογική βάση

Βάση για τον υπολογισμό του **φόρου επί των κερδών** αποτελεί το κέρδος, όπως καθορίζεται στον ισολογισμό και αποτελεί το μεικτό κέρδος της εταιρείας. Το κέρδος αντιπροσωπεύει τη διαφορά μεταξύ του συνολικού εισοδήματος και των συνολικών δαπανών του φορολογούμενου, όπως καθορίζεται από τους ρουμανικούς λογιστικούς κανόνες και πρότυπα.

Φορολογική βάση για το **φόρο προστιθέμενης αξίας** θεωρείται το συνολικό ποσό της αποζημίωσης που εισπράττεται ή που πρέπει να εισπραχθεί για τον κύκλο εργασιών, στον οποίο ο φόρος προστιθέμενης αξίας δεν συμπεριλαμβάνεται. Φορολογική βάση για την **εισαγωγή των εμπορευμάτων** θεωρείται η αξία τους που καθορίζεται βάσει της αξίας τιμολογίου εξαγωγής από τις χώρες Ε.Ε και των τελωνειακών ρυθμίσεων συν τους δασμούς από τρίτες χώρες.

Φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ)

Η εικόνα του συντελεστή ΦΠΑ στην Ρουμανία έχει ως ακολούθως:

-> **19% (από 1.1.2017)**, γενικός συντελεστής, που αφορά σε όλες τις συναλλαγές αγαθών και υπηρεσιών.

-> **0%**, μηδενικός συντελεστής, που αφορά στα εξαγόμενα προϊόντα. Για να ισχύσει, ωστόσο, απαιτείται η συναλλαγή να γίνει μέσω τραπεζικού λογαριασμού, από τράπεζα αναγνωρισμένη από την Κεντρική Τράπεζα της χώρας.

-> **9%**, μειωμένος συντελεστής για τρόφιμα, φαρμακευτικά προϊόντα, προμήθεια βιβλίων και εφημερίδων, άρτου και αρτοπαρασκευασμάτων, άλευρων, ιατρικών προϊόντων, υπηρεσιών τουρισμού (διαμονής) και τέλη εισόδου σε μουσεία, μνημεία και άλλες τουριστικές εκδηλώσεις. Σημειώνεται ότι προηγήθηκε η μείωση του ΦΠΑ από 24% σε 9% στον άρτο, αρτοπαρασκευάσματα και άλευρα από 01.09.2013 και ακολούθησε η μείωση σε όλα τα τρόφιμα, φρούτα και λαχανικά από 01.06.2015.

-> **5%**, ειδικός συντελεστής για κατοικίες και εκτάσεις χρησιμοποιούμενες για κοινωνικούς σκοπούς καθώς και για την αγορά νέων ακινήτων έως 120 τ.μ. και αξίας μέχρι 450.000 Ron (περίπου 100.204 €).

Το καθεστώς του ΦΠΑ, κατά την είσπραξη, έγινε προαιρετικό από το 2014. Τα φορολογούμενα άτομα, των οποίων ο κύκλος εργασιών δεν ξεπερνάει τα 2.250.000 Ron, μπορούν να συνεχίζουν να εφαρμόζουν αυτό το σύστημα.

Οι εισαγωγές υπόκεινται σε ΦΠΑ που υπολογίζεται επί της τελωνειακής αξίας του προϊόντος από τις χώρες της Ε.Ε, ενώ για τα προϊόντα από τις τρίτες χώρες συμπεριλαμβάνονται οι τελωνειακοί δασμοί και άλλα τελωνειακά τέλη. Οι τελωνειακοί δασμοί κυμαίνονται αναλόγως του προϊόντος.

Τα προϊόντα που παράγονται ή συναρμολογούνται στην Ρουμανία, από ρουμανική ή ξένη εταιρεία και ακολούθως εξάγονται, δεν υπόκεινται σε Φ.Π.Α.. Αν τα προϊόντα εξήχθησαν, χωρίς πληρωμή, ο ΦΠΑ δεν καταβάλλεται. Αντίθετα, αν η πληρωμή έχει γίνει πριν την φόρτωση εμπορευμάτων, το ποσοστό Φ.Π.Α καταβάλλεται και ακολουθεί η αίτηση επιστροφής του εν λόγω φόρου.

Φορολογία Φυσικών Προσώπων - Φορολόγηση εισοδήματος

Το καθεστώς φορολογίας των εισοδημάτων, τα οποία αποκτήθηκαν από φυσικά πρόσωπα, ρυθμίζεται από την φορολογική αρχή για κάθε κατηγορία και για τα έσοδα, που αποκτήθηκαν από το εν λόγω φυσικό πρόσωπο, κατά την διάρκεια του φορολογικού έτους.

Η φορολόγηση των εσόδων των φυσικών προσώπων ανέρχεται σε 10% από 1.1.2018, εκτός αν υπάρχει άλλη ειδική πρόβλεψη. Το κριτήριο του μόνιμου κατοίκου της Ρουμανίας χορηγείται, σύμφωνα με τον φορολογικό κώδικα, στα άτομα που διαμένουν στην Ρουμανία, περισσότερες από 183 ημέρες το έτος.

Η φορολογία φυσικών προσώπων εφαρμόζεται στους μόνιμους κατοίκους της Ρουμανίας και για τις κατηγορίες των κάτωθι φορολογουμένων:

- φυσικά πρόσωπα, που είναι μόνιμοι κάτοικοι Ρουμανίας, για όλα τα έσοδα ανά τον κόσμο.
- φυσικά πρόσωπα που δεν είναι μόνιμοι κάτοικοι Ρουμανίας, αλλά θεωρούνται ως φορολογούμενοι στη Ρουμανία (εφόσον το κέντρο των συμφερόντων τους βρίσκεται στη Ρουμανία) και διαμένουν στην Ρουμανία για 183 ημέρες το έτος, από την 1 Ιανουαρίου του έτους, που ακολουθεί τον ορισμό τους ως φορολογικών κατοίκων Ρουμανίας.
- φυσικά πρόσωπα που δεν είναι φορολογικοί κάτοικοι Ρουμανίας, αλλά διατηρούν ανεξάρτητη δραστηριότητα στην Ρουμανία και διαθέτουν μόνιμη έδρα σε αυτή, για τα έσοδα που διαχειρίζεται το φυσικό πρόσωπο.

- φυσικά πρόσωπα, που δεν διαθέτουν φορολογική κατοικία στην Ρουμανία, αλλά έχουν υπογράψει συμβόλαιο εργασίας με Ρουμάνο εργοδότη, για το εισόδημα που προβλέπεται από το εν λόγω συμβόλαιο.

Τα φυσικά πρόσωπα φορολογούνται για τα έσοδα που προκύπτουν από τις ακόλουθες πηγές:

- αμοιβή ανεξάρτητης δραστηριότητας
- μισθοί
- ενοικίαση αγαθών
- επενδύσεις: τα έσοδα που πραγματοποιούνται από τις επενδύσεις κεφαλαίου (όπως τόκοι,
- μερίσματα, μεταβιβάσεις μετοχικού κεφαλαίου κ.α.) υπόκεινται σε ειδικό καθεστώς
- συντάξεις
- αγροτικές δραστηριότητες
- έσοδα που προέρχονται από τυχηρά παιχνίδια, τα οποία υπόκεινται σε ειδικό φορολογικό καθεστώς
- έσοδα, τα οποία προέρχονται από μεταβιβάσεις ακινήτων και πωλήσεων αυτών και των οποίων το ποσοστό εξαρτάται από την περίοδο, κατά την οποία ο ιδιοκτήτης – φορολογούμενος προχώρησε στην μεταβίβαση του ακινήτου.

Φορολογικές απαλλαγές

Η φορολογική νομοθεσία καθορίζει τις περιπτώσεις μη καταβολής του ΦΠΑ, όπως η απαλλαγή φόρων και δασμών σε ειδικές ζώνες. Θα πρέπει κανείς να συμβουλευθεί ειδικό ορκωτό λογιστή.

Επιστροφή ΦΠΑ

Στην περίπτωση που το ποσό του ΦΠΑ που έχει καταβάλει η εταιρεία είναι ανώτερο από τον ΦΠΑ που έχει εισπράξει, η διαφορά δύναται να εισπραχθεί με συμψηφισμό ή επιστροφή φόρου. Το πλεόνασμα του ΦΠΑ που εκπίπτει μπορεί να συμψηφισθεί με άλλους φόρους που επιβάλλονται από το κράτος.

Φόρος ακινήτων

Οι φορολογικές αρχές επιβάλλουν φόρο ακινήτων αναλόγως με τον τύπο και την τοποθεσία του ακινήτου. Το ποσοστό του φόρου διαφέρει ανά περιφέρεια και είναι υψηλότερο στο Βουκουρέστι και τις άλλες μεγάλες πόλεις και μικρότερο στις επαρχιακές πόλεις.

Η ειδική φορολογία επί των ακινήτων

Τα νομικά πρόσωπα θα πρέπει να καταβάλουν ένα ποσό φόρου επί των ακινήτων. Ο φόρος υπολογίζεται κατά 1,5% επί της αξίας των ακινήτων, όπως είναι εγγεγραμμένα στην λογιστική την 31.12 του προηγούμενου έτους. Τα κτίρια, που επιβαρύνονται με την φορολογία των ακινήτων δεν υποχρεούνται να φορολογούνται με την ανωτέρω ειδική φορολογία.

Φόρος παρακράτησης κερδών/ μερισμάτων

Ξένα νομικά πρόσωπα, χωρίς επιχειρηματικές δραστηριότητες στην Ρουμανία, υπόκεινται σε φόρο μερισμάτων με ποσοστό 5% μετά από την μείωση του ποσοστού 16% από 1.1.2016 για τις υπηρεσίες, οι οποίες προσφέρθηκαν στην Ρουμανία. Τα μερίσματα και οι τόκοι φορολογούνται με ποσοστό 16% όπως και τα «royalties». Σημειώνουμε ότι τα

ποσοστά αυτά μεταβάλλονται, σύμφωνα με την συμφωνία αποφυγής διπλής φορολογίας, που έχει υπογράψει η Ρουμανία με κάθε χώρα.

Τα ενοίκια και άλλα έσοδα επιβαρύνονται με φόρο 16%.

Λογιστικός έλεγχος επιχειρήσεων

Βάσει της ρουμανικής νομοθεσίας, οι εταιρείες, για τις οποίες είναι υποχρεωτικός ο λογιστικός έλεγχος «audit», είναι οι Α.Ε. καθώς και οι ΕΠΕ, εφόσον πληρούν δύο από τα ακόλουθα κριτήρια:

- σύνολο ενεργητικού ύψους 3.650.000 ευρώ
- κύκλος εργασιών 7.300.000 ευρώ
- αριθμός απασχολουμένων άνω των 50 εργαζομένων.

Η Φορολογία επιβάλλεται στην πηγή

Τα έσοδα που αποκτήθηκαν από τους μη μόνιμους κατοίκους της Ρουμανίας υπόκεινται σε φορολογία 10%.

Το ποσοστό φορολογίας δύναται να μειωθεί, βάσει σχετικής Συμφωνίας Αποφυγής Διπλής Φορολογίας. Η Ρουμανία έχει υπογράψει περίπου 80 τέτοιες συμφωνίες.

Μεταξύ των εσόδων, που υπόκεινται στην φορολόγηση στην πηγή είναι:

- Οι πληρωμές των μερισμάτων
- Οι πληρωμές των τόκων και των συνδρομών
- Οι πληρωμές των υπηρεσιών (υπηρεσιών διαχείρισης, εταιρειών συμβούλων, τεχνικής βοήθειας, μάρκετινγκ και διαφήμισης) οι οποίες υπόκεινται σε φορολόγηση στην πηγή, ανεξαρτήτως του τύπου προσφοράς της υπηρεσίας.

Φορολογία Κερδών επιχειρήσεων	-16% ενιαίος
Φορολογία φυσικών προσώπων	-10% ενιαίος από 1.1.2018
Φορολογία Μερισμάτων	5% από 1.1.2017
Φοροαπαλλαγές	-0,5% από 0,3% προηγουμένως -φοροαπαλλαγή στα επανεπενδυμένα κεφάλαια -φοροαπαλλαγή για εξοπλισμό IT , υπολογιστές και λογισμικό -φοροαπαλλαγή για επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην έρευνα –τεχνολογία και ‘innovation’ για 10 έτη δραστηριότητας -φοροαπαλλαγή για developers λογισμικού
Φορολογία Μικροεπιχειρήσεων	-1% επι του κύκλου εργασιών για επίπεδο κύκλου εργασιών επιπέδου 1.000.000 ευρώ -Θεωρείται μικροεπιχείρηση, όταν ο κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα 1.000.000 ευρώ.
ΦΠΑ	20% από 1.1.2016 19% από 1.1.2017 -Μείωση ΦΠΑ τρόφιμα, φρούτα 9% από 24% ήδη από 1.6.2015 -Μείωση ΦΠΑ σε 5% (από 9%) για περιοδικά , εφημερίδες, εισιτήρια κινηματογράφου, εισόδους σε Μουσεία και πολιτιστικές εκδηλώσεις
Φορολογία τοπικής αυτοδιοίκησης	Η τοπική αυτοδιοίκηση δύναται να αυξήσει τις επιβαρύνσεις τελών τοπικής αυτοδιοίκησης έως 50%

	(από 20%)
Φορολόγηση Ακινήτων	-Διαφορετική φορολόγηση κτιρίων κατοικιών και εμπορικών κτιρίων -2% Φορολόγηση κτιρίων κατοικιών -5% Φορολόγηση κτιρίων νομικών προσώπων (εμπορικών κτιρίων)
<u>Εισφορές κοινωνικής Ασφάλισης</u>	-Μεταφορά των επιβαρύνσεων από τον εργοδότη στον εργαζόμενο, η επιβολή γίνεται στην βάση ακαθάριστου μισθού. -Για εργαζόμενο από 1.1.2018 1.Ασφάλεια υγείας 10%. 2.Κοιν. Ασφάλιση –Σύνταξη 25%. 3.Φόρος Μισθού 10% -Για Εργοδότη 1. Ασφάλεια εργασίας 2,25%
Ειδικός φόρος στα καύσιμα	Αύξηση του ειδικού φόρου στα καύσιμα ανα λίτρο από 1.9.2017 Συγκεκριμένα, για την αμόλυβδη βενζίνη προβλέπεται αύξηση του ειδικού φόρου κατανάλωσης από 1.656,36 Ron (364€) / 1.000 λίτρα σε 2.035,4 Ron (447€) / 1.000 λίτρα. Ανάλογη αύξηση, κατά 379,04 Ron (82 €), θα καταγράψει και ο ειδικός φόρος του πετρελαίου, ο οποίος θα ανέλθει σε 1.897,08 Ron (417€) / 1.000 λίτρα έναντι του ισχύοντος 1.518,04 Ron (334€) / 1.000 λίτρα. Οι εν λόγω αυξήσεις των ειδικών φόρων, οι οποίες αναμένεται να εφαρμοστούν από 1.9.2017, θα επαναφέρουν τις τιμές των καυσίμων στα επίπεδα του 2016. Στην αιτιολογική έκθεση του Υπουργείου Οικονομικών γίνεται αναφορά στην μείωση των εσόδων από έμμεσους φόρους κατά 768 εκατ. Ron (169 εκατ. €) το α' εξάμηνο του 2017, καθώς και στο γεγονός ότι η τιμή της αμόλυβδης βενζίνης στην Ρουμανία, τον Ιούλιο του 2017, ήταν η χαμηλότερη μεταξύ των χωρών της Ε.Ε.
Φόρος επί των ειδικών κατασκευών	Κατάργηση του φόρου επί ειδικών κατασκευών από 1.1.2017

Το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης για τους εργαζομένους

Στην Ρουμανία, ο νόμιμος κατώτατος μηνιαίος μισθός, είναι πλέον **1.900 μεικτά από 1.1.2018 από 1.450 RON από 1.2.2016** (από 1.050 το 2015 και 900 RON το 2014) ήτοι **407 Ευρώ** τον μήνα και αυξηθεί εκ νέου με βάση τις ανακοινώσεις της κυβέρνησης. Το ποσό αυτό αντιπροσωπεύει **6,225 RON / την ώρα**, ήτοι 1,4 ευρώ/ώρα.

Ο μέσος ονομαστικός μηνιαίος μισθός του Ρουμάνου στις 31.12.2017, ανέρχεται σε **3.662 RON** ήτοι περίπου **801 ευρώ τον μήνα**.

Η **διάρκεια εργασίας** είναι 8 ώρες την ημέρα και 40 ώρες την εβδομάδα. Η ανώτερη νόμιμη διάρκεια εργασίας είναι 48 ώρες την εβδομάδα, συμπεριλαμβανομένων και των υπερωριών, με την προϋπόθεση ότι ο μέσος όρος εργασίας εβδομαδιαίως δεν ξεπερνά τις 48 ώρες. Για τα άτομα κάτω των 18 ετών, η διάρκεια της εργασίας δύναται να είναι 6 ώρες την ημέρα και 30 ώρες την εβδομάδα.

Η **ανώτερη ηλικία για σύνταξη είναι 65** ετών για τους άνδρες μέχρι το 2015 και **63** έτη για τις γυναίκες μέχρι το 2030.

Οι **τύποι σύμβασης εργασίας διακρίνονται σε** ανεξάρτητες και εξαρτημένες συμβάσεις / συμβάσεις ορισμένου και αορίστου χρόνου.

Διαφορετικές περίοδοι δοκιμής εφαρμόζονται στις ακόλουθες περιπτώσεις

■για τις συμβάσεις αορίστου χρόνου: 90 ημέρες για τις κοινές θέσεις εργασίας και 120 ημέρες για τα διευθυντικά στελέχη.

■για τις συμβάσεις ορισμένου χρόνου εξαρτάται από την διάρκεια της σύμβασης

■για τους ανάπηρους: 30 ημέρες

Στην Ρουμανία οι άδειες είναι περίπου 20 εργάσιμες ημέρες ετησίως. Οι ημέρες εορτών είναι 12 ετησίως, εκ των οποίων οι δύο είναι πάντα Κυριακή. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες και οι ανήλικοι δικαιούνται 3 ημέρες συμπληρωματικά.

Η **άδεια μητρότητας** είναι 126 ημέρες, εκ των οποίων μερικές μπορούν να ληφθούν πριν την γέννηση με μηνιαίες αποδοχές σε ποσοστό 85% του ακαθάριστου μισθού.

Διάρκεια της άδειας ανατροφής τέκνου

- μέχρι 1 έτος, με αποζημίωση 75% του μηνιαίου καθαρού μισθού, αλλά όχι μικρότερο των 600 λεί ήτοι 133 ευρώ.

- μέχρι 2 έτη, με αποζημίωση 75% του μηνιαίου καθαρού μισθού, αλλά όχι μικρότερο των 600 λεί ήτοι 133 ευρώ.

Η άδεια ανατροφής τέκνου είναι 5 ημέρες και επιπλέον 10 ημέρες, εάν ο πατέρας διαθέτει πιστοποιητικό για την επιμέλεια του παιδιού.

Η **άδεια ασθενείας** δύναται να ανέλθει σε 183 ημέρες ετησίως (η πιο μεγάλη διάρκεια για σοβαρές ασθένειες και με καταβολή του 75% των μηνιαίων αποδοχών του εργαζομένου.) Οι 5 πρώτοι μήνες καταβάλλονται από τον εργοδότη και οι υπόλοιποι από το Εθνικό Ταμείο Κοινωνικής Ασφάλισης.

Κατά το 2017 επίσης αποφασίσθηκαν νέοι κανόνες για τις επιχειρήσεις και αλλαγές του φορολογικού κώδικα, που εφαρμόζονται από 1.1.2018 και αναμένεται να επηρεάσουν σημαντικά τα έσοδα του προϋπολογισμού της χώρας. Οι σχετικές τροποποιήσεις είναι οι ακόλουθες:

-Οι κοινωνικές εισφορές μεταφέρονται πλέον από τον εργοδότη στον εργαζόμενο, αλλά οι εργοδότες θα είναι ακόμη υπεύθυνοι για την καταβολή των ποσών στον κρατικό προϋπολογισμό.

-Τα φυσικά πρόσωπα, τα οποία κερδίζουν εισοδήματα από τα μερίσματα, τόκους και άλλες πηγές ανεξάρτητων δραστηριοτήτων, απαιτείται πλέον να καταβάλλουν 10% εισφορές κοινωνικής ασφάλισης, ενώ προηγουμένως υπήρχε απαλλαγή από την πληρωμή του εν λόγω

ποσού. Σημειώνουμε ότι οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης της κατηγορίας αυτής θα είναι 10% επί του ελάχιστου μηνιαίου μισθού για 12 μήνες του έτους.

4. Ειδικές Οικονομικές Ζώνες (Free Trade Zones)

Οι ειδικές οικονομικές ζώνες έλαβαν νομική μορφή στην Ρουμανία το 1992. Στο γενικότερο πλαίσιο συμπεριλαμβάνονται περιοριστικές διατάξεις για την είσοδο εταιρειών και επανεξαγωγή των προϊόντων καθώς και την απαλλαγή από την καταβολή δασμών σε εισαγόμενες πρώτες ύλες και εξοπλισμό. Ο νόμος επιτρέπει την ενοικίαση ή μεταφορά των κτιρίων και της γης για διάρκεια 50 ετών σε νομικά και φυσικά πρόσωπα, καθώς και νομικά πρόσωπα που προέρχονται από το εξωτερικό. Σήμερα, υφίστανται 6 ζώνες ελεύθερου εμπορίου στην Ρουμανία, κυρίως εγκατεστημένες στον Δούναβη, κοντά στην Μαύρη Θάλασσα όπως οι: Sulina, Sud Agigea, Galati, Braila, Cutici-Arad και το Giurgiu. Ο διαχειριστής μιας τέτοιας ζώνης είναι αρμόδιος για τις εμπορικές δραστηριότητες στο πλαίσιο της «FTZ» και υπόκειται στον έλεγχο του ρουμανικού Υπουργείου Μεταφορών.

5. Νομικό πλαίσιο ιδιωτικοποιήσεων - αποκρατικοποιήσεων

Η Αρχή Ιδιωτικοποιήσεων (AAAS), Authority for the Administration of State Assets, είναι αρμόδια για την ιδιωτικοποίηση των δημοσίων εταιρειών και για την διαχείριση της διαδικασίας ιδιωτικοποίησης.

Επιπλέον, το Υπουργείο Οικονομικών επιβλέπει τα θέματα ιδιωτικοποίησης στον τομέα της ενέργειας. Ο ρουμανικός νόμος περί ιδιωτικοποιήσεων επιτρέπει στην ομώνυμη Αρχή να προσλάβει συμβούλους για την διαχείριση όλης της διαδικασίας ιδιωτικοποίησης. Παρόλα αυτά, ο τομέας της ενέργειας παραμένει στάσιμος, με αποτέλεσμα πολλές κρατικές εταιρείες να συνεχίζουν να βρίσκονται στο κόκκινο.

Η Συμφωνία που έχει υπογράψει η Ρουμανία με το ΔΝΤ, προβλέπει ρήτρα πώλησης όλων των μειοψηφικών πακέτων των δημοσίων εταιρειών. Υπάρχουν ωστόσο και επιτυχημένα παραδείγματα, όπως η πώληση του 15% της εταιρείας διανομής ηλεκτρισμού TRANSELECTRICA, τον Μάρτιο του 2012 και η εισαγωγή στο χρηματιστήριο της ROMGAZ, εταιρείας φυσικού αερίου, στα τέλη Οκτωβρίου του 2013.

Πάγιο αίτημα των διεθνών δανειστών της Ρουμανίας σε όλα τα προγράμματα σταθεροποίησης της οικονομίας της ήταν η πρόοδος στις ιδιωτικοποιήσεις κρατικών εταιρειών.

Επιτυχημένη ήταν η ιδιωτικοποίηση της εταιρείας ROMGAZ μέσω Χρηματιστηρίου (IPO). Εντός του 2013, το κράτος μείωσε το ποσοστό του στην εταιρία από 85% σε 70% μέσω διαδικασίας ταυτόχρονης διαπραγμάτευσης (dual listing) μετοχών της στο Χρηματιστήριο Βουκουρεστίου και Λονδίνου (μέσω GDRs). Στην διαδικασία συμμετείχε και η EBRD, η οποία επένδυσε 50 εκατ. για την απόκτηση 1,9% των μετοχών της ROMGAZ. Η εν λόγω διαδικασία ιδιωτικοποίησης επαναλήφθηκε το 2014.

Το 2015 ψηφίσθηκε ο Ν. 75/2015 που τροποποίησε το υπ' αριθμ. 88/1997 Έκτακτο Κυβερνητικό Διάταγμα περί ιδιωτικοποιήσεων κρατικών εταιρειών.

Ε. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ-ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

Στην Ρουμανία, η αρμοδιότητα για την προστασία της Βιομηχανικής ιδιοκτησίας, και ιδιαίτερα για την νομική προστασία των εφευρέσεων και σήματος (μάρκας), ανήκει στον OSIM "Oficiul De Stat pentru Inventii si Marci", ο οποίος είναι ο κρατικός οργανισμός, αρμόδιος για τις εμπορικές εφευρέσεις και σημάτων. Η Ρουμανία έχει υπογράψει τις εξής συμφωνίες, που αφορούν στις διεθνείς σχέσεις στον τομέα των εφευρέσεων και σημάτων:

- την συμφωνία του Παρισιού για την προστασία της βιομηχανικής ιδιοκτησίας, όπως τροποποιήθηκε στην Στοκχόλμη στις 14.07.1967
- την συμφωνία του Στρασβούργου για την διεθνή κατηγοριοποίηση των προτύπων την 26.03.1971, που τροποποιήθηκε στις 28.09.1979.
- την συμφωνία, η οποία ρυθμίζει την Διεθνή Οργάνωση Πνευματικής Ιδιοκτησίας, που υπεγράφη στην Στοκχόλμη στις 14.07.1967.
- την συνθήκη συνεργασίας στον τομέα των προτύπων (Patent cooperation treaty), που υπεγράφη στην Ουάσινγκτον στις 19.06.1970
- την συνθήκη της Βουδαπέστης περί διεθνούς αναγνώρισης περι της κατάθεσης μικροοργανισμών στον τομέα προτύπων, που υπεγράφη στις 28.04.1977 και τροποποιήθηκε στις 26.09.1980.
- την συνθήκη για την έκδοση των ευρωπαϊκών προτύπων, που υιοθετήθηκε στις 5.10.1973 στο Μόναχο καθώς και την αναθεωρημένη πράξη της συμφωνίας, που υιοθετήθηκε στο Μόναχο την 29.11.2000.
- την συμφωνία του Μαρόκου για την ίδρυση του Διεθνούς Οργανισμού Παγκοσμίου Εμπορίου, παράρτημα 1C «περί δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας», που αναφέρονται στο εμπόριο και υπεγράφη στις 15.04.1994.

Στην πράξη, ωστόσο, η προστασία της βιομηχανικής και πνευματικής ιδιοκτησίας θεωρείται περιορισμένη. Ο σχετικός νόμος ρυθμίζει το πλαίσιο δικαιωμάτων:

- **ευρεσιτεχνιών** (προστασία των εφευρέσεων)
- **μοντέλων** (νέων μορφών προϊόντων και **σχεδίων**)
- **σημάτων** (προσφορά προϊόντων και υπηρεσιών)
- **ονομασίας προέλευσης** (προστασία γεωγραφικών προσδιορισμών προϊόντων).

Αρμόδιος Οργανισμός για την απόκτηση και προστασία των εν λόγω δικαιωμάτων είναι ο OSIM.

Τα δικαιώματα αυτά μπορούν να τύχουν προστασίας στην Ρουμανία και με **αίτηση που υποβάλλεται στο εξωτερικό**, αν αυτό προβλέπεται από διεθνείς συμφωνίες στις οποίες είναι μέρος η Ρουμανία. Τα αλλοδαπά φυσικά ή νομικά πρόσωπα τυγχάνουν **εθνικής μεταχείρισης**, αν αυτό προβλέπουν οι διεθνείς συμφωνίες, τις οποίες έχει επικυρώσει η Ρουμανία, ή βάσει της αρχής αμοιβαιότητας.

Τα κείμενα συμβάσεων για την προστασία πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας, τα οποία έχει υπογράψει η Ρουμανία είναι διαθέσιμα στην κατωτέρω ιστοσελίδα: www.wipo.int/

6. 1 Πνευματική Ιδιοκτησία

Στην Ρουμανία, η προστασία των δικαιωμάτων συγγραφέων-καλλιτεχνών και άλλων δημιουργών εξασφαλίζονται από το Ρουμανικό Γραφείο για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας 'Officiul Roman pentru Drepturile de Ajutor'. Η αρμοδιότητα του Γραφείου αυτού αφορά στον τομέα των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Το ORDA ανήκει στο Υπουργείο Πολιτισμού και Θρησκευμάτων.

Τα δικαιώματα του συγγραφέα, από νομικής άποψης, είναι αυτά που αναγνωρίζονται ότι ανήκουν στον συγγραφέα των φιλολογικών, καλλιτεχνικών και επιστημονικών συγγραμμάτων ή άλλων έργων πνευματικής ιδιοκτησίας, όπως:

- φιλολογικών εργασιών ή δημοσιογραφικών εργασιών
- λογισμικού
- έργων μουσικής
- δραματικών έργων και μουσικών δραματικών έργων
- χορογραφιών
- φωτογραφικών και κινηματογραφικών έργων

- έργων γραφικής, πλαστικής ή αρχιτεκτονικής
- γεωγραφικών χαρτών και οπογραφιών

Τα δικαιώματα του συγγραφέα ακολουθούν τη διάρκεια ζωής του δημιουργού του έργου. Μετά τον θάνατό του, τα δικαιώματα μεταβιβάζονται στους κληρονόμους, και σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία διαρκούν για άλλα 70 χρόνια.

6.2 Βιομηχανική Ιδιοκτησία

Η προστασία των ευρεσιτεχνιών, των μοντέλων και των βιομηχανικών σχεδίων ρυθμίζεται από την ρουμανική νομοθεσία και την αντίστοιχη διεθνή, αφού η Ρουμανία υπέγραψε τις συμφωνίες που προαναφέραμε.

Η διάρκεια της προστασίας μιας **ευρεσιτεχνίας ανέρχεται στα 20 έτη**, από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης εγγραφής του δικαιώματος με δυνατότητα επέκτασης 5 ετών. Το πιστοποιητικό ενός **μοντέλου είναι ισχύος 5 ετών** από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης και δύναται να επεκταθεί για 3 επιπλέον έτη. Η προστασία του **βιομηχανικού σχεδίου** μπορεί να είναι για **10 έτη** με δυνατότητα επέκτασης για 5 έτη.

Η διεθνής εγγραφή εμπορικής επωνυμίας και σημάτων

Το σύστημα σχετικά με την διεθνή εγγραφή σήματος και εμπορικής επωνυμίας προϊόντων ρυθμίζεται από την Συμφωνία της Μαδρίτης της 4.04.1891 και το πρωτόκολλο της Μαδρίτης της 28.6.1989, των οποίων τόσο η Ρουμανία, όσο και η Ελλάδα είναι μέλη. Το σύστημα της Μαδρίτης προσφέρει την δυνατότητα απόκτησης τίτλου διεθνούς πιστοποιητικού προστασίας σήματος σε πολλές χώρες, με μόνο μία αίτηση εγγραφής απ' ευθείας στο Εθνικό ή περιφερειακό Γραφείο. Έτσι, κάθε πρόσωπο που συνδέεται (εθνικότητα, κατοικία, εγκατάσταση) με μία χώρα μέλος της συμφωνίας, δύναται να αποκτήσει προστασία μάρκας με διεθνή κατοχύρωση σε άλλες χώρες της Ένωσης της Μαδρίτης. Μετά την εγγραφή της μάρκας σε ένα κράτος μέλος της συνθήκης, η αίτηση διεθνούς κατοχύρωσης μπορεί να κατατεθεί στην Διοίκηση κατοχύρωσης του κράτους και μετά από το Γραφείο Διεθνούς καταχώρησης της Γενεύης να μεταβιβαστεί σε άλλες χώρες.

6.3 Αντιγραφή προϊόντων

Η αντιγραφή προϊόντων στην Ρουμανία επηρεάζει πολλά προϊόντα ξένης προέλευσης.

6.4 Διαδικασία εγγραφής - τρεις τρόποι εγγραφής της ευρεσιτεχνίας στην Ρουμανία

Στην Ρουμανία, υπάρχουν οι ακόλουθοι τρεις τρόποι εγγραφής ευρεσιτεχνίας:

- Αίτηση στον Οργανισμό τυποποίησης OSIM: αυτός ο τρόπος επιτρέπει την απόκτηση της προστασίας της ευρεσιτεχνίας μόνο για την Ρουμανία, για μία περίοδο 20 ετών, από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης.
- Διεθνής αίτηση στο Ευρωπαϊκό Γραφείο Ευρεσιτεχνιών (ΟΕΒ) στο Μόναχο, όπου η απόκτηση της ευρεσιτεχνίας δεν ισχύει μόνο για την Ρουμανία αλλά για τις χώρες οι οποίες υπέγραψαν την συμφωνία. (www.European-patent-office.org)
- Διεθνής αίτηση στην OSIM στην Ρουμανία, ο οποίος θα αναλάβει και την διαδικασία να μεταβιβάσει την αίτηση στον οργανισμό (ΟΕΒ), σε εφαρμογή της συμφωνίας του Μονάχου και της συνθήκης στον τομέα ευρεσιτεχνιών (Patent Cooperation Treaty) που υπογράφηκε στην Ουάσινγκτον. Η απλότητα, η αποτελεσματικότητα και η ταχύτητα μίας μόνης αίτησης στο Ευρωπαϊκό Γραφείο Ευρεσιτεχνιών αποτελεί την πλέον ιδανική και συχνή λύση. Επιπλέον, διατυπώνεται σύμφωνα με την κάθε εθνική νομοθεσία, αποφεύγοντας τα ενδεχόμενα λάθη στην μετάφραση.

Διαδικασία εγγραφής στον OSIM

Η εγγραφή στον OSIM στην Ρουμανία εξασφαλίζει την προστασία μόνο στην χώρα για μία διάρκεια 20 ετών, από την ημέρα κατάθεσης της ευρεσιτεχνίας και καταβάλλοντας μία ετήσια συνδρομή μετά από την πάροδο 3 ετών κατοχύρωσης. Το πρώτο στάδιο της κατοχύρωσης συνίσταται στην κατάθεση στην έδρα του εν λόγω ρουμανικού οργανισμού (ή μέσω ταχυδρομείου) ενός παραστατικού σε 3 αντίγραφα, δακτυλογραφημένου σε μορφή A4, σε ένα λευκό χαρτί, τυπωμένου σε μία μόνο πλευρά και περιλαμβάνοντας τα κατωτέρω στοιχεία: μία πλήρη περιγραφή της ευρεσιτεχνίας, τις απαιτήσεις, τα επεξηγηματικά σχέδια και ένα περιληπτικό περιεχόμενο της ευρεσιτεχνίας. Απο την 1^η Μαρτίου 2009, ο ρουμανικός οργανισμός αποδέχεται τις αιτήσεις, που κατατίθενται ηλεκτρονικώς.

Οι αιτήσεις των ευρεσιτεχνιών, που γίνονται, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, δημοσιεύονται άμεσα, μετά την πάροδο 18 μηνών από την ημερομηνία κατάθεσης, και με βάση το αν έχει αναγνωρισθεί μία προτεραιότητα. Μετά από αίτηση ενός φυσικού ή νομικού προσώπου που έχει το δικαίωμα, η δημοσίευση δύναται να είναι σε ένα διάστημα μικρότερο των 18 μηνών. Οι αρχές προχωρούν σε μία εις βάθος έρευνα, όσον αφορά στο αίτημα της ευρεσιτεχνίας και τις προϋποθέσεις, που απαιτούνται, ώστε μία ευρεσιτεχνία να γίνει αποδεκτή. Η έρευνα αυτή μπορεί να διαρκέσει και 30 μήνες. Η απόφαση για την χορήγηση της ευρεσιτεχνίας ή την απόρριψη αυτής δημοσιεύεται στο επίσημο δελτίο της βιομηχανικής ιδιοκτησίας της Ρουμανίας «buletinul Oficial de Proprietate industrial al Romaniei (BOPI) εντός ενός μηνός από την ημερομηνία της απόφασης. Το ποσό, που απαιτείται (φόροι) για την διαδικασία εγγραφής μιας ευρεσιτεχνίας ανέρχεται σε 2.100 Λέι ήτοι 465 ευρώ, εκτός της ετήσιας συνδρομής, όταν η ευρεσιτεχνία γίνεται αποδεκτή.

Διαδικασία εγγραφής εμπορικής επωνυμίας – σήματος:

Η εμπορική επωνυμία ή μάρκα είναι ένα γραφικό σήμα, που αντιπροσωπεύει ένα προϊόν και χρησιμεύει στο να διακρίνει κανείς τα προϊόντα και τις υπηρεσίες από εκείνα του ανταγωνισμού. Τα διακριτικά σήματα δύναται να αποτελέσουν την μάρκα ή επωνυμία του προϊόντος. Έτσι π.χ., η μάρκα ενοικίασης αυτοκινήτων AVIS, που έχει την πλάγια γραφή των χαρακτήρων, δηλώνει την ταχύτητα, το σήμα της IBM με τις διακεκομμένες γραμμές υποδηλώνει την σοβαρότητα, το σήμα της HEINTZ δηλώνει την σταθερότητα. Τα βασικά χαρακτηριστικά των σημάτων αυτών, συνήθως, δεν αλλάζουν (γραμματοσειρά, χαρακτήρες, πάχος γραμμών) για να μην προκαλέσουν σύγχυση στον καταναλωτή. Παράλληλα, τα γράμματα, οι αριθμοί, τα διακριτικά σήματα, οι τρισδιάστατες απεικονήσεις, τα χρώματα, η μορφή του προϊόντος, αλλά και η συσκευασία παραμένουν ίδιες με την διατήρηση του σήματος. Η Οδηγία 2008/95/CE του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22.10.2008, η οποία εναρμονίζει την νομοθεσία των κρατών μελών στον τομέα της επωνυμίας και μάρκας (κωδικοποίηση), είναι εφαρμοστέα και στο ρουμανικό δίκαιο.

Το Μητρώο των εμπορικών επωνυμιών και σημάτων διαιρείται σε 45 κατηγορίες προϊόντων ή υπηρεσιών. Μία μάρκα κατατίθεται για τα ειδικά προϊόντα ή τις κατηγορίες ειδικών προϊόντων. Είναι συνήθως προτιμότερο να δίνεται εκ των προτέρων μία πλήρως ενημερωμένη λίστα για τα προϊόντα, που επιθυμούμε να προστατεύσουμε. Επίσης, ο κατέχων την μάρκα του προϊόντος θα πρέπει να περιγράψει στο Μητρώο εμπορικών επωνυμιών την λίστα όλων των προϊόντων ή υπηρεσιών, τα οποία πρόκειται να διακινηθούν στην αγορά, με στόχο να προστατεύσει την αποκλειστικότητα της μάρκας αυτής στην είσοδο νέων προϊόντων ή υπηρεσιών, που είναι όμοια.

Η προστασία της 'μάρκας' μπορεί να αποκτηθεί α) σε εθνικό επίπεδο στην Ρουμανία β) σε κοινοτικό επίπεδο στο Γραφείο Εναρμόσεως στην εσωτερική αγορά (**OHMI**) γ) σε διεθνές επίπεδο, προς εφαρμογή της συνθήκης της Μαδρίτης της 14.04.1891 σε ένα ή πολλά κράτη μέλη της συμφωνίας. Η συμφωνία της Μαδρίτης καθιστά δυνατή την διεθνή εγγραφή μίας

μάρκας σε ένα ή περισσότερα συμβεβλημένα κράτη της συμφωνίας, διαμέσω της κατάθεσης σχετικής αίτησης στον Οργανισμό "ΟΗΜΙ".

Σε εθνικό επίπεδο, η προστασία της μάρκας μπορεί να γίνει καταθέτοντας ένα ειδικό έντυπο στον OSIM (ή αποστέλλοντας ταχυδρομικώς την αίτηση). Η αίτηση δύναται να περιλαμβάνει το όνομα του καταθέτη, την έδρα του, (αν δεν διαμένει στην Ρουμανία), και θα πρέπει να αναθέσει σε ένα σύμβουλο πνευματικής ιδιοκτησίας ή σε ειδικά δικηγορικά γραφεία και να χορηγήσει μία ταχυδρομική διεύθυνση. Ακόμη, θα πρέπει να δοθεί μία περιγραφή της μάρκας (με μία αναπαραγωγή της φωτογραφίας, σε μορφή 6X6, κολλημένο στην αίτηση σε ειδικό μέρος), τα χρώματα, η μετάφραση τον κατάλογο των προϊόντων ή των υπηρεσιών όπως και η σφραγίδα και υπογραφή. Το ποσό των δικαιωμάτων ή των φόρων, που απαιτούνται για την εγγραφή μίας μάρκας στην Ρουμανία, μπορεί να είναι 2.000 Λέι (περίπου 440 ευρώ) για την προστασία μίας κατηγορίας προϊόντων ή υπηρεσιών. Η διαδικασία μπορεί να διαρκέσει 6 έως 9 μήνες

Τα σχέδια και τα μοντέλα

Το βιομηχανικό σχέδιο, μπορεί να περιγράφεται ως η εξωτερική όψη ενός προϊόντος ή ένα μέρος του προϊόντος, αντιπροσωπεύεται σε δύο διαστάσεις, και ορίζεται από τις γραμμές, τα περιτυλίγματα, την μορφή, την σύνθεση, την διακόσμηση και τα χρώματα του. Το βιομηχανικό σχέδιο συνίσταται π.χ. από γραφικές παραστάσεις και από σχέδια που περιγράφονται σε χαρτί, σε πλαστικό, σε ύφασμα, σε πορσελάνη, σε κεραμικό ή σε ξύλο, ενώ το βιομηχανικό μοντέλο μπορεί να περιγράφεται, ως η εξωτερική μορφή ενός προϊόντος ή μέρους του προϊόντος, παρουσιάζεται σε τρεις διαστάσεις και ορίζεται κατά τον ίδιο τρόπο, όπως και το βιομηχανικό σχέδιο. Το βιομηχανικό μοντέλο μπορεί να είναι σε τρεις διαστάσεις, όπως τα έπιπλα, τα υποδήματα, τα βάζα. Τα προϊόντα αυτά μπορεί να προστατεύονται αν χαρακτηρίζονται από ατομικότητα και αποτελούν μία νέα ιδέα.

Το σχέδιο ενός βιομηχανικού σχεδίου μπορεί να είναι εγγεγραμμένο σύμφωνα με το άρθρο 11, σε αντίθεση με τα σχέδια και τα μοντέλα, που αντιβαίνουν με την δημόσια τάξη και τα χρηστά ήθη.

Για την εγγραφή ενός σχεδίου ή ενός βιομηχανικού μοντέλου, πρέπει να καταθέσει κανείς την αίτηση εγγραφής με τα συμπληρωματικά παραστατικά και να υπάρξει, επομένως, μία κανονική εθνική κατάθεση εγγραφής. Το επόμενο στάδιο αφορά την προκαταρκτική εξέταση και ακολουθεί η δημοσίευση στο Δελτίο των βιομηχανικών προτύπων 'Buletinul Oficial de Proprietate industrial' (bopi), παράρτημα 'Σχέδια και Μοντέλα', την εξέταση σε βάθος και την έκδοση πιστοποιητικού εγγραφής.

Ο τίτλος, ο οποίος δίδεται για την προστασία ενός σχεδίου ή ενός μοντέλου, είναι ισχύος 10 ετών, από την ημερομηνία της παρουσίασης της κατάθεσης σε εθνικό επίπεδο, με 3 παρατάσεις των 5 ετών, και έναντι πληρωμής των φόρων που προβλέπονται από τον νόμο.

Συμπερασματικά, παρατηρούμε ότι:

Ο OSIM (Oficiul de Stat pentru Inventii si Marci) αποτελεί τον αρμόδιο οργανισμό στην Ρουμανία για την κατάθεση και την προστασία του σήματος – εμπορικής επωνυμίας και των πνευματικών δικαιωμάτων.

Η προστασία του σήματος ή της εμπορικής επωνυμίας μπορεί να γίνει στην Ρουμανία, σε κοινοτικό επίπεδο, ή σε διεθνές επίπεδο.

Η εγγραφή ευρεσιτεχνίας στον OSIM εξασφαλίζει την προστασία στην Ρουμανία για διάρκεια 20 ετών, από την ημερομηνία της κατάθεσης, με πληρωμή των φόρων, αλλά και της ετήσιας συνδρομής μετά την πάροδο 3 ετών.

Τα δικαιώματα της πνευματικής ιδιοκτησίας, ισχύουν κατά την διάρκεια ζωής του δημιουργού, ενώ μεταβιβάζονται στους κληρονόμους για διάρκεια 70 ετών.

7. Ιδιοκτησία γης & ακινήτων

Το ρουμανικό δίκαιο συμβαδίζει γενικά με όλους τους τρόπους κτήσης ακινήτων, που παραδοσιακά υφίστανται στις δυτικοευρωπαϊκές χώρες. Τα συμβόλαια, τα οποία έχουν ως στόχο την μεταβίβαση ή την κτήση εμπράγματων δικαιωμάτων στα ακίνητα (οικόπεδα, οικοδομικές κατασκευές) πρέπει να γίνονται ενώπιον συμβολαιογράφου με αυθεντικές πράξεις, διαφορετικά πάσχουν ακυρότητα.

Γενικά, η αγορά τίτλων ιδιοκτησίας ενός ακινήτου δεν αντιτάσσεται σε τρίτους, παρά μόνον μετά από εγγραφή τους στο υποθηκοφυλακείο.

Πλέον δεν υπάρχουν περιορισμοί για αγορά ακινήτων (είτε πρόκειται για κατοικίες, γεωργική γη και δάση) από αλλοδαπά φυσικά πρόσωπα ή από εταιρείες που έχουν την έδρα τους στα κράτη μέλη της Ε.Ε.

Μεγαλύτερη ισχύ έχει το ιδιωτικό συμβόλαιο ενοικίου που υποβάλλεται στις φορολογικές αρχές, καθώς εξασφαλίζεται η πληρωμή των ενοικίων και η επιστροφή του χώρου σε καλή κατάσταση κατά την λήξη του συμβολαίου.

Σε περίπτωση πώλησης του ακινήτου, το οποίο έχει δοθεί προς ενοικίαση, το ακίνητο μεταβιβάζεται με το βάρος της μίσθωσης, εφόσον:

- α) η ενοικίαση είναι εγγεγραμμένη στο αρμόδιο τμήμα, όπου τηρούνται τα ενοίκια ή
- β) το συμβόλαιο της ενοικίασης φέρει ημερομηνία προγενέστερη της πώλησης.

7.1. Γεωργική γη

Από 01.01.2014, δεν υφίστανται πλέον περιορισμοί για την αγορά γης, ήτοι γεωργικής ή δασικής έκτασης, από φυσικά ή νομικά πρόσωπα κράτους μέλους της Ε.Ε.

7.2. Ακίνητα

Το ρουμανικό δίκαιο επιτρέπει διαφόρους τύπους για αγορά ή πώληση ακινήτων, το συμβόλαιο ανταλλαγής των ακινήτων και τη συμμετοχή σε είδος στο ακίνητο ή συμμετοχή στο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας. Τα συμβόλαια, που έχουν ως αντικείμενο την μεταφορά των εμπράγματων δικαιωμάτων των ακινήτων (γή και ακίνητα), μπορούν να πραγματοποιούνται με συμβολαιογραφική πράξη.

Αναφορικά με την είσοδο ενός ξένου στην αγορά ακινήτων στην Ρουμανία, προς το παρόν τουλάχιστον, δεν υπάρχουν περιορισμοί για εταιρείες, που έχουν την έδρα τους σε ένα από τα κράτη μέλη.

ΣΤ. ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

1. Άμεσες Ξένες Επενδύσεις

Το βασικό νομικό πλαίσιο για τις άμεσες ξένες επενδύσεις στην Ρουμανία τελεί, μετά την δεκαετία του 1990, υπό συνεχή αναθεώρηση. Οι μεγαλύτερες αναθεωρήσεις πραγματοποιήθηκαν στον Αστικό Κώδικα, με την αντικατάσταση των διατάξεων του εμπορικού κώδικα και την εναρμόνιση της ρουμανικής νομοθεσίας με τις διεθνείς πρακτικές. Μεταξύ των αλλαγών, ο νέος κώδικας εισάγει την αρχή των χρηστών ηθών και τονίζει ότι κάθε διαπραγμάτευση συμβολαίου πρέπει να συνάδει με τα χρηστά ήθη. Η Ρουμανία ανέλαβε προσπάθεια να βελτιώσει την Φορολογική της Διοίκηση, να ενισχύσει την διαφάνεια και να δημιουργήσει ένα σταθερό νομικό καθεστώς για την επίλυση των

εμπορικών διαφορών. Η είσοδος της Ρουμανίας στην Ε.Ε. από 01.01.2007 συνέβαλε στην ενίσχυση της σταθερότητας του θεσμικού πλαισίου.

Οι βασικές εγγυήσεις έχουν ως ακολούθως:

- Οι ξένοι επενδυτές έχουν τα ίδια δικαιώματα με τους Ρουμάνους
- Ελεύθερη πρόσβαση στην εγχώρια αγορά
- Δυνατότητα ξένων επενδυτών να έχουν το 100% της εταιρείας
- Δυνατότητα να έχουν την διοίκηση και το 'management' της ρουμανικής εταιρείας
- Εθνικοποιήσεις και κατασχέσεις επιτρέπονται μόνο στα πλαίσια του νόμου
- Εγγύηση αποζημίωσης σε περίπτωση παρανόμων ενεργειών κρατικών οργάνων
- Ελευθερία διάθεσης και επαναπατρισμού καθαρών επιχειρηματικών κερδών
- Ελευθερία συμμετοχής ξένου επιχειρηματικού κεφαλαίου στην διαδικασία ιδιωτικοποίησης της ρουμανικής οικονομίας

Οι ξένοι επενδυτές δύνανται να ασκήσουν επιχειρηματικές δραστηριότητες με τις εξής μεθόδους:

- Σύσταση εμπορικής εταιρείας, θυγατρικής, παραρτήματος, κατέχοντας το 100% των μετοχών ή συνεργαζόμενοι με ρουμανικό νομικό πρόσωπο.
 - Συμμετοχή εταιρείας με αύξηση του κεφαλαίου υπάρχουσας εταιρείας ή εξαγορά μετοχών
 - Εξαγορά συμφωνιών για διαχείριση οικονομικών δραστηριοτήτων - εξαγορά δικαιωμάτων
 - Εξαγορά δικαιωμάτων ιδιοκτησίας από μη μόνιμους κατοίκους
 - Εξαγορά πνευματικής ή βιομηχανικής ιδιοκτησίας
 - Κλείσιμο συμφωνίας για εκμετάλλευση πηγών και τομέων πρώτων υλών
- Παραθέτουμε αναλυτικά τα επενδυτικά κίνητρα που προβλέπονται στην Ρουμανία

Κίνητρα για Υψηλή τεχνολογία IT	Κίνητρα για την έρευνα και τεχνολογία	Κίνητρα για Βιομηχανικά πάρκα	Άλλα κίνητρα
- 0% για εισόδημα εργαζομένου	-0% για εισόδημα εργαζομένου	-επενδυτές που εγκαθιστούν (παραγωγικές μονάδες, γραφεία σε βιομηχανικό, επιστημονικό και τεχνολογικό πάρκο	-0% ήτοι απαλλαγή φορολογίας για ξαναεπενδεδυμένα για αγορά τεχνολογικού εξοπλισμού και άλλα υλικά για την επιχείρηση
Κριτήρια	-0% απαλλαγή φορολογίας για έρευνα και τεχνολογία	-απαλλάσσονται από φορολογία για οικόπεδο, κτίριο και άδεια πολεοδομίας	
-Δίπλωμα σε 14 τεχνικές ειδικότητες	- <u>αποδεκτές δαπάνες</u> : -απόσβεση για έρευνα	-απαλλάσσονται από φορολογία σε περίπτωση αλλαγής έδρας	

	&τεχνολογία -50% από τις δαπάνες δύνανται να απαλλάσσονται		
-ο εργαζόμενος προσλαμβάνεται σαν προγραμματιστής- αναλυτής			
-Το ετήσιο εισόδημα πρέπει να ξεπερνάει τα 10.000 ευρώ			

Η Αρμόδια Υπηρεσία για την προσέλκυση επενδύσεων, η οποία ανήκει στο Υπουργείο Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος, Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας:

Ministry for Business Environment, Commerce and Entrepreneurship

Department for Foreign Investments & Public-Private Partnership

152 , Victoriei Street , Sector 1, Bucharest, postal code 010096

Phone: (+4) 021 318 50 52

Email: investromania@investromania.gov.ro; office@investromania.gov.ro

Website: <http://www.investromania.gov.ro>

Φορολογικές απαλλαγές – κίνητρα επενδύσεων

Τελωνειακά και φορολογικά κίνητρα δίδονται σε ξένους επενδυτές στις 6 ελεύθερες ζώνες. Οι κρατικές βοήθειες είναι διαθέσιμες για τις επενδύσεις στις ελεύθερες ζώνες υπο την νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την περιφερειακή ανάπτυξη. Μεγάλες εταιρείες μπορούν να λάβουν κίνητρα, για το 50% των επιλεγμένων δαπανών (40% στην περιφέρεια Βουκουρεστίου), ενώ οι ΜΜΕ δύνανται να λάβουν 65% των επιλεγμένων δαπανών.

ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΚΟΝΔΥΛΙΑ

Ο μεγάλος αριθμός έργων (projects) και επενδύσεων που είναι συγχρηματοδοτούμενα από την Ε.Ε δημιουργεί πολλές ευκαιρίες στη Ρουμανία. Κατά την διαπραγμάτευση της ένταξης της στην Ε.Ε., η Ρουμανία κατάφερε να εγγράψει όλη την χώρα ως επιλέξιμη για τα χρηματοδοτικά εργαλεία «συνοχής». Για την περίοδο 2014–2020, ο συνολικός προϋπολογισμός που θα χορηγηθεί στην Ρουμανία είναι περίπου 40 δισ. ευρώ.

Ωστόσο, σε αντίθεση με την Ελλάδα, τα προγράμματα υποδομών αντιπροσωπεύουν ποσοστό μόλις 15% του συνόλου, ενώ το μεγαλύτερο μέρος αφορά σε περιφερειακά προγράμματα, ύψους 9,8 δισ. ευρώ. Ακολουθούν τα προγράμματα που αφορούν στην γεωργία, περίπου 9 δισ. ευρώ, ενώ για τα προγράμματα ανταγωνιστικότητας και εκπαίδευσης προσωπικού τα ποσά είναι μικρότερα.

Στο προσεχές διάστημα αναμένεται να δημοσιευθεί και ο σχετικός Οδηγός ευρωπαϊκών προγραμμάτων "Guide", ενώ από την άνοιξη του 2017 όλες οι προκηρύξεις των διαγωνισμών και οι υποβολές των αιτήσεων θα γίνονται ηλεκτρονικώς. Επισημαίνουμε, ωστόσο, ότι το υπάρχον ηλεκτρονικό σύστημα υποβολής των αιτήσεων, το οποίο δοκιμάζεται, έχει τεθεί πολλάκις εκτός λειτουργίας και δεν είναι ακόμη πλήρως διαμορφωμένο.

Στην επίσημη ιστοσελίδα για τα Ευρωπαϊκά Χρηματοδοτικά Προγράμματα, υπάρχουν σχετικές διαθέσιμες πληροφορίες www.fonduri-ue.ro

Άμεσες χρηματοδοτήσεις – επιδοτήσεις

Υπάρχουν διάφορα ευρωπαϊκά εργαλεία υπό μορφή άμεσων χρηματοδοτήσεων - επιδοτήσεων, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την χρηματοδότηση παραγωγικών επενδύσεων ή για την αναβάθμιση των προϊόντων σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα κ.α., οι οποίες μπορούν να ληφθούν κατόπιν κατάθεσης σχετικού φακέλου. Υπάρχουν κάποιοι κανόνες επιλεξιμότητας οι οποίοι πρέπει να λαμβάνονται υπ'όψιν από τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις. Εάν πάρουμε ως παράδειγμα το κλαδικό πρόγραμμα αύξησης της ανταγωνιστικότητας για τα έτη 2007-2013, (παρόμοιο σχεδόν πρόγραμμα βρίσκεται υπό διαμόρφωση για τα έτη 2014-2020), οι ενδιαφερόμενες εταιρείες θα πρέπει να τηρήσουν τις ακόλουθες προϋποθέσεις :

- να είναι ρουμανικές εταιρείες
- να έχουν κερδοφορία το προηγούμενο έτος (που σημαίνει ότι νεοσύστατες εταιρείες δεν μπορούν να ενταχθούν σε αυτό το πρόγραμμα)
- να πληρούν τα κριτήρια μεγέθους που αφορούν τον αριθμό εργαζομένων καθώς και τον κύκλο εργασιών της ρουμανικής εταιρείας ή της ξένης μητρικής εταιρείας εάν υπάρχει.

Μεγάλα δημόσια έργα

Για την ανάληψη δημοσίων έργων, συγχρηματοδοτούμενων από τα κοινοτικά κονδύλια, προκηρύσσονται συνήθως σχετικοί διαγωνισμοί. Στην περίπτωση της Ρουμανίας, η χρηματοδότηση από πλευράς Ε.Ε ανέρχεται στο 85% του συνολικού ποσού, γεγονός το οποίο αποτελεί εξαιρετική ευκαιρία για την ρουμανική κυβέρνηση και τις τοπικές αρχές. Έτσι, πέραν πολύ λίγων εξαιρέσεων, τα μεγάλα projects που υλοποιούνται στον τομέα των υποδομών, του περιβάλλοντος, των νέων τεχνολογιών κ.α., συγχρηματοδοτούνται από την Ε.Ε. και ακολουθούν τους ανάλογους κανόνες.

Ένα από τα προβλήματα, που υπάρχουν στην χώρα είναι **και η μικρή απορροφητικότητα των κοινοτικών κονδυλίων**, αφού ο βαθμός απορροφητικότητας για την περίοδο 2007-2013 ανέρχεται σε 90% περίπου, ενώ για την περίοδο 2014-2020 ο βαθμός απορροφητικότητας είναι μόνο 11%. Το ΔΝΤ πρόσφατα κατά την επίσκεψη κλιμακίου του θεωρεί, ότι η αδυναμία της Ρουμανίας για απορρόφηση κοινοτικών προγραμμάτων, οφείλεται κυρίως σε πολλά στοιχεία όπως: η έλλειψη κατάλληλου προσωπικού στις διαχειριστικές αρχές, τα θέματα δυσκολιών προκήρυξης διαγωνισμού, ο φόβος των υπαλλήλων να υπογράψουν την σύμβαση ένεκα ελέγχων του ελεγκτικού συνεδρίου, η έλλειψη τεχνικής κατάρτισης για υποβολή καλών φακέλων με καλά σχέδια, η αδυναμία του πληροφορικού συστήματος για υποδοχή αιτημάτων φακέλων ηλεκτρονικώς, οι δυσκολίες που υπάρχουν για ανεύρεση χρημάτων εθνικής συγχρηματοδότησης κ.λ.π.

ΕΡΓΑ - ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ

Σύμφωνα με τη σχετική νομοθεσία, επιτρέπεται στις ξένες επιχειρήσεις να συμμετέχουν σε κρατικές προμήθειες. Η ρουμανική κυβέρνηση υιοθέτησε σχετικό διάταγμα, με τον χαρακτήρα του επείγοντος (υπ'αριθμ. 34/2006 έκτακτο κυβερνητικό διάταγμα), προκειμένου να εναρμονισθεί με την κοινοτική νομοθεσία. Το διάταγμα αυτό, εν συνεχεία, τροποποιήθηκε πολλές φορές, ενώ σε πρόσφατη τροποποίησή του, τέθηκαν πιο σύντομες προθεσμίες διαμαρτυρίας και προσφυγής στο πλαίσιο της διαδικασίας διαγωνισμού για κρατικές προμήθειες. Παράλληλα, η κυβέρνηση διαθέτει ηλεκτρονικό σύστημα κρατικών προμηθειών, με σκοπό την διασφάλιση της διαφάνειας των διαδικασιών.

Με κυβερνητική απόφαση του Μαρτίου 2010, οι δημόσιες υπηρεσίες υποχρεούνται να χρησιμοποιούν το ηλεκτρονικό σύστημα κρατικών προμηθειών σε ποσοστό 40% του συνόλου, αποφεύγοντας τις απ' ευθείας αναθέσεις.

Υπάρχουν δύο κοινοτικές οδηγίες για τις κρατικές προμήθειες, με τις οποίες έχει εναρμονιστεί η ρουμανική νομοθεσία:

- οδηγία 2004/18, η οποία αφορά δημόσια έργα, υπηρεσίες και προμήθειες συμβολαίων
- οδηγία 2004/17, η οποία αφορά στις διαδικασίες σχετικά με τους τομείς δημόσιας ωφέλειας, όπως ύδρευσης, ενέργειας, μεταφορών και ταχυδρομείων.

Για περισσότερες πληροφορίες αναφορικά με τις κρατικές προμήθειες στην Ρουμανία, η σχετική ιστοσελίδα είναι: <http://www.e-licitatie.ro>

Αναλυτικότερα, η ρουμανική κυβέρνηση έχει προβεί στην δημιουργία Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων "SEAP" (Sistemul Electronic de Achizitii Publice), στο οποίο μπορούν να εγγραφούν δωρεάν οι ενδιαφερόμενες εταιρείες.

Διαχειριστής του Συστήματος είναι η Αρχή Ψηφιακής Ατζέντας της Ρουμανίας "AADR" (Agentia pentru Agenda Digitala a Romaniei) και η πρόσβαση γίνεται μέσω της ιστοσελίδας www.e-licitatie.ro.

Οι ενδιαφερόμενες εταιρείες μπορούν να εγγραφούν στην εν λόγω υπηρεσία και να αποκτήσουν πρόσβαση στον κατάλογο των δημοσίων συμβάσεων, ακολουθώντας τα εξής 3 βήματα:

1. Ηλεκτρονική συμπλήρωση της φόρμας εγγραφής μέσω της ακόλουθης ιστοσελίδας, η οποία διαθέτει και αγγλική έκδοση:

<https://www.e-licitatie.ro/Public/Common/Static.aspx?f=SupplierRegistrationTermAndCondition>

2. Αποστολή στον Διαχειριστή του Συστήματος - Agentia pentru Agenda Digitala a Romaniei (μέσω ταχυδρομείου) των ακόλουθων **εγγράφων**:

- **αίτηση εγγραφής**, υπογεγραμμένη από τον εκπρόσωπο της εταιρείας ή από εξουσιοδοτημένο εκπρόσωπο της εταιρείας* (επισυνάπτουμε σχετικό έγγραφο στη ρουμανική)

- αντίγραφο **καταστατικού** της εταιρείας ή οποιουδήποτε άλλου εγγράφου από το οποίο να προκύπτει η μορφή της εταιρείας και ο νόμιμος εκπρόσωπος της, μεταφρασμένο στην ρουμανική γλώσσα και επικυρωμένο συμβολαιογραφικά

- *σε περίπτωση εκπροσώπησης από τρίτο θα πρέπει να αποσταλεί και το σχετικό πληρεξούσιο

Κατόπιν ελέγχου των ανωτέρω εγγράφων καθώς και των στοιχείων της ηλεκτρονικής εγγραφής, αποστέλλεται e-mail επιβεβαίωσης της εγγραφής.

3. Λήψη Ηλεκτρονικού Πιστοποιητικού και οδηγιών χρήσης του.

Αξίζει, δε, να σημειωθεί ότι προβλέπεται η υλοποίηση έργων ύψους 43,5 δις ευρώ (<http://mt.ro/web14/strategia-in-transporturi/master-plan-general-transport/documente-master-plan>), βάσει του Εθνικού Σχεδίου Μεταφορών (GeneralTransportMasterPlan, σχετικό έγγραφό μας ΑΠΦ 2700/1467/2.9.2015) για την περίοδο

ΠΟΛΥΜΕΡΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Ως γνωστόν η χώρα λαμβάνει διάφορα κοινοτικά κονδύλια, κονδύλια άλλων διεθνών χρηματοδοτικών οργανισμών και άλλα εθνικά κίνητρα, που περιγράφονται αναλυτικότερα στο κεφάλαιο των επενδυτικών κινήτρων στην Ρουμανία.

Η κυβέρνηση και το Υπουργείο Ευρωπαϊκών Πόρων έθεσε ως στόχο όλα τα κοινοτικά κονδύλια να υποβάλλονται από την άνοιξη του 2017 ηλεκτρονικώς.

Η Παγκόσμια Τράπεζα

Η Παγκόσμια Τράπεζα δραστηριοποιείται στη χώρα επί πολλά έτη, μέσω μεγάλου αριθμού προγραμμάτων.

Στις 11.01.2016, η ρουμανική κυβέρνηση και η Παγκόσμια Τράπεζα υπέγραψαν νέο μνημόνιο κατανόησης (Memorandum of Understanding), για την παροχή περαιτέρω τεχνικής βοήθειας, προς ενίσχυση της δημόσιας διοίκησης μέχρι το 2023, με στόχο την στήριξη των διαρθρωτικών αλλαγών και τον εκσυγχρονισμό αυτής.

Το εν λόγω μνημόνιο κατανόησης αποτελεί το δεύτερο κατά σειρά και περιλαμβάνει προγράμματα που αφορούν την μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης, της εκπαίδευσης καθώς και του συστήματος υγείας. Περαιτέρω βοήθεια θα δοθεί στην ρουμανική κυβέρνηση για την μεταρρύθμιση και την ορθή χρήση των διαθέσιμων ευρωπαϊκών κονδυλίων καθώς και για την επίτευξη των στόχων ως προς την οικονομική ανάπτυξη της χώρας και την άνοδο του βιοτικού επιπέδου.

Σημειώνεται ότι το πρώτο μνημόνιο, στο οποίο εκτός από την Παγκόσμια Τράπεζα συμμετείχαν η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (EIB) και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD), υπεγράφη για την περίοδο 2012-2015 και αφορούσε 26 συμφωνίες χρηματοδότησης για 20 περίπου θεσμούς της χώρας, ενώ ο προϋπολογισμός του ανήλθε σε περίπου 32 εκατ. ευρώ μέσω ευρωπαϊκών κονδυλίων.

Το καινούργιο πρόγραμμα χρηματοδοτείται και αυτό από κοινοτικά κονδύλια και συγκεκριμένα από τους διαθέσιμους πόρους για το πρόγραμμα τεχνικής βοήθειας της περιόδου 2015-2020, όπως συμφωνήθηκε με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Για την περίοδο 2017-2020 προτεραιότητες της Παγκόσμιας τράπεζας για την Ρουμανία αποτελούν οι τομείς των υποδομών, της δημόσιας υγείας, της εκπαίδευσης, της δημιουργίας θέσεων εργασίας και ρηματοδότησης μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

To 'International Finance Corporation' - IFC

Το IFC, μέλος του ομίλου της Παγκόσμιας Τράπεζας, είναι ένας οργανισμός, ο οποίος ενδιαφέρεται για τον ιδιωτικό τομέα στις αναπτυσσόμενες χώρες. Το IFC μπορεί να χρηματοδοτήσει επιχειρηματικά σχέδια, το συνολικό ποσό των οποίων ξεπερνάει εκείνο που μπορούν να χορηγήσουν οι κλασικές τράπεζες. Οι προϋποθέσεις χορήγησης δανείου είναι παρόμοιες με αυτές της αγοράς, αλλά συμπεριλαμβάνονται και ρήτρες καλής χρήσης των κεφαλαίων.

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων - EIB

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, μέτοχοι της οποίας είναι τα κράτη μέλη της ΕΕ και των οποίων τα συμφέροντα εκπροσωπεί, χορηγεί δάνεια στους ξένους επενδυτές, που επιθυμούν να επενδύσουν στην Ρουμανία. Το συνολικό ποσό, που χορήγησε η EIB για την Ρουμανία το 2017 ήταν ύψους 1.866 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων τα 972 εκατ. ευρώ αφορούσαν τα έργα υποδομής, τα 624 εκατ. ευρώ βοήθεια για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, έργα περιβάλλοντος 265 εκατ. ευρώ και στις νέες τεχνολογίες περίπου 6 εκατ. ευρώ. Παράλληλα η EIB πρχώρησε σε χορήγηση ποσού 19,5 εκατ. ευρώ προς τον δήμο Βουκουρεστίου για την δεύτερη φάση του προγράμματος ανακαίνισης κτιρίων για κτίρια πολυοικογενειών. Ως γνωστόν η EIB χορηγεί δάνεια για μεγάλα έργα υποδομής και περιβάλλοντος, ενώ για τα μικρότερα έργα συνεργάζεται με εμπορικές τράπεζες της χώρας όπως: BCR, BANCA TRANCILVANIA, BRD, UNICREDIT.

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα για την Ανασυγκρότηση και την Ανάπτυξη – EBRD

Η EBRD δημιουργήθηκε το 1991 και μέλη της είναι 60 κράτη, η Ε.Ε. καθώς και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. Το ενδιαφέρον της στρέφεται στη χρηματοδότηση έργων υποδομών και στην ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα, μέσω δανείων, αλλά και μέσω της συμμετοχής της σε εταιρείες στις πρώην ανατολικές χώρες.

Ειδικότερα στην Ρουμανία, την EBRD ενδιαφέρει κυρίως:

- η σταθερότητα και η ανάπτυξη του χρηματοπιστωτικού τομέα
- η ενίσχυση των υποδομών
- η αναδιοργάνωση του τομέα ενέργειας
- η ενδυνάμωση των επενδύσεων στην παραγωγική οικονομία

Για τα μικρά επενδυτικά σχέδια, η EBRD δανείζει, κατά βάση, το αντίστοιχο ποσό στις εμπορικές τράπεζες που λειτουργούν ως ενδιάμεσοι. Ως προς τα μεγάλα σχέδια, τα χειρίζεται η ίδια σε κεντρικό επίπεδο. Για το 2017 η EBRD χρηματοδότησε την Ρουμανία με 546 εκατ. ευρώ σε 29 έργα, όπως: εγκατάσταση ανακύκλωσης για λύματα πετρελαιοειδών, νέα μονάδα για μαλακά μεταλλικά κράματα, χρηματοδότηση εγχώριας φαρμακευτικής αλυσίδας, χρηματοδότηση αγροτικού ομίλου εταιρειών, χρηματοδότηση μεγάλης αλτσίδας καταστημάτων τροφίμων, εκμετάλλευση έργου πετρελαίου και φυσικού αερίου στην Μαύρη θάλασσα και χρηματοδότηση αγοράς νέων λεωφορείων στις πόλεις Sibiu, Brasov, Constanta. Είναι γνωστόν ότι η EBRD χρηματοδοτεί έργα ιδιωτικού τομέα στην Ρουμανία.

ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ

Μετά την ένταξη της Ρουμανίας στην Ε.Ε., το ρουμανικό Υπουργείο Οικονομικών έθεσε σε εφαρμογή ένα πρόγραμμα εθνικών κινήτρων για την χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων.

Τα εθνικά κίνητρα αποτελούν επιχορήγηση του ρουμανικού κράτους υπό μορφή επιδότησης και δύνανται να καλύψουν ποσοστό έως και 50% των δαπανών του επενδυτικού σχεδίου. Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία (HG 332/2014, Σχέδιο κρατικών επιδοτήσεων για την στήριξη των επενδύσεων που προάγουν την ανάπτυξη της περιφέρειας μέσω της δημιουργίας θέσεων εργασίας), η κρατική επιδότηση μπορεί να φθάσει μέχρι τα 37,5 εκ. Ευρώ.

Την σχετική απόφαση, αναφορικά με το καθεστώς των κρατικών επενδύσεων με σκοπό την υποστήριξη της περιφερειακής ανάπτυξης μέσω της δημιουργίας θέσεων εργασίας, μεταφρασμένη στην αγγλική γλώσσα, μπορείτε να συμβουλευθείτε από τον ακόλουθο σύνδεσμο:

http://discutii.mfinante.ro/static/10/Mfp/buget/sitebuget/ajutordestat/Hg332actualizat_en.pdf

Στόχος των κρατικών επιδοτήσεων: Οι κρατικές επιδοτήσεις προσδοκούν να δημιουργήσουν πλεονεκτήματα και για τα δύο μέρη: η στήριξη των επενδύσεων επιτρέπει την αύξηση των εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού διαμέσου της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας και των επενδύσεων στην περιφέρεια. Ειδικότερα προσβλέπει στα ακόλουθα:

- μείωση των κοινωνικο-οικονομικών ανισοτήτων για την καλύτερη εναρμόνιση με τα άλλα κράτη μέλη της Ε.Ε.
- δημιουργία νέων θέσεων εργασίας (μείωση της ανεργίας)
- αύξηση και διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές
- διατήρηση των επενδύσεων και των θέσεων εργασίας σε μεσοπρόθεσμο διάστημα
- προώθηση των επενδύσεων που οδηγούν στην 'έξυπνη' οικονομική ανάπτυξη και την στήριξη των μεγάλων επενδυτικών σχεδίων
- προμήθεια προϊόντων και υπηρεσιών οι οποίες ενισχύουν τις νέες τεχνολογίες

Πότε και πώς είναι προσβάσιμα τα εθνικά κίνητρα;

Για τη χορήγηση κρατικών επιδοτήσεων, ο ενδιαφερόμενος θα πρέπει να πραγματοποιήσει μία αρχική επένδυση που να πληροί όλες τις ειδικές προϋποθέσεις επιλεξιμότητας, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

Η διαδικασία έγκρισης διαρκεί περίπου 4-6 μήνες, αναλόγως της πολυπλοκότητας του έργου. Η επένδυση δεν πρέπει να υλοποιηθεί πριν την έκδοση της έγκρισης, χωρίς την οποία το επενδυτικό «project» δεν θεωρείται επιλέξιμο.

Η επιδότηση των επιλέξιμων δαπανών γίνεται κατά τη διάρκεια της πραγματοποίησης του επενδυτικού πλάνου ή τη δημιουργία των νέων θέσεων εργασίας, στην περίπτωση των επιδοτήσεων του κόστους εργασίας.

Μέχρι στιγμής, το Υπουργείο Οικονομικών αποφάσισε την χρηματοδότηση έργων συνολικής αξίας 691,85 εκατ. Ευρώ. Οι επενδύσεις που χρηματοδοτήθηκαν από το ρουμανικό δημόσιο δημιούργησαν 19.000 θέσεις εργασίας.

Περισσότερες πληροφορίες αναφορικά με την ισχύουσα νομοθεσία καθώς και σχετικοί οδηγοί υπάρχουν διαθέσιμοι στην ακόλουθη ιστοσελίδα του Υπουργείου Οικονομικών, στη ρουμανική γλώσσα: <http://www.mfinante.ro/ghidaistat.html?pagina=domenii>

Αναφορικά με την νομοθεσία που προβλέπει τα εθνικά κίνητρα είναι:

Το Κυβερνητικό διάταγμα 807/2014 και το Κυβερνητικό διάταγμα υπ' αριθ 332/2014
-ελάχιστη επένδυση 10 εκατ ευρώ - ελάχιστη δημιουργία 10 νέων θέσεων εργασίας
-για κατασκευή νέων κτιρίων -για κάλυψη κόστους μισθών για περίοδο 2 ετών
-για ενοικίαση κτιρίων -για κάλυψη κόστους μισθών (μεικτών
-για αγορά πνευματικής ιδιοκτησίας και μπόνους)

Η διαφορά μεταξύ των εθνικών προγραμμάτων και των κοινοτικών είναι , ότι ενώ τα κοινοτικά προσανατολίζονται κυρίως στην περιφέρεια και όχι στην περιοχή Βουκουρεστίου, τα εθνικά προγράμματα δύνανται να απολαμβάνουν και επιχειρήσεις στην περιοχή Βουκουρεστίου.

Στήριξη άλλων επίσημων οργανισμών της Ρουμανίας

Η Εθνική Αρχή για την Υλοποίηση Σχεδίων και Προγραμμάτων για τις Μικρο-Μεσαίες Επιχειρήσεις συγκεντρώνει επικαιροποιημένες πληροφορίες για τα κρατικά προγράμματα χρηματοδοτήσεων που απευθύνονται στις ΜΜΕ. Περισσότερες πληροφορίες υπάρχουν στην ακόλουθη ιστοσελίδα: www.aippimm.ro

Ξένες επενδύσεις στη Ρουμανία- Συγκριτική ανάλυση

Η ρουμανική αγορά αποτελεί τη δεύτερη αγορά της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης, μετά την Πολωνία, και είναι σημαντική για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων, κυρίως λόγω της ανάπτυξης των υποδομών στην χώρα, του πλούτου σε πρώτες ύλες και των αναγκών σε μεταφορές ενέργειας, που εξασφαλίζουν στους επενδυτές μία σοβαρή ανάπτυξη και διαρκή εξέλιξη σε πολλούς τομείς δραστηριότητας. Παράλληλα, η είσοδος της Ρουμανίας στην Ε.Ε. ενδυνάμωσε την προσέλκυση ξένων επενδύσεων στην χώρα, διότι προσφέρει γεωπολιτική σταθερότητα, δυνατότητες εισόδου σε νέες αγορές με το μισό κόστος αλλά συγχρόνως και ασφάλεια επενδύσεων.

Η ρουμανική κυβέρνηση υποστηρίζει την προσέλκυση ξένων επενδύσεων, οι οποίες, επωφελούμενες από τις κρατικές ενισχύσεις, αποτέλεσαν την ατμομηχανή της ανάπτυξης της οικονομίας.

Τα έσοδα από την προσέλκυση κεφαλαίων από το εξωτερικό μειώθηκαν λόγω της οικονομικής κρίσης, ενώ το 2017 αυξήθηκαν φθάνοντας τα επίπεδα του 2009.

Ανάπτυξη των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων στην Ρουμανία

Τα αποθέματα ξένων επενδύσεων υπολογίζονται σε περίπου 70 δισ. ευρώ. Οι 7 πρώτες χώρες – επενδυτές στην Ρουμανία είναι κράτη μέλη της Ε.Ε. και ακολουθούν η Ελβετία και οι ΗΠΑ. Η Ολλανδία κατέχει την πρώτη θέση, αντιπροσωπεύοντας ποσοστό 21,25%. Η Αυστρία κατέχει την δεύτερη θέση των επενδύσεων με 12,50% του συνόλου. Η Γερμανία αντιπροσωπεύει το 11,51% , η Κύπρος κατέχει την 4^η θέση με 9,58% και ακολουθεί η Γαλλία με 6,15% και η Ελλάδα, η οποία την 6^η θέση με 3,39%. Η αναμφισβήτητη πρώτη θέση της Ολλανδίας προκύπτει λόγω φορολογικών σκοπών, αφού πολλές άλλες χώρες επενδύουν στη Ρουμανία μέσω Ολλανδίας. Εξετάζοντας τους κυριότερους τομείς των επενδύσεων, σημαντικότερος είναι αυτός της βιομηχανίας (821 εκατ. Ευρώ) και ακολουθεί η ενέργεια (738 εκατ. Ευρώ).

Εξετάζοντας την αύξηση των άμεσων ξένων επενδύσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ, σημειώνεται ότι αυτή κατέχει ένα ποσοστό μεταξύ 2,5% - 3% του ΑΕΠ, το οποίο παραμένει σταθερό, βεβαίως χαμηλότερο από το επίπεδο του 2008, αλλά δεν είναι και το χαμηλότερο επίπεδο μεταξύ των αναδυόμενων χωρών και το ποσοστό αυτό δεν αναμένεται να υποχωρήσει στο μέλλον, ενώ η χώρα διαθέτει πολιτική και οικονομική σταθερότητα, έναντι άλλων χωρών της περιοχής (Ουκρανία, Τουρκία).

Δύο είναι οι τομείς, που προσανατολίζονται οι άμεσες ξένες επενδύσεις ήτοι η αυτοκινητοβιομηχανία και τα μέρη αυτοκινήτων, καθώς και οι υπηρεσίες κυρίως με την συμμετοχή πολυεθνικών εταιρειών.

Η πρωτεύουσα, από μόνη της, προσελκύει το 60% των επενδύσεων. Παρά το γεγονός ότι ξένες εταιρείες έχουν τις παραγωγικές τους μονάδες στην επαρχία, η έδρα τους βρίσκεται στο Βουκουρέστι.

ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΑΝΑ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ (2009-2016) (σε εκ. \$)

ΧΩΡΕΣ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016²
ΑΛΒΑΝΙΑ	1.051	876	855	1.266	1.093	945,4	1.124,3
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	1.525	1.849	1.375	1.857	1.733	2.822,4	766,2
ΚΡΟΑΤΙΑ.	480	490	1.517	1.451	955	270,1	1.744,7
ΤΣΕΧΙΑ	6,141	2.318	4.990	3.639	5.909	465,1	6.751,9
ΕΛΛΑΔΑ	330	1.143	1.740	2.818	2.172	1.140	3.126,3
ΡΩΣΙΑ	48,168	55.084	50.588	69.219	20.958	11.857	7.667,6
ΠΟΛΩΝΙΑ	2.646	2.006	6.059	120	13.883	13.472	11.357,8
ΣΕΡΒΙΑ	1.813	324	659	1.593	2.409	2.346,6	2.298,8
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	2.206	6.290	13.983	3.097	4.039	-14.804	-5.313
ΤΟΥΡΚΙΑ.	9.058	16.176	13.224	12.357	12.146	17.258,5	11.987,0
ΟΥΚΡΑΝΙΑ	6.495	7.207	7.833	4.499	410	3.050	3.336
ΠΓΔΜ	212	4698	93	334	348	----	----
ΜΟΛΔΑΒΙΑ	208	238	175	236	207	182,5	143,2
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	1.770	3.491	2.982	591	479	-195,6	-259,4
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	360	998	-59	-144	1.564	1.625	919
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	2.940	2.522	2.748	3.602	3.234	3.838,9	4.573,0
ΣΥΝΟΛΟ	1.422.225	1.700.082	1.330.272	1.451.965	1.228.283	1.774.000	1.746.423
Πηγή: UNCTAD, Report (2017) Με αρνητικό πρόσημο αναφέρονται οι αποεπενδύσεις							

²Η τελευταία Έκθεση της UNCTAD ήταν τον Ιούνιο 2017.

Η Ρουμανία δεν είχε προσελκύσει σημαντικές άμεσες ξένες επενδύσεις μέχρι την δεκαετία του 1990, κυρίως λόγω της καθυστέρησης των διαρθρωτικών αλλαγών μετά την κομμουνιστική περίοδο.

Ξένες Άμεσες Επενδύσεις στη Ρουμανία

ΑΜΕΣΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΕΙΣΡΟΕΣ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
ΕΤΗ	ΣΥΝΟΛΟ ΣΕ ΔΙΣ ΕΥΡΩ
2003	1,831
2004	5,183
2005	5,213
2006	9,060
2007	7,250
2008	9,496
2009	3,351
2010	2,263
2011	1,700
2012	2,489
2013	2,712
2015	3,389
2016	4,520
2017	4,590

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα της Ρουμανίας

ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΑΝΑ ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ 2017) (σε εκ. Ευρώ)

Σύνολο Ξένων Επενδύσεων (FDI) στη Ρουμανία
και ύψος Ελληνικών Επενδύσεων
Στοιχεία Κεντρικής Τράπεζας

Ποσά σε χιλ. Ευρώ	Αξία Εγγεγραμμένου Κεφαλαίου Σε εκατ(Ευρώ)	Ποσοστό επί του συνόλου
ΣΥΝΟΛΟ, εκ του οποίου:	64.433	
1. Ολλανδία	16.100	25,0
2. Αυστρία	9.131	14,2
3. Γερμανία	7.991	12,4
4. Κύπρος	4.421	6,9
5. Γαλλία	4.308	6,7
6. Ιταλία	3.349	5,2
7. Λουξεμβούργο	2.700	4,2
8. Ελβετία	2.231	3,5
9. Ελλάδα	1.747	2,7
10. ΗΠΑ	1.627	2,5
11. Βέλγιο	1.444	2,2

12. Ισπανία		1.423	2,2
13. Μεγ. Βρετανία		1.346	2,1
14. Ουγγαρία		938	1,4
15. Τσεχία		652	1,0
20. Τουρκία		323	0,5

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα της Ρουμανίας, Δεκέμβριος 2017

**Σύνολο Ξένων Επενδύσεων (FDI) στη Ρουμανία
και ύψος Ελληνικών Επενδύσεων (μόνο μετοχικό κεφάλαιο)
Στοιχεία Εμπορικού Μητρώου Εταιρειών ΟΝΡΚ**

Ποσά σε χιλ. Ευρώ		Αξία Εγγεγραμμένου Κεφαλαίου Σε εκατ(Ευρώ)	Ποσοστό επί του συνόλου
ΣΥΝΟΛΟ, εκ του οποίου:		46.469	
1. Ολλανδία		9.027	20,75
2. Αυστρία		4.964	11,4
3. Γερμανία		4.679	10,7
4. Κύπρος		4.637	10,44
5. Γαλλία		2.357	5,43
6. Ιταλία		2.360	5,43
7. Ελλάδα		1.817	4,18
8. Ισπανία		1.706	3,93
9. Λουξεμβούργο		1.683	3,88
10. Τσεχία		1.354	3,12
11. Ελβετία		1.096	2,52
12. Μεγ. Βρετανία		914	2,10
13. Ουγγαρία		945	2,10
14. ΗΠΑ		771	1,28
15. Τουρκία		585	1,30
16. Ολλανδικές Αντίλλες		503	1,18

Πηγή: Εμπορικό Μητρώο Εταιρειών, ΟΝΡΚ, Δεκέμβριος 2017

Από τα ανωτέρω στοιχεία, προκύπτει ότι η Ρουμανία προσέλκυσε σημαντικές άμεσες ξένες επενδύσεις κατά την περίοδο 2004 - 2008. Μετά την εμφάνιση της οικονομικής κρίσης από το 2009 και εφεξής υπήρξε αισθητή μείωση. Ωστόσο, από το 2012 παρατηρείται εκ νέου ανάκαμψη στην προσέλκυση ξένων κεφαλαίων, η οποία άγγιξε τα 4,59 δισ. ευρώ, έναντι 4,52 δισ. ευρώ το 2016 (αύξηση 1,5%) και 3,389 δισ. το 2015. Οι κυριότεροι μήνες προσέλκυσης επενδύσεων, κατά το 2017, σύμφωνα με την Κεντρική Τράπεζα της Ρουμανίας ήταν ο Νοέμβριος, ο Απρίλιος και ο Δεκέμβριος, ενώ οι μήνες με το χαμηλότερο ύψος επενδύσεων ήταν ο Ιανουάριος, ο Οκτώβριος και ο Σεπτέμβριος.

Συγκρίνοντας επίσης την Ρουμανία με άλλες χώρες της ΝΑ Ευρώπης παρατηρούμε ότι η Ρουμανία υπερτερεί σε προσέλκυση ξένων κεφαλαίων, αφού το 2017 προσέλκυσε

κεφάλαια ύψους 4,58 περίπου δισ. ευρώ, έναντι 1,7 δισ. ευρώ της Βουλγαρίας, 0,229 δισ. ευρώ της ΠΓΔΜ, 1,270 της Σερβίας, 0,803 δισ. ευρώ της Σλοβακίας, 0,993 δισ. ευρώ της Σλοβενίας, 1,223 δισ. ευρώ της Τσεχίας κ.λ.π.

Ξένες Άμεσες Επενδύσεις στη Ρουμανία ανά χώρα, το 2017, σύμφωνα με στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας Ρουμανίας (BNR)

Ο κυριότερος ξένος επενδυτής στην Ρουμανία και για το 2017 ήταν η Ολλανδία με 21,25% του συνόλου των επενδύσεων, σε τομείς όπως, τράπεζες, ασφάλειες, καταναλωτικά αγαθά και τρόφιμα. Ακολούθησαν οι: Αυστρία με 12,50% σε τράπεζες, ασφάλειες, οικοδομικά υλικά και η Γερμανία με 12,2% σε τομείς, όπως ασφάλειες, τρόφιμα, αυτοκίνητα, μηχανήματα, οικοδομικά, χημικά και τσιμέντο. Η Κύπρος με 9,58% επικεντρώθηκε στις τράπεζες και τις υπηρεσίες. Η Γαλλία με 6,15% επένδυσε σε τομείς όπως IT, αυτοκίνητα, τσιμέντο, βιομηχανικά προϊόντα, γεωργία, τράπεζες, ασφάλειες, σουπερμάρκετ κλπ, ενώ η **Ελλάδα** με 4,49% επένδυσε σε τράπεζες, τρόφιμα, καταναλωτικά αγαθά και λιανική πώληση. Η Ιταλία με 3,39% προσανατολίστηκε, κυρίως, σε υποδήματα και ενδύματα, τράπεζες και ασφάλειες. Η Ισπανία με 4,18% επένδυσε σε βιομηχανικά και καταναλωτικά προϊόντα καθώς και σε τράπεζες. Ακολουθούν οι: Παναμάς με 2,9%, Ελβετία με 2,8% , Λουξεμβούργο με 3,45%, ΗΠΑ με 2,4% και η Μεγ. Βρετανία με 2,2% (1,03 δισ. ευρώ).

Επενδύσεις ανά Περιφέρεια

Το Βουκουρέστι και η περιφέρειά του κατέχουν το μεγαλύτερο μέρος του συνόλου των ΑΞΕ. Παρότι πολλές μονάδες παραγωγής βρίσκονται στην επαρχία, η έδρα των ξένων εταιρειών παραμένει στο Βουκουρέστι.

Επενδύσεις ανά τομέα

Οι σημαντικότεροι τομείς που προσελκύουν ξένες επενδύσεις στη Ρουμανία είναι οι ακόλουθοι:

- η αυτοκινητοβιομηχανία και τα μέρη αυτοκινήτων (Renault, Daimler Benz, Ford, Siemens, Continental Alcoa, Delphi Packard, Michelin, Pirelli)
- στρατηγικός και χρηματοοικονομικός τομέας (Citibank, Societe generale, Royal Bank of Scotland, Ing, GeneralVolsbank, Raiffeisen, National Bank of Greece, Alpha Bank, Intesa, Garanti Bank, Erste Bank, Unicredit, Credit Agricole, Piraeus Bank, Allianz)
- οτομέας πληροφορικής (Hewlett Packard, Intel, Microsoft, Oracle, Cisco)
- οτομέας τηλεπικοινωνιών (Telecom, Orange, Telesystem International services, Vodafone).
- οτομέας ξενοδοχείων (Hilton, Marriott, Howard Johnson, Sofitel, Ramada, Radisson, Accor).
- Ηβιαριάβιομηχανία (Timken, Lafarge, Heidelberg, Plexus, Lufkin, Toro).
- οτομέας καταναλωτικών αγαθών (Procter and Gamble, Unilever, Henkel, Coca Cola, Pepsico, Parmalat, Smithfield Foods)
- οτομέας του λιανεμπορίου (Metro, Delhaize, Dm Drogerie, Carrefour, Cora, Selgros, Auchan, Kaufland)

Ελληνικές επενδύσεις στη Ρουμανία

Η μεγάλη ελληνική επενδυτική παρουσία αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό των οικονομικο-εμπορικών σχέσεων μεταξύ των δύο χωρών. Οι ιστορικοί και πολιτιστικοί δεσμοί που συνδέουν τις δύο χώρες καθώς και η γειτνίαση και το μέγεθος της ρουμανικής αγοράς, συνέβαλαν στην απόφαση πολλών Ελλήνων επιχειρηματιών να επενδύσουν στη Ρουμανία.

Οι ρουμανικές επενδύσεις στην Ελλάδα είναι προς το παρόν πολύ περιορισμένες. Ωστόσο, αυξημένο είναι το ενδιαφέρον για επενδύσεις, σχετικώς μικρής κλίμακας, στον

τουριστικό τομέα και την κτηματαγορά, μέσω της αγοράς μικρών τουριστικών μονάδων ή μεμονωμένων ακινήτων για ίδια χρήση.

Ός προς τις ελληνικές επενδύσεις, η Ρουμανία είναι πιθανότατα η πρώτη ή η δεύτερη χώρααποδέκτης ελληνικών επενδύσεων, σε παγκόσμια κλίμακα. Αναλυτικότερα, παρουσιάζονται οι ελληνικές επενδύσεις στη Ρουμανία στο οικείο κεφάλαιο (σελ. 81).

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΜΕΣΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η ελληνική επενδυτική παρουσία είναι ιδιαίτερα σημαντική στη Ρουμανία. Η Ρουμανία είναι πιθανότατα η πρώτη ή η δεύτερη χώρααποδέκτης ελληνικών επενδύσεων, σε παγκόσμια κλίμακα. Σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσίευσε πρόσφατα το Εθνικό Εμπορικό Μητρώο της Ρουμανίας (ONRC), ο αριθμός των εταιρειών με ελληνική συμμετοχή και τα επενδεδυμένα ελληνικά κεφάλαια παρουσιάζουν την κάτωθι διαχρονική εξέλιξη :

Οι ελληνικές επενδύσεις στη Ρουμανία

Ημ/νια	Αριθμός εταιρειών	Επενδυμένο κεφάλαιο από Ελλάδα σε χιλ.€	Μερίδιο %
31.12.2007	4 102	578.635,0	3,26
31.12.2008	4 487	687.410,6	3,16
31.12.2009	4 761	1.532.060,8	6,07
31.12.2010	4 943	1.944.828,0	6,67
31.12.2011	5 202	1.722.933,6	5,68
30.11.2012	5.467	1.673.696,7	5,14
31.12.2013	5.790	1.688.513,9	4,76
31.12.2014	6.022	1.711.759,9	4,55
31.12.2015	6.278	1.779.601,2	4,49
31.12.2016	6.578	1.829.616,2	4,38
31.12.2017	6.988	1.817.346,8	4,18

Πηγή: Εθνικό Εμπορικό Μητρώο – ONRC

Σύνολο Ξένων Επενδύσεων (FDI) στη Ρουμανία και ύψος Ελληνικών Επενδύσεων

Έτος	Συνολικό ύψος των ξένων επενδύσεων στη Ρουμανία, σε εκ. €	Ύψος ελληνικών επενδύσεων στη Ρουμανία σε εκ. €	Μερίδιο ελληνικών επενδύσεων επί του συνόλου %
31.12.2004	15.040	1.233	8,2
31.12.2005	21.885	1.864	8,5
31.12.2006	34.512	2.680	7,8
31.12.2007	42.770	3.192	7,5
31.12.2008	48.798	3.154	6,5
31.12.2009	49.984	3.281	6,6
31.12.2010	52.585	3.016	5,7
31.12.2011	55.139	2.934	5,3
31.12.2012	59.126	2.529	4,3
31.12.2013	59.958	1.935	3,2
31.12.2014	60.198	1.644	2,7
31.12.2015	64.433	1.7474	2,7

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα Ρουμανίας (Banca Nationala a Romaniei - BNR)

Βάσει των ανωτέρω, εντός του 2017 και παρά την κρίση, ιδρύθηκαν **410 νέες εταιρίες ελληνικών συμφερόντων** στη Ρουμανία. Στις 31.12.2017 ήταν εγγεγραμμένες **6.988 εταιρίες ελληνικών συμφερόντων**, έναντι 6.578 στις 31.12.2016. Με στοιχεία που έχει συγκεντρώσει το Γραφείο ΟΕΥ, οι **ενεργές επιχειρήσεις ελληνικών συμφερόντων** -με ελληνική συμμετοχή στο μετοχικό τους κεφάλαιο τουλάχιστον 20%- ανέρχονταν στα τέλη του 2017 σε **1.300** περίπου.

Το ελληνικό επενδυμένο κεφάλαιο υπερέβαινε στις 31.12.2017 τα 1,81 δισ. ευρώ έναντι 1,82 δισ. ευρώ στις 31.12.2016. Το ελληνικό μερίδιο στις συνολικές άμεσες ξένες επενδύσεις ανερχόταν σε 4,18%. Η Ελλάδα κατατάσσεται στην 7^η θέση μεταξύ των χωρών προέλευσης ξένων άμεσων επενδύσεων (μετά την Ολλανδία, Αυστρία, Γερμανία, Κύπρο, Γαλλία και Ισπανία).

Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας της Ρουμανίας (BNR), που ακολουθεί διαφορετική μεθοδολογία, η αξία των ελληνικών επενδύσεων ανήλθε στις 31.12.2015 σε 1,747 δισ. ευρώ έναντι 1,644δισ. ευρώ στις 31.12.2014, αντιπροσωπεύοντας το 2,7% των συνολικών ΑΞΕ ενώ η χώρα μας καταλαμβάνει την 9^η θέση στην κατάταξη των χωρών προέλευσης των επενδύσεων.

Το Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων εκτιμά ότι η αξία των ελληνικών επενδύσεων στη Ρουμανία - εάν σε αυτές συνυπολογισθούν και οι επενδύσεις των θυγατρικών των ελληνικών οίκων που εδρεύουν σε τρίτες χώρες (πχ. στην Κύπρο, Ολλανδία και αλλού) - **αγγίζει και ενδεχομένως υπερβαίνει τα 4 δισ. €, κατατάσσοντας τη χώρα μας στην 5^η ή 6^η θέση μεταξύ των ξένων επενδυτών.**

Οι ελληνικές επενδύσεις καλύπτουν ένα ευρύτατο φάσμα οικονομικών δραστηριοτήτων και είναι ιδιαίτερα ορατές στον τομέα **παραγωγής τροφίμων και ποτών** (Chipita, Olympos Dairy, Ifantis, KB Karamolegos, Best foods, Coca-Cola HBC, Alexandrion Group, Valvis Holding κ.ά.), καθώς και στον **τραπεζικό τομέα** (Alpha Bank, Banca Romaneasca, Bancpost, Piraeus Bank).

Σύμφωνα με την ανακοίνωση τριών ελληνικών Τραπεζών, της Εθνικής Τραπέζης της Ελλάδος, της Eurobank και Τράπεζας Πειραιώς το 2017 ελήφθησαν από τα ΔΣ των ως άνω τραπεζών οι σχετικές αποφάσεις πώλησης των θυγατρικών τους στην Ρουμανία. Έτσι συνήφθη συμφωνία της Εθνικής με την ουγγρικών συμφερόντων τράπεζα OTPBank για την απόκτηση της Banca Romaneasca, συμφωνία της Εθνικής και της Banca Transilvania για την απόκτηση της Bancpost, PiraeusBank, και, τέλος, της Πειραιώς με το αμερικανικό FundJ.C. Flowers αντίστοιχα για την πώληση της PiraeusBank Romania S.A. Επιπλέον, σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι η Κεντρική Τράπεζα Ρουμανίας έχει εγκρίνει την ολοκλήρωση της εξαγοράς της Marfin Bank Romania από τραπεζικό όμιλο συμφερόντων οικογένειας Βαρδινογιάννη. Μέχρι σήμερα έγκριση από την Κεντρική Τράπεζα έχει λάβει και η Banca Transilvania για την Bancpost, ενώ δεν έδωσε η Κεντρική Τράπεζα την έγκρισή της για την εξαγορά της Banca Romaneasca από την ουγγρική OTP.

Αναφορικά με τις λοιπές επενδύσεις, σημαντική επίσης είναι η ελληνική επενδυτική παρουσία στους τομείς: **χονδρεμπορίου - λιανεμπορίου και δικτύων διανομής** (Genco Trade, Elgeka Ferfelis, Marinopoulos Group, Sarantis group, Jumbo κ.α.), **παραγωγής προϊόντων από σιδηρούχα και μη σιδηρούχα μέταλλα** (ICME-ECAB, Alumil, Etem, Siderom κ.α.), **δομικών υλικών** (Black Sea Suppliers, Isomat, Atlas Corporation κ.α.), **υπηρεσιών υγείας και ιατρικών μηχανημάτων** (Medsana, Sofmedica, Euromedics, Genocyte, Imedica κ.α.) **γεωργικών εκμεταλλεύσεων και κτηνοτροφίας** (FATROM, MINCO κ.α.), καθώς και στον τομέα παροχής **υπηρεσιών** προς τις επιχειρήσεις **και συμβούλων** (ICAP, EY, TPG Group, νομικά γραφεία Rokas, E. Navridis, Drakopoulos, κ.α.). Οι ελληνικές **κατασκευαστικές εταιρίες**, με επενδύσεις και στην κτηματαγορά, διατηρούν στο Βουκουρέστι ιδιόκτητο

εξειδικευμένο τεχνικό εξοπλισμό και συμμετέχουν στους μειοδοτικούς διαγωνισμούς μεγάλων έργων υποδομής που προκηρύσσει το Ρουμανικό Δημόσιο (Aktor, Octagon κ.α).

Οι ρουμανικοί οίκοι με ελληνική συμμετοχή στο κεφάλαιό τους, απασχολούν περί τους 20.000 εργαζομένους.

Νέες επενδύσεις τα τελευταία έτη και το 2016 πραγματοποιήθηκαν στους τομείς: **γεωργικών εκμεταλλεύσεων και κτηνοτροφίας** (Fatrom κ.α), **δημιουργίας μονάδων παραγωγής και συσκευασίας τροφίμων** (π.χ. γαλακτοκομικά προϊόντα, συσκευασία ξηρών φρούτων κλπ), **δημιουργίας υποδομών αναψυχής**(Divertiland).

Υφιστάμενες εταιρείες **συνέχισαν τα επενδυτικά τους σχέδια το 2016 και 2017**, επενδύοντας σημαντικά ποσά στην επέκταση των παραγωγικών τους εγκαταστάσεων (Coca Cola HBC, FATROM, JUMBO κ.ά.), ενώ δόθηκαν παραγγελίες ναυπήγησης ελληνόκτητων πλοίων στην Κωσταντζα.

Ρουμανικές επενδύσεις στον κόσμο και στην Ελλάδα

Το ρουμανικό επενδεδυμένο κεφάλαιο στο εξωτερικό είναι μικρό. Από το 2005 έως τον Απρίλιο 2017, η αξία των ρουμανικών άμεσων επενδύσεων έφθασε τα 369,72 εκ. ευρώ.

Οι ρουμανικές επενδύσεις στην Ελλάδα είναι προς το παρόν αμελητέες. Ωστόσο, αυξημένο είναι το ενδιαφέρον για επενδύσεις, σχετικά μικρής κλίμακας, στον τουριστικό τομέα και την κτηματαγορά, μέσω της αγοράς μικρών τουριστικών μονάδων ή μεμονωμένων ακινήτων για ίδια χρήση.

Προτάσεις προσέλκυσης επενδύσεων στην Ελλάδα

Από τα ανωτέρω προκύπτουν ότι υπάρχουν προοπτικές προσέλκυσης ρουμανικών επενδύσεων στην Ελλάδα κυρίως στον τομέα των ακινήτων, λόγω του μεγάλου τουριστικού ρεύματος προς Ελλάδα.

3. Φορείς και επιχειρήσεις υποστήριξης ξένων επενδύσεων

Ministry for Business Environment, Commerce and Entrepreneurship

Department for Foreign Investments & Public-Private Partnership

152 , Victoriei Street , Sector 1, Bucharest, postal code 010096

Phone: (+4) 021 318 50 52

Email: investromania@investromania.gov.ro; office@investromania.gov.ro;

Website: <http://www.investromania.gov.ro>

4. Εκτίμηση επιχειρηματικού κινδύνου

Για τις διεθνείς πληρωμές (εισαγωγές) ο πλέον συνηθισμένος τρόπος πληρωμής είναι η μεταβίβαση των χρημάτων με τραπεζικό έμβασμα μέσω SWIFT, μία λύση η οποία προϋποθέτει εμπιστοσύνη μεταξύ του προμηθευτή και του πελάτη. Σε αντίθετη περίπτωση, το καλύτερο μέσον είναι η ενέγγυος βεβαιωμένη πίστωση ή η πληρωμή έναντι πιστωτικών εγγράφων, που παρουσιάζει το πλεονέκτημα της εγγυημένης πληρωμής (παραλαβή εμπορευμάτων με σύγχρονη πληρωμή μέσω τραπεζής με την παρουσίαση των παραστατικών εισαγωγής στα τελωνεία της χώρας). Συνηθίζεται ακόμη η πληρωμή προκαταβολής κατά την έκδοση του τιμολογίου και κατόπιν η καταβολή του υπολοίπου ποσού κατά την παραλαβή των εμπορευμάτων.

Το Κεντρικό και τα περιφερειακά επιμελητήρια Ρουμανίας, σε συνεργασία με την ιδιωτική εταιρεία παροχής χρηματοοικονομικών αναφορών RisCo, ίδρυσαν νέα υπηρεσία έκδοσης πιστοποιητικού 'ρίσκου' επιχειρηματικής συνεργασίας, βάσει του οποίου μπορούν οι

επιχειρήσεις να πληροφορούνται, έναντι μικρής αμοιβής, για την φερεγγυότητα του προς επιλογή συνεργάτη. Το εν λόγω πιστοποιητικό "certificatul Risc Partener", αποτελεί χρήσιμο εργαλείο για τους Έλληνες επιχειρηματίες που ενδιαφέρονται να συνεργασθούν με ρουμανικές επιχειρήσεις, αφού προσφέρει βαθμολόγηση της φερεγγυότητας της επιχείρησης από το επίπεδο 1 έως το επίπεδο 10, ενώ περιλαμβάνονται επιπλέον 3 χρώματα, ήτοι κόκκινο (επιχειρήσεις υψηλού κινδύνου), κίτρινο (επιχειρήσεις μέτριου κινδύνου) και πράσινο (επιχειρήσεις μικρού κινδύνου).

Στο εν λόγω πιστοποιητικό οι ελληνικές επιχειρήσεις, οι οποίες επιθυμούν την έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας με νέες ρουμανικές επιχειρήσεις, δύνανται να λάβουν συμπληρωματικές πληροφορίες, όπως βαθμός ρευστότητας της επιχείρησης, χρηματοδοτική της δυνατότητα, πιθανότητα πτώχευσης, δυνατότητα πληρωμών, μετοχική σύνθεση κ.α. με αποτέλεσμα να βαθμολογείται η νέα εταιρεία με συγκεκριμένα δεδομένα, προς αποφυγή κινδύνου επιχειρηματικής συνεργασίας. Για την νέα αυτή υπηρεσία, έχει δημιουργηθεί ειδική ιστοσελίδα (www.riscpartener.ro), στην οποία υπάρχουν διαθέσιμες γενικές πληροφορίες καθώς και κατάλογος των υπεύθυνων ανά περιοχή ενδιαφέροντος.

Σε περίπτωση διαφοράς

Το 2013 εισήλθε στο ρουμανικό δίκαιο η κοινοτική οδηγία 2011/7/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16.02.2011, η οποία αφορά στην καταπολέμηση της καθυστέρησης πληρωμών στις εμπορικές συναλλαγές, υιοθετώντας, στην θεωρία, ένα ανώτατο διάστημα πληρωμής 60 ημερών. Στόχος ήταν να τεθεί τέλος σε καθυστερήσεις πληρωμών, που επιβαρύνουν το επιχειρηματικό κλίμα και δημιουργούν προβλήματα στην ρευστότητα των επιχειρήσεων. Είναι, έτσι, πιο εύκολο τώρα να προσφύγει κανείς στα δικαστήρια και να ζητήσει την εκτέλεση πληρωμής. Τα επιτόκια, που εφαρμόζονται για τις καθυστερήσεις πληρωμών είναι πλέον νομοθετημένα. Παρόλα αυτά, σε περίπτωση διαφοράς, τα κατά τόπο αρμόδια δικαστήρια είναι πάντα τα ρουμανικά, ενώ σε περίπτωση διαιτησίας, το Διαιτητικό Τμήμα του Ρουμανικού Επιμελητηρίου δύναται να επιληφθεί της υποθέσεως, εκτός αν στο συμβόλαιο ορίζει διαφορετικά.

Θα πρέπει επομένως, εκ των προτέρων, ο επιχειρηματίας να αναζητήσει πληροφορίες για τη φερεγγυότητα της ρουμανικής εταιρείας, με την οποία πρόκειται να συνεργασθεί, επικοινωνώντας, πριν την υπογραφή συμβολαίου, με εξειδικευμένες εταιρείες, τράπεζες, καθώς και με το Γραφείο μας.

4.1 Τραπεζικός Τομέας

Ο τραπεζικός τομέας στην Ρουμανία περιλαμβάνει 27 εμπορικές τράπεζες και οκτώ υποκαταστήματα ξένων τραπεζών, σύμφωνα με τα στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας Ρουμανίας (<http://www.bnro.ro/Banci-comerciale-1333.aspx>).

Το ρουμανικό τραπεζικό σύστημα χαρακτηρίζεται από **καλή κεφαλαιοποίηση**, με την κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών να ξεπερνά το κατώφλι του 8% που προτείνει η Κεντρική Τράπεζα Ρουμανίας-BNR.

Η πτώση του πληθωρισμού επέτρεψε στην Κεντρική Τράπεζα Ρουμανίας (BNR) να μειώσει το **κεντρικό επιτόκιο δανεισμού** της οικονομίας από 3,5% τον Φεβρουάριο του 2014 σε 2,75% το Νοέμβριο του ιδίου έτους. Σημειώνεται, δε, ότι στις αρχές του 2015, μειώθηκε ακόμη περισσότερο, στο **1,75%** ως το τέλος του 2017, σύμφωνα με τις προσδοκίες της αγοράς. Η τάση αυτή αντιστρέφεται και από τις αρχές του έτους το επιτόκιο έχει υποστεί δύο αυξήσεις, ανερχόμενο πλέον σε **2,25%**.

Ως αποτέλεσμα, τα τρέχοντα επιτόκια καθώς και τα επιτόκια δανεισμού και καταθέσεων για μη τραπεζικούς πελάτες κινούνται στα επίπεδα της ευρύτερης περιοχής.

Τα τελευταία χρόνια η BNR έχει προβεί σε **μείωση των απαιτήσεων ελάχιστων αποθεματικών, τα οποία διαμορφώνονται** σε εθνικό νόμισμα (Λέι), στο 10% και σε ξένο νόμισμα στο 12% , προκειμένου να προσεγγίσει τα επίπεδα της ΕΚΤ και να υποστηρίξει το δανεισμό την χρηματοδότηση της οικονομικής δραστηριότητας.

Η περυσινή χρονιά έκλεισε για τον τραπεζικό κλάδο στη Ρουμανία με ιδιαίτερα μεγάλη κερδοφορία, καταγράφοντας τις υψηλότερες επιδόσεις όλων των εποχών. Συγκεκριμένα, σε απόλυτους αριθμούς, τα κέρδη των ρουμανικών τραπεζών ανήλθαν σε 1,15 δισ. ευρώ για το 2017, με την αμέσως καλύτερη απόδοση να έχει σημειωθεί το 2008, όπου τα αντίστοιχα κέρδη ήταν 1,1 δισ. ευρώ.

Το εγχώριο τραπεζικό σύστημα θεωρείται από τα πιο εύρωστα και επικερδή στην Ευρώπη, με τις αποδόσεις κεφαλαίου υψηλότερες του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Το 2017 ήταν η τρίτη συνεχής χρονιά κερδοφορίας για τις ρουμανικές τράπεζες, με το συνολικό κέρδος να αγγίζει τα 14 δισ. RON (περί τα 3,2 δισ. ευρώ).

Το 2017 χορηγήθηκαν προς τους καταναλωτές δάνεια ύψους 31 δισ. RON (6,65 δισ. ευρώ). Εξ αυτών 60% προορίστηκε για άμεση κατανάλωση, με τα σχετικά δάνεια να καταγράφουν αύξηση 5,6% σε σχέση με το 2016, ενώ τα υπόλοιπα ήταν στεγαστικά, τα οποία σημείωσαν υψηλότερη αύξηση, της τάξης του 9% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος.

Σύμφωνα με στοιχεία της Deloitte, σημαντική ήταν και η πτώση κατά του ποσοστού των μη εξυπηρετούμενων δανείων των ρουμανικών τραπεζών, τα οποία μειώθηκαν κατά το ήμισυ το παρελθόν έτος, σε σχέση με το 2016.

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΙΣΟΤΙΜΙΕΣ

Η μέση ετήσια ισοτιμία Ευρώ - ρουμανικό Leu (RON) για το 2017 με βάση τα στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας της Ρουμανίας (BNR) διαμορφώθηκε σε 4,5681 Lei ανά ευρώ και η ισοτιμία Δολαρίου - RON σε 3,7132 Lei ανά δολάριο ΗΠΑ.

Για πληροφορίες αναφορικά με τις ισοτιμίες μπορεί κανείς να συμβουλευθεί την ακόλουθη ιστοσελίδα της Κεντρικής Τράπεζας της Ρουμανίας: <http://www.bnro.ro/Exchange-rates-1224.aspx>

Ο τραπεζικός τομέας στην Ρουμανία περιλαμβάνει 27 εμπορικές τράπεζες και οκτώ υποκαταστήματα ξένων τραπεζών, σύμφωνα με τα στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας Ρουμανίας (<http://www.bnro.ro/Banci-comerciale-1333.aspx>).

	Σήμα	Website	Τηλέφωνο
1		Alpha Bank România	021.209.99.99
2		Banca Română de Credite și Investiții	021.200.61.11
3		Banca Comercială FEROVİARA	0374.11.10.10
4		Banca Comercială Intesa Sanpaolo România	021.405.36.00
5		Banca Comercială Română (BCR)	0801.0801.227
6		BCR Banca pentru Locuințe	0801.080.275
7		Banca de Export-Import a României EXIMBANK	021.319.29.29

	Σήμα	Website	Τηλέφωνο
8		Banca Românească - Membra a Grupului National Bank of Greece	021.305.90.00
9		Banca Transilvania	0264.407 150
10		Bancpostεξαγοράσθηκαπότην Banca Transilvania	021.308.09.01
11		Bank Leumi România	021.206.70.75 - 77
12		BRD - Groupe Societ� Generale	021.301.61.00
13		CEC Bank	021.311.11.19
14		Crédit Agricole Bank România	021.408.49.54
15		Credit Europe Bank (România)	021.406.40.00
16		Garanti Bank	021.208.92.60
17		Idea Bank	021.318.95.00
18		Libra Internet Bank	021.20.88.000
19		Marfin Bank (România)	021.206.42.00
20		OTP Bank România	021.307.57.00 021.308.57.10
21		Patria Bank	0800.410.310
22		Piraeus Bank România	021.303.69.69
23		Porsche Bank România	021.208.26.00
24		ProCredit Bank	021.201.60.00
25		Raiffeisen Bank	021.306.10.00
26		Raiffeisen Banca pentru Locuitor	021.233.30.00
27		UniCredit Bank	021.200.2000

Υποκαταστήματα ξένων τραπεζών

	Alior Bank SA Varşovia - Sucursala Bucureşti -	0048.12.19.502
	Bank of Cyprus plc Nicosia	-

	- Sucursala România -	
	BLOM Bank France S.A. Paris - Sucursala România -	021.302.72.00
	BNP Paribas Fortis SA/NV - Sucursala București -	021.310.09.70
	Citibank Europe plc, Dublin - Sucursala România -	021.203.55.50
	ING Bank N.V., Amsterdam - Sucursala București -	021.222.16.00
	TBI Bank EAD Sofia - Sucursala București -	021.529.86.00
	Veneto Banca Spa Italia Montebelluna - Sucursala București -	021.233.07.12/26

Στην Ρουμανία, δραστηριοποιούνται τέσσερις ελληνικές τράπεζες, ήτοι: AlphaBank, PiraeusBank, MarfinBank και BancaRomaneasca (του ομίλου της Εθνικής Τράπεζας), με συνολικό μερίδιο αγοράς 9,99% το 2017.

Από το 2017, η Κεντρική Τράπεζα Ρουμανίας χαρακτήρισε ως συστημικά σημαντικές έντεκα τράπεζες, ήτοι: 1) AlphaBank, 2) BancaComercială Română, 3) BancaTransilvania, 4) Bancpost, 5) BRD – GroupeSociété Générale, 6) CECBank, 7) GarantiBank, 8) OTPBank, 9) PiraeusBank, 10) RaiffeisenBank, 11) UniCreditBank.

Στον τομέα των Ασφαλειών, υπάρχουν περίπου 40 εταιρείες με κύκλο εργασιών 1,9 δις ευρώ και με θετική ανάπτυξη 0,5% σε σύγκριση με το 2012. Οι κυριότερες εταιρείες είναι οι Astra, Allianz-Tiriac, Omniasig, Groupama κ.λπ.

Z. ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΤΥΠΑ

1. Γενικά

- Την 1η Ιανουαρίου 2007, η Ρουμανία κατέστη πλήρες μέλος της Ε.Ε. και ακολουθεί τους κανόνες της όσον αφορά τις εισαγωγές προϊόντων. Σε μερικές περιπτώσεις και σύμφωνα με την νομοθεσία της Ε.Ε ένας antidumping δασμός μπορεί να επιβληθεί στα προϊόντα τρίτων χωρών, που εισάγονται σε χαμηλή αξία και δύνανται να επηρεάσουν τα εγχωρίως παραγόμενα προϊόντα.
- Την 1.1.2007 η Ρουμανία εφήρμοσε το Κοινό Εξωτερικό Δασμολόγιο και απεδέχθη την κοινή ονοματολογία των εμπορευμάτων. Έτσι, τα εξαγόμενα ελληνικής και κοινοτικής προελεύσεως προϊόντα απαλλάσσονται των τελωνειακών δασμών, ενώ οι δασμοί που πλήττουν τα εισαγόμενα από τρίτες χώρες είναι οι κοινοί δασμοί της Ε.Ε. Υπάρχουν πολλοί δασμοί υψηλοί για ορισμένα προϊόντα, όπως τα τσιγάρα και τα αλκοολούχα προϊόντα, που επιβαρύνονται από τους έμμεσους φόρους κατανάλωσης. Η Ελλάδα και τα κράτη μέλη απαλλάσσονται από την καταβολή τελωνειακών δασμών.
- Τα κυριότερα λιμάνια στην Μαύρη Θάλασσα είναι αυτά της Κωσταντζας, Agigea, και Mangalia.
- Υπάρχουν, επίσης, λιμάνια στο ποταμό Δούναβη εκ των οποίων αναφέρουμε την Cernavoda, την Braila και το Γαλάτσι. Ιδιαίτερα το λιμάνι της Κωνσταντσας είναι το κυριότερο λιμάνι αλλά και το καλύτερα εξοπλισμένο με ευκολίες αποθήκευσης.

Ελεύθερες ζώνες υπάρχουν στις ακτές, που προβλέπουν κίνητρα και φορολογικές απαλλαγές, καθώς και εξαιρέσεις δασμών για τους επενδυτές.

Μόνο εταιρείες εγγεγραμμένες στην Ρουμανία είναι εξουσιοδοτημένες να εκτελωνίζουν εμπορεύματα στα ρουμανικά τελωνεία. Γραφεία αντιπροσωπειών δεν είναι εξουσιοδοτημένα για εκτελωνισμό εμπορευμάτων.

- Τα εισαγόμενα προϊόντα στην Ρουμανία υπόκεινται σε 3 είδη επιβαρύνσεων: εισαγωγικούς δασμούς αναλόγως της κατηγορίας για τα προϊόντα προελεύσεως τρίτων χωρών, **19%** ΦΠΑ για τα ελληνικής, κοινοτικής και προελεύσεως τρίτων χωρών προϊόντα, καθώς και ειδικό φόρο κατανάλωσης (ο τελευταίος επιβάλλεται μόνο σε συγκεκριμένες κατηγορίες αγαθών). Τα εισαγόμενα τρόφιμα, φρούτα και λαχανικά επιβαρύνονται με 9% ΦΠΑ από 1.6.2015.
- Εξαγωγές: Σύμφωνα με τη νομοθεσία της Ρουμανίας, τα εξαγόμενα προϊόντα εξαιρούνται του ΦΠΑ (ήτοι ποσοστό **0%**). Προκειμένου να ισχύσει η απαλλαγή για αυτά τα προϊόντα, είναι απαραίτητο οι σχετικές συναλλαγές να πραγματοποιούνται με τραπεζικό έμβασμα, από εμπορική τράπεζα αναγνωρισμένη από την Κεντρική Τράπεζα της χώρας.

2. Επιβαρύνσεις κατά την εισαγωγή προϊόντων

Τα κοινοτικής προελεύσεως προϊόντα, που ταυτοποιούνται από τον ενιαίο φορολογικό αριθμό και το ενιαίο τελωνειακό έγγραφο, δεν επιβαρύνονται με τελωνειακούς δασμούς αλλά μόνο με τον ΦΠΑ εισαγωγής, ο οποίος καταβάλλεται στο ρουμανικό δημόσιο μετά από 1 μήνα ή κατά την τιμολόγηση των προϊόντων. Αντίθετα, στα προελεύσεως τρίτων χωρών προϊόντα καταβάλλονται οι δασμοί και ο ΦΠΑ εισαγωγής στα τελωνεία της χώρας.

Τελωνειακοί Δασμοί

- Με δασμό επιβαρύνονται όλα τα προϊόντα προελεύσεως τρίτων χωρών με βάση τη δασμολογική τους κλάση.
- Για την κωδικοποίηση των προϊόντων χρησιμοποιείται το εναρμονισμένο σύστημα. Το ύψος των δασμών αντιστοιχεί με τους ενιαίους δασμούς της Ε.Ε. που είναι κοινοί για όλες τις χώρες.
- Ανέρχεται στις περισσότερες περιπτώσεις από 5% έως και 25% επί της αξίας και για κάποια αγαθά ορίζονται κατώτατα όρια.
- Η μορφή των τελωνειακών δασμών ορίζεται από τον τελωνειακό κώδικα της Ρουμανίας, που είναι εναρμονισμένος με την κοινοτική νομοθεσία.

3. Φόροι κατά την διάθεση προϊόντων στην αγορά

Εφαρμόζεται ενιαίος συντελεστής ΦΠΑ **19%**, εκτός από τα τρόφιμα –φρούτα και λαχανικά, που από 1.6.2015 επιβαρύνονται με **9%** και από μερικά άλλα προϊόντα όπως τα φαρμακευτικά, το ψωμί, τα αρτοσκευάσματα, τα άλευρα, τις εφημερίδες, τον τύπο, τα ξενοδοχεία, τον τουρισμό και την ψυχαγωγία που επιβαρύνονται με τον μειωμένο συντελεστή 9%, ενώ ο ειδικός συντελεστής **5%**, **αφορά τις δαπάνες** για κοινωνικές κατοικίες και εκτάσεις χρησιμοποιούμενες για κοινωνικούς σκοπούς.

Οι εισαγωγές προϊόντων υπόκεινται σε ΦΠΑ, είτε κατά την είσοδό τους στα τελωνεία, εφόσον πρόκειται για προϊόντα προελεύσεως τρίτων χωρών, είτε κατά την τιμολόγηση ή μετά την παρέλευση ενός μηνός, εφόσον πρόκειται για κοινοτικής προελεύσεως προϊόντα, η εταιρεία διακίνησης των οποίων διαθέτει ενιαίο φορολογικό αριθμό.

Για αναλυτικότερες πληροφορίες, μπορείτε να συμβουλευτείτε την ακόλουθη ιστοσελίδα:

<http://www.customs.ro/ro/e-customs/eori.aspx>

– Ο Φ.Π.Α υπολογίζεται στη βάση της τελωνειακής αξίας του προϊόντος

συμπεριλαμβανομένων των τελωνειακών δασμών ή άλλων επιβαρύνσεων.

– Τα προϊόντα που παράγονται ή συναρμολογούνται στη Ρουμανία από ρουμανική ή ξένη εταιρεία και ακολούθως εξάγονται από την Ρουμανία απαλλάσσονται του Φ.Π.Α. ή έχουν 0% συντελεστή.

- Προϊόντα τα οποία εισάγονται σε είδος από ξένους επενδυτές για την κατάρτιση του κεφαλαίου νέων επιχειρήσεων δύνανται να απαλλάσσονται του ΦΠΑ κατά την διάρκεια μίας συγκεκριμένης περιόδου.

Ειδικοί Φόροι- Φόροι κατανάλωσης

Για τις ακόλουθες κατηγορίες προϊόντων προβλέπεται ειδικός φόρος, Έμμεσος Φόρος Κατανάλωσης, ο οποίος ρυθμίζεται στη βάση κάποιων χαρακτηριστικών του προϊόντος: Μπύρα, κρασί, αλκοολούχα ποτά, τσιγάρα, καπνός, βενζίνη, πετρέλαιο, φυσικό αέριο, κηροζίνη, άνθρακας, όπως και η ηλεκτρική ενέργεια υπόκεινται σε φόρους κατανάλωσης (εναρμονισμένους έμμεσους φόρους). Το ποσό των έμμεσων φόρων περιγράφεται στο παράρτημα του φορολογικού κώδικα. Σημειωτέον ότι τα προϊόντα αυτά υπόκεινται στην κοινοτική επιβάρυνση κατά τη διαδικασία παραγωγής ή κατά την διάρκεια της εισαγωγής στην Ε.Ε. Η πληρωμή απαιτείται κατά την ημέρα διακίνησης στην αγορά.

Αλλαγές στην φορολογία

Συνοπτικά, αναφέρονται οι κάτωθι αλλαγές:

1. Μείωση του γενικού συντελεστή ΦΠΑ από 24% από 20% από 1.1.2016 και σε 19% από 1.1.2017 %

Επί πλέον μείωση ΦΠΑ από 9% σε 5%, όσον αφορά βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες, εισιτηρίων κινηματογράφου, εισόδους μουσείων και πολιτιστικών εκδηλώσεων

2. Ο φόρος μερισμάτων από τα κέρδη επιχειρήσεων στα φυσικά πρόσωπα περιορίζεται σε 5% από 16%, έναντι πρωταρχικής πρότασης της κυβέρνησης για ποσοστό 0%.

3. Περαιτέρω μειώσεις στους φόρους ακινήτων και ειδικότερα η μείωση του φόρου για ειδικά κτίρια και κατασκευές από 5% σε 0,5%.

Πιο συγκεκριμένα, υπάρχει διαφορετική φορολόγηση στα κτίρια, ανάλογα με τη χρήση τους. Τα κτίρια κατοικιών φορολογούνται με 2%, ενώ τα άλλα κτίρια χρησιμοποιούμενα από νομικά πρόσωπα με 5%.

4. Από την 1η Ιανουαρίου 2017, τέθηκαν σε ισχύ οι ακόλουθες φορολογικές αλλαγές:

α) Μείωση ΦΠΑ σε όλα τα προϊόντα και υπηρεσίες από 20% σε 19%, ενώ για τα τρόφιμα παραμένει στο 9%. Σημειώνεται ότι ο γενικός συντελεστής ΦΠΑ είχε ήδη μειωθεί κατά τέσσερις ποσοστιαίες μονάδες την 1η Ιανουαρίου 2016, ήτοι από 24% σε 20%.

β) Κατάργηση του φόρου ειδικών κατασκευών.

γ) Μείωση του έμμεσου φόρου κατανάλωσης καυσίμων κατά 8,5 λεπτά του ευρώ ανά λίτρο.

δ) Παράταση για αόριστο χρονικό διάστημα της μη φορολόγησης των κερδών που επανεπενδύονται σε τεχνολογικό εξοπλισμό και λογισμικά.

ε) Δημιουργία ειδικού καθεστώτος ΦΠΑ για τους αγρότες.

5. Μετακίνηση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης πο τους εργοδότες στους εργαζομένους, οι οποίοι πλέον καταβάλουν το 45% των εισφορών, ενώ ο εργοδότης καταβάλλει περίπου το 2,25%. Παρόλα αυτά ο εργοδότης έχει ακόμη την υποχρέωση για καταβολή των εισφορών και από τον εργαζόμενο.

6. Εξάλειψη 102 τελών και παραβόλων από 1.1.2017

Επικυρώθηκε από τον Πρόεδρο της Ρουμανίας Νόμος για την εξάλειψη 102 τελών και παραβόλων από τις αρχές Φεβρουαρίου 2017, μεταξύ των οποίων: τέλη ραδιοτηλεόρασης, παράβολο εγγραφής στο Μητρώο εταιρειών, τέλος περιβάλλοντος για τα οχήματα Ι.Χ.,

παράβολα για την χορήγηση της ρουμανικής υπηκοότητας, τέλη επικυρώσεως εγγράφων κ.λ.π. Σημειώνουμε ότι η εξάλειψη των φόρων αυτών ξεπερνά το ποσό των 1,3 δισ. Λέι.

7. Η φορολογία των μικροεπιχειρήσεων τροποποιήθηκε από 1.1.2017.

-Ειδικότερα το επίπεδο του κύκλου εργασιών για το οποίο φορολογούνται οι μικροεπιχειρήσεις ανέρχεται πλέον μέχρι το 1.000.000 ευρώ από 100.000 ευρώ που ήταν πριν

-Η γνωστοποίηση των φορολογικών αρχών για την τροποποίηση του νέου καθεστώτος πρέπει να γίνει μέχρι 25/2/2017 με το φορολογικό παραστατικό, το οποίο δηλώνει τα κέρδη της εταιρείας κατά την περίοδο 1-31/01/2017.

-Ο συντελεστής φορολογίας για της μικροεπιχειρήσεις είναι πλέον **1%** , από 3% που ήταν προηγουμένως.

- Σε περίπτωση κατά την οποία το εισόδημα ξεπερνάει τα 1.000.000 ευρώ ή είναι ανώτερο του 20% του συνόλου για συμβουλευτικές υπηρεσίες και 'management' οι μικροεπιχειρήσεις για να ζητήσουν την υπαγωγή στο σύστημα αυτό θα πρέπει να λάβουν υπόψη το τρίμηνο που προηγείται.

-Οι προυπάρχουσες μικροεπιχειρήσεις με μετοχικό κεφάλαιο όχι κατώτερο των 45.000 RON δύνανται να επιλέξουν να υποβάλλουν φορολογική δήλωση από την 1.1.2017 ή από το τρίμηνο κατά το οποίο έχουν πληρωθεί οι προυποθέσεις.

8. Υποχρεωτική η ηλεκτρονική υποβολή φορολογικών δηλώσεων.

9. Προβλέπεται ετήσια αναπροσαρμογή των σταθερών φόρων που αποδίδονται σε Lei (RON), το αργότερο μέχρι τις 30 Απριλίου κάθε έτους, Το μέτρο αυτό θα αρχίσει από 1.1.2017.

10. Δεν έγιναν αποδεκτές οι προτάσεις της κυβέρνησης για μείωση της φορολογίας εισοδημάτων και κερδών επιχειρήσεων ήτοι του ενιαίου ποσοστού φορολόγησης από 16% σε 14%.

11. Η τοπική αυτοδιοίκηση δύναται να αυξήσει τις επιβαρύνσεις τελών τοπικής αυτοδιοίκησης έως 50% (από 20%).

12. Ο νέος κώδικας ρυθμίζει ακόμη τη φορολογική μεταχείριση του εισοδήματος που προέρχεται από τόκους που κερδίζουν υπήκοοι κρατών μελών της ΕΕ στη Ρουμανία. Οι νέες ρυθμίσεις αποσκοπούν στη διασφάλιση της μη διακριτικής μεταχείρισης των Ρουμάνων και μη Ρουμάνων υπηκόων.

4. Διαδικασίες Εισαγωγής

4.1. Απαιτούμενα παραστατικά κατά την εισαγωγή

Ο εισαγωγέας υποχρεούται να συνοδεύει τα προϊόντα του με τιμολόγιο εξαγωγής, παραστατικό μεταφοράς, πιστοποιητικό προέλευσης και λοιπά πιστοποιητικά που απαιτούνται για το συγκεκριμένο προϊόν (προέλευση, ποιότητα, άδεια).

Οι εξαγωγείς υποχρεούνται να συμπληρώσουν το πιστοποιητικό εξαγωγής, εάν είναι αναγκαίο, για την απόκτηση της σχετικής άδειας εξαγωγής.

Από την 1.07.2009, οι τελωνειακές αρχές της Ρουμανίας και οι άλλες αρχές των κρατών μελών που έχουν αυτή την αρμοδιότητα υποχρεούνται να διαθέτουν τον ενιαίο αριθμό εγγραφής ή τον ενιαίο αριθμό Μητρώου ΦΠΑ της εταιρείας, τον λεγόμενο (**EORI Number**), ο οποίος χρησιμοποιείται για όλες τις δραστηριότητες των τελωνείων.

Όπως προαναφέρθηκε, οι εισαγωγές προϊόντων υπόκεινται σε ΦΠΑ, είτε κατά την εισοδό τους στα τελωνεία, εφόσον πρόκειται για προϊόντα προελεύσεως τρίτων χωρών, είτε κατά την τιμολόγηση ή μετά την παρέλευση ενός μηνός, εφόσον πρόκειται για κοινοτικής προελεύσεως προϊόντα, η εταιρεία διακίνησης των οποίων διαθέτει ενιαίο φορολογικό αριθμό.

Το κοινοτικό τελωνειακό καθεστώς για προϊόντα προελεύσεως Ε.Ε.

Η Τελωνειακή Αρχή απαιτεί ειδικά παραστατικά για την ελεύθερη κυκλοφορία των προϊόντων εντός των κρατών μελών της Ε.Ε. από τον εξαγωγέα ή επιχειρηματία, τον εξουσιοδοτημένο σύμφωνα με το άρθρο 14^A του κανονισμού της Ε.Ε.. Συγκεκριμένα, απαιτούνται:

- **Ενιαίο Τελωνειακό Έγγραφο (Single Administrative Document):** Εφαρμόζεται επίσης στις εξαγωγές και πρέπει να υποβληθεί για κατάθεση και αποδοχή από την τελωνειακή αρχή. Συνοδεύεται, δε, από άλλα τελωνειακά παραστατικά, σύμφωνα με το άρθρο 218 του κανονισμού 2452/93/CE. Στο Ενιαίο Τελωνειακό Έγγραφο εγγράφεται ο ενιαίος φορολογικός αριθμός ή αριθμός ΦΠΑ της εταιρείας (EORI Number), ο οποίος χρησιμοποιείται για όλες τις συναλλαγές με το εξωτερικό.
- **Τιμολόγιο εξαγωγής:** Πρέπει να συνοδεύει το Ενιαίο Τελωνειακό Έγγραφο, όπως περιγράφεται στο άρθρο 181, ώστε να χορηγηθεί το καθεστώς ελευθέρως κυκλοφορίας.
- **Πιστοποιητικό μεταφοράς εμπορευμάτων ή άδεια μεταφοράς**
- **Πιστοποιητικό προελεύσεως προϊόντων** (εκδίδεται από επιμέρους Επιμελητήρια)
- **Παραστατικά που απαιτούνται για την εφαρμογή των προτιμησιακών δασμών ή απαλλαγής φόρων ή ΦΠΑ.**
- **Παραστατικά προς έλεγχο, που απαιτούν οι τελωνειακές αρχές σε περίπτωση επανεξαγωγής προϊόντων.**

Για περισσότερες πληροφορίες, μπορείτε να απευθυνθείτε στις ιστοσελίδες του ρουμανικού τελωνείου <http://www.customs.ro/ro/e-customs/eori.aspx> και στην κοινοτική ιστοσελίδα

http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/procedural_aspects/general/community_c0de/index_en.htm

4.3 Προϊόντα υπό καθεστώς προσωρινής εισαγωγής

α) Προσωρινή εισαγωγή εμπορευμάτων

Η προσωρινή εισαγωγή προβλέπει την χρήση των αγαθών στην Ρουμανία για περιορισμένο χρονικό διάστημα με μερική ή ολική απαλλαγή από επιβαρύνσεις. Τα προϊόντα που δεν επιβαρύνονται προσδιορίζονται από σχετικές διατάξεις. Όλα τα υπόλοιπα προϊόντα τυγχάνουν μερικής απαλλαγής. Οι τελωνειακές αρχές έχουν το δικαίωμα να απαιτούν εγγύηση ΦΠΑ κατά την διασάφηση. Τα τελωνεία της Ρουμανίας εκδίδουν την άδεια προσωρινής εισαγωγής μετά από σχετική αίτηση του εισαγωγέα. Το καθεστώς προσωρινής εισαγωγής μπορεί να διαρκέσει πολύ χρόνο. Στο τέλος της περιόδου αυτής, τα προϊόντα πρέπει να εξαχθούν. Σε περίπτωση που παραμείνουν στη χώρα, πρέπει να πραγματοποιηθούν όλες οι απαραίτητες πληρωμές. Στο καθεστώς αυτό, τελούν τα προϊόντα της ενεργητικής και παθητικής τελειοποίησης.

β) Προσωρινή εισαγωγή για εκθέματα (ATA)

Η Ρουμανία έχει υπογράψει την Τελωνειακή Συμφωνία **ATA**, που διευκολύνει την προσωρινή εισαγωγή εκθεμάτων. Τα προϊόντα, υπό το καθεστώς αυτό, ανήκουν στην ιδιοκτησία του εξαγωγέα και πρέπει να επιστρέψουν, μετά την εκδήλωση και τον δειγματισμό, στην Ελλάδα.

Πολλές φορές, στα ρουμανικά τελωνεία έχουν παρατηρηθεί δυσκολίες, κατά την είσοδο των προϊόντων υπό καθεστώς ΑΤΑ, αλλά αποτελεί την καλύτερη είσοδο εκθεμάτων στην χώρα.

Ο Έλληνας εξαγωγέας καλό είναι να λαμβάνει υπ' όψιν του:

- τις ώρες εργασίας των υπηρεσιών των τελωνείων, που ελέγχουν τα καρνέ ΑΤΑ (μερικές υπηρεσίες είναι ανοιχτές όλο το 24ωρο, ενώ άλλες από τις 10:00-18:00).
- την σωστή και επακριβή περιγραφή των προϊόντων (σύνθεση αν είναι αναγκαία του προϊόντος). Η χορήγηση εμπορικού καταλόγου ή φωτογραφιών των προϊόντων κρίνεται απαραίτητη για την διευκόλυνση της διαδικασίας, κατά την είσοδο ή και έξοδο των εκθεμάτων από τη χώρα.
- την τελωνειακή ονοματολογία, που δεν απαιτείται, αλλά η ύπαρξή της δύναται να βοηθήσει στην επιτάχυνση της διαδικασίας.
- την αποφυγή των λαθών κατά την συμπλήρωση των καρνέ ΑΤΑ.
- την επισφράγιση του πρώτου μέρους (πρώτη σελίδα) από το ελληνικό τελωνείο.
- την περιγραφή με το ίδιο νόμισμα

Σύμφωνα με τη διαδικασία, το καρνέ ΑΤΑ συμπληρώνεται σε μία από τις προβλεπόμενες γλώσσες.

Η σωστή πληροφόρηση πριν την εξαγωγή των εκθεμάτων και πιθανόν η συνεργασία με κάποιον έμπειρο εκτελωνιστή κρίνονται σκόπιμες για την αποφυγή προβλημάτων.

4.4 Ετικέτες προϊόντων

Οι Έλληνες παραγωγοί θα πρέπει να γνωρίζουν ότι, καθώς η Ρουμανία είναι από 01.01.2007 μέλος της Ε.Ε., ισχύει η κοινοτική οδηγία ως προς τις ετικέτες προϊόντων, όπως και στην Ελλάδα.

Συγκεκριμένα, τα προϊόντα που κυκλοφορούν στην αγορά της Ρουμανίας θα πρέπει να συνοδεύονται από **ετικέτες στην ρουμανική γλώσσα** όπου αναγράφονται κάποιες βασικές πληροφορίες για το προϊόν (σύνθεση, ποσότητα, τρόπος αποθήκευσης και συντήρησης, χρήση, θρεπτική αξία, στοιχεία παραγωγού, προέλευση, ημερομηνία λήξης κ.ά.) κατά περίπτωση. Η τοποθέτηση των ετικετών μπορεί να γίνει από τους Έλληνες εξαγωγείς ή τους Ρουμάνους εισαγωγείς. Περισσότερες πληροφορίες είναι διαθέσιμες στην ακόλουθη ιστοσελίδα: https://ec.europa.eu/food/safety_en>Labelling&Nutrition

Οι κανόνες αυτοί, που αποτυπώνονται στον Κανονισμό 1169/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 25^{ης} Οκτωβρίου 2011 (ο οποίος συνδυάζει ουσιαστικά τις οδηγίες 200/13/ΕΚ και 90/496/ΕΕΚ), βοηθούν τον καταναλωτή να κατανοήσει στην γλώσσα του τα χαρακτηριστικά του προϊόντος. Παράλληλα, διευκολύνεται η προώθηση των προϊόντων στην αγορά.

Για τα προσυσκευασμένα προϊόντα ισχύει η οδηγία 80/232/ΕΚ του Συμβουλίου της 15^{ης} Ιανουαρίου 1980 «περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των Κρατών Μελών των αναφερομένων στις σειρές των ονομαστικών ποσοτήτων και ονομαστικών χωρητικοτήτων που είναι αποδεκτές για ορισμένα προσυσκευασμένα προϊόντα».

Ιδιαίτερη κατηγορία αποτελεί το οικολογικό σήμα EU Ecolabel, το οποίο πιστοποιεί ότι ένα προϊόν είναι φιλικό προς το περιβάλλον και διαθέτει ποιότητα. Εμφανίζεται στην συσκευασία του προϊόντος με το σύμβολο του πράσινου άνθους, το οποίο βοηθά τον καταναλωτή να επιλέξει βιολογικά προϊόντα.

Περισσότερα στοιχεία για τις προϋποθέσεις απόκτησης δικαιώματος χρήσης του εν λόγω σήματος σε κάποιο προϊόν ή υπηρεσία είναι διαθέσιμα στην ακόλουθη ιστοσελίδα: http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/index_en.htm, ενώ ισχύει ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθμ. 66/2010 της 25^{ης} Νοεμβρίου 2009 σχετικά με το οικολογικό σήμα EU Ecolabel.

4.5 Πιστοποιητικά-Πρότυπα

Τα προϊόντα που εισάγονται στην Ρουμανία πρέπει να συνοδεύονται από τις ανάλογες πιστοποιήσεις. Γενικά, οι κοινοτικές πιστοποιήσεις είναι αποδεκτές στην Ρουμανία. Ειδικότερα, όλα τα προϊόντα κοινοτικής προελεύσεως, όπως και τα ελληνικά, διαθέτουν την σήμανση CE, βάσει της οποίας κυκλοφορούν ελεύθερα στην ρουμανική αγορά. Η χρήση της σήμανσης CE απαιτεί την πλήρωση ειδικών προϋποθέσεων, οι οποίες συνδέονται με την ποιότητα του προϊόντος.

Κάποια προϊόντα, όπως τα τρόφιμα, τα ιατρικά μηχανήματα, τα φαρμακευτικά και κάποια καλλυντικά, τα προϊόντα τηλεπικοινωνιών, τα μηχανήματα των ορυχείων και εξορύξεων πετρελαίου και φυσικού αερίου κ.ά. πιθανόν να απαιτούν επιπλέον πιστοποιητικά από εξειδικευμένους φορείς, Υπουργεία ή Υπηρεσίες.

Υπάρχει σημαντικός αριθμός ερευνητικών ινστιτούτων και άλλων αρχών που είναι εγκεκριμένα για τη διενέργεια των ελέγχων και την παροχή πιστοποίησης. Αξιολογήσεις καταλληλότητας πραγματοποιούνται βάσει διαδικασιών που προσδιορίζονται από διεθνή συστήματα, στα οποία η Ρουμανία είναι μέλος, και αναγνωρίζονται από την ρουμανική νομοθεσία, διευκολύνοντας και επιταχύνοντας τη διαδικασία. Τέτοια είναι:

International Electrotechnical Commission (IEC), Quality Assessment System for Electronic Components (IECQ), IEC System for Conformity Testing and Certification of Electrical Equipment (IECEE)

Στις περισσότερες περιπτώσεις, την διεκπεραίωση των διαδικασιών για την έκδοση πιστοποίησης των προϊόντων αναλαμβάνει ο εισαγωγέας. Απαιτείται, λοιπόν, στενή συνεργασία μεταξύ εξαγωγέα και Ρουμάνου εισαγωγέα, ο οποίος θα πρέπει να είναι σε θέση να προβεί στις απαραίτητες ενέργειες για την πιστοποίηση των εισαγόμενων προϊόντων. Ωστόσο, υπάρχει η δυνατότητα την διαδικασία της πιστοποίησης να αναλάβει εξειδικευμένη εταιρεία που παρέχει ανάλογες υπηρεσίες.

Σχετικά με την ευρωπαϊκή πιστοποίηση:

<http://www.european-accreditation.org/home>

Συμβουλευτείτε, επίσης, την ιστοσελίδα:

<http://ts.nist.gov/Standards/Global/mra.cfm>

4.6 Αρχές Πιστοποίησης

Romanian state office for inventions and trademarks - OSIM

5 Ion GHICA, 030044, Bucharest

Tel: (+4) 021 306 08 00, 021 306 08 01, 021 306 08 29, Fax: (+4) 021 312 38 19

E-mail: office@osim.ro Web: www.osim.ro

Tel: (+4) 021 31543637

BUREAU NATIONAL OF METROLOGIE OF ROMANIA (BRLM)

Sos. vitan Barzesti 11, sector 4, 342122 bucharest

Tel.: (004) 021 322 09 54 fax: (004) 021 332 06 15

E-mail: office@brlm.ro Web www.brlm.ro

ASSOCIATION OF STANDARDIZATION OF ROMANIA (ISO)

Str. Mendeleev 21-25, RO-010362 Sector 1 Bucuresti

Tel: +40 21 316 32 96 Fax: +40 21 316 08 70

E-mail: international@asro.ro Web: www.asro.ro

ROMANIAN COPYRIGHT OFFICE

web: <http://www.orda.ro>

Άλλες χρήσιμες ιστοσελίδες:

Office for Harmonization in the Internal Market, <http://oami.europa.eu/>

World Intellectual Property Organization, <http://www.wipo.int/madrid/en>

European Cooperation for Accreditation, <http://www.european-accreditation.org>

ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΓΙΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

BUREAU VERITAS ROMANIA CONTROL INTERNATIONAL

Traian Street No2, Bl.F1, Tronson 3 , 7-8.Floor, ScIII, Flat No19, Sector 3 BUCURESTI

Telephone: +40-21-3153989 fax +40-213153990

Tel +40 236 499290

Web: <http://www.bureauveritas.ro/>

TUV NORD, ROMANIA REPRESENTATION OFFICE OF TUV HELLAS

Mob: +40 744 380 069

Email: aionas@tuv-nord.com

Web: <https://www.tuv-nord.com/ro/ro/index.htm>

4.7 Απαγορεύσεις και περιορισμοί εισαγωγών

Οι απαγορεύσεις εισαγωγών αφορούν προϊόντα, όπως πυρομαχικά, όπλα, παράνομα ναρκωτικά και άλλα παρόμοια προϊόντα, τα οποία δύνανται να επηρεάσουν τη δημόσια ασφάλεια, τη δημόσια υγεία και τα χρηστά ήθη. Η βάση δεδομένων των τελωνειακών δασμών της Ε.Ε., η ονομαζόμενη «TARIC» αποτελεί μια πολυγλωσσική βάση δεδομένων, στην οποία συμπεριλαμβάνονται μέτρα σχετικά με τους δασμούς, την εμπορική και γεωργική νομοθεσία κλπ. Το σύστημα «TARIC» είναι έτσι δομημένο, ώστε να εμφανίζει τους διαφορετικούς κανόνες που εφαρμόζονται για ειδικά προϊόντα, τα οποία εισάγονται στον τελωνειακό χώρο της Ε.Ε. και, σε μερικές περιπτώσεις, όταν εξάγονται από αυτήν.

5. Τελωνειακός κώδικας – Νομοθεσία – Πληροφόρηση επαφών

Ο νέος τελωνειακός κώδικας ισχύει μετά την εναρμόνισή του ρουμανικού με το κοινοτικό δίκαιο. Οι αλλαγές που επέφερε η εισαγωγή του νέου τελωνειακού κώδικα αφορούν την εναρμόνισή της ονοματολογίας των εμπορευμάτων, την θέσπιση του κοινού εξωτερικού δασμολογίου, την απλοποίηση των διαδικασιών για τα κοινοτικής προελεύσεως προϊόντα, την διαδικασία εισπράξεως δασμών και ΦΠΑ από τρίτες χώρες.

Η τελωνειακή αξία

Η τελωνειακή αξία, γενικά, υπολογίζεται στην αξία 'CIF' (cost-insurance-freight) του εισαγόμενου προϊόντος. Οι τελωνειακοί δασμοί καταβάλλονται σε «σκληρό νόμισμα» στην τρέχουσα ισοτιμία και δεν επιβάλλονται σε κοινοτικά προϊόντα, αλλά μόνον στα προϊόντα τρίτων χωρών. Στην περίπτωση, που οι τελωνειακές αρχές δεν συμφωνούν με την δηλούμενη τελωνειακή αξία των προϊόντων, ιδίως για τα προϊόντα τρίτων χωρών, δύνανται να ζητήσουν συμπληρωματικές πληροφορίες και παραστατικά για την τελωνειακή αξία των εμπορευμάτων. Είναι σύνηθες το φαινόμενο οι τελωνειακές Αρχές της Ρουμανίας να απαιτούν το παραστατικό εξαγωγής και μεταφοράς «Shippers Export Declaration» (SED), το οποίο θεωρείται ικανό για την απόδειξη της πραγματικής τελωνειακής αξίας του προϊόντος.

6. Πρακτικός οδηγός εμπορικών συναλλαγών στην Ρουμανία

Οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις οφείλουν να λαμβάνουν υπ' όψιν τους τα ακόλουθα:

1. ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΑΠΟΠΛΗΡΩΜΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Οι ελληνικές επιχειρήσεις πρέπει να αναζητήσουν τον κατάλληλο τρόπο καταβολής των οφειλόμενων ποσών στις οριζόμενες ημερομηνίες. Παρά το γεγονός ότι οι Ρουμάνοι είναι έτοιμοι να αγοράσουν ελληνικά προϊόντα, λόγω καλής ποιότητας, το θέμα είναι η είσπραξη των εξαγόμενων τιμολογίων. Ενδείκνυται από τους Έλληνες εξαγωγείς η εξασφάλισή τους π.χ. μέσω εγγυητικών επιστολών, μέσω εγγυημένης πίστωσης ή άλλων μεθόδων. Στην χώρα δραστηριοποιούνται πολλές εταιρείες ελέγχου φερεγγυότητας επιχειρήσεων, ελληνικών συμφερόντων τράπεζες, καθώς και το Διμερές Επιμελητήριο, ελληνικών συμφερόντων εταιρείες και το Γραφείο μας, από τα οποία είναι δυνατή η άντληση πληροφόρησης σχετικά με την φερεγγυότητα ρουμανικών επιχειρήσεων και την εξασφάλιση των συναλλαγών τους.

Η καλύτερη μέθοδος για την εξασφάλιση των χρημάτων είναι η μέθοδος 'confirmed irrevocable letter of credit' αλλά δεν αποτελεί την πλέον ανταγωνιστική. Ακολουθεί η μέθοδος L/C, που αποτελεί υποχρέωση πίστωσης του αγοραστή και η μέθοδος 'Cash against documents' η οποία όμως μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο για τον εξαγωγέα. Έτσι, κάθε εξαγωγέας θα πρέπει να λάβει υπ' όψιν του δεδομένα, όπως ο κίνδυνος, η μακρόχρονη γνωριμία, η εμπιστοσύνη στον άνθρωπο και την εταιρεία κλπ. Οι τράπεζες ελληνικών συμφερόντων δύνανται να παρέχουν πληροφορίες για Ρουμάνους εισαγωγείς.

2. ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΕΧΕΙ Η ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΙΚΑΝΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Γενικότερα, χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή στην επιλογή Ρουμάνου συνεργάτη (εισαγωγέα- αντιπροσώπου για προώθηση προϊόντων), ο οποίος να διαθέτει εξειδικευμένη εμπειρία και γνώση της τοπικής αγοράς και νοοτροπίας.

Σε περιπτώσεις επενδυτικής παρουσίας με μόνιμη εγκατάσταση στην Ρουμανία, ιδιαίτερης σημασίας αποτελεί η τοποθέτηση Έλληνα διευθύνοντος συμβούλου, με εμπειρία, ειδικές γνώσεις των δομών της αγοράς και κατανόηση της συναλλακτικής και καταναλωτικής εγχώριας νοοτροπίας. Το επίπεδο αμοιβών του επικεφαλής είναι συνήθως ευθυγραμμισμένο με τις αποδοχές υψηλόμισθων managers της ελληνικής αγοράς εργασίας, διότι το στέλεχος αναμένεται να αναλάβει τη λειτουργία της εταιρείας, να έχει την ευθύνη της πρόσληψης, αλλά και της επίπονης διαδικασίας εκπαίδευσης του εγχώριου εργατικού δυναμικού.

Πληροφορίες σχετικά με την εξεύρεση κατάλληλου προσωπικού μπορούν να αναζητηθούν είτε μέσω εξειδικευμένων εταιρειών διαχείρισης ανθρωπίνων πόρων είτε από το Γραφείο μας. Στην περίπτωση επιλογής πολίτη της Ρουμανίας ως έμμισθου άμεσου συνεργάτη της ελληνικής επιχείρησης, απαιτείται η διασφάλιση της αξιοπιστίας του. Είναι γνωστό ότι οι Ρουμάνοι συνεργάτες, οι οποίοι αντιλαμβάνονται τα Διεθνή λογιστικά πρότυπα, τις Διεθνείς πρακτικές είναι περιορισμένοι σε αριθμό. Η επιλογή του Ρουμάνου συνεργάτη πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτική π.χ. η απόκτηση πιστοποιητικών πρέπει να γίνει από τον ίδιο τον επιχειρηματία ή από πρόσωπο απολύτου εμπιστοσύνης προς αποφυγή προβλημάτων αντιγραφής προϊόντων.

3. ΠΡΟΣΕΚΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ, ΤΟΥ ΜΕΓΕΘΟΥΣ ΤΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΑΝΑΛΙΩΝ ΔΙΑΝΟΜΗΣ – ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

Ενδείκνυται η προσεκτική διερεύνηση της αγοράς, του μεγέθους της, των καναλιών διανομής και των συνεργατών ή αντιπροσώπων για την προώθηση προϊόντων στην ρουμανική αγορά ή την ανάληψη πρωτοβουλίας επένδυσης στην Ρουμανία. Είναι σκόπιμη, αρχικά, η δημιουργία απλής μικρής μορφής διάρθρωσης και δομής επιχείρησης στην Ρουμανία, με outsourcing παράλληλα υπηρεσιών, που αφορούν νομικές, φορολογικές και άλλες υπηρεσίες, καθώς και υπηρεσίες πληροφορικής. Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται στη λογιστική διαχείριση της εταιρείας λόγω συχνών ελέγχων των υπηρεσιών της Εφορίας.

Θα πρέπει να εξετασθεί προκαταβολικά το μέγεθος της αγοράς, οι μεγάλες απαιτούμενες ποσότητες και η δυνατότητα συνεχούς και σταθερής προμήθειας, ενώ τα επιχειρηματικά σχέδια θα πρέπει να είναι καταλλήλως προσαρμοσμένα στα δεδομένα της ρουμανικής αγοράς.

Η εκκίνηση της δραστηριότητας συνήθως είναι το Βουκουρέστι, όπου από τα 20 εκατομμύρια του συνολικού πληθυσμού, συγκεντρώνονται 2,1 περίπου εκατομμύρια. Δεν πρέπει όμως να παραβλέπεται η περιφέρεια και πόλεις, όπως Κωσταντζα, Τιμισοάρα, Cluj, Ιάσιο, Κραϊόβα, οπότε θα πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψιν και οι δυσκολίες που παρουσιάζει το οδικό δίκτυο.

Ειδικότερα, στην αρχή, ο Έλληνας επιχειρηματίας θα πρέπει να εξετάσει τις ακόλουθες εναλλακτικές, προκειμένου να γνωρίσει καλύτερα τη ρουμανική αγορά: α) υπογραφή ενός συμβολαίου διακίνησης εμπορευμάτων, με Ρουμάνο εταίρο, δυνάμει του οποίου το κόστος και οι κίνδυνοι είναι περιορισμένοι, β) υπογραφή συμβολαίου με εμπορικό αντιπρόσωπο, ο οποίος μπορεί να προσφέρει καλή πληροφόρηση για την αγορά και να προσελκύσει δυνητικούς πελάτες, γ) χορήγηση της αποκλειστικότητας μετά από δοκιμαστική περίοδο και εφόσον τηρούνται οι προς πώληση ποσότητες που έχουν συμφωνηθεί. Επιπρόσθετα, κατά την σύνταξη του συμβολαίου και κατά την διάρκεια των διαπραγματεύσεων με ένα δυνητικό εταίρο, απαιτείται προσοχή στους όρους που θα συμπεριληφθούν στο συμβόλαιο αυτό.

4. ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ, ΓΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΓΧΩΡΙΑΣ ΝΟΟΤΡΟΠΙΑΣ

Απαραίτητη κρίνεται η **γνώση της νοοτροπίας του Ρουμάνου επιχειρηματία**. Πιο συγκεκριμένα, σημαντικό είναι **να δημιουργηθούν προσωπικές σχέσεις** μαζί του. Ένα ειδικό χαρακτηριστικό της φιλοσοφίας του Ρουμάνου επιχειρηματία στηρίζεται στις προσωπικές σχέσεις, οι οποίες πολλές φορές εκτιμώνται από τον Ρουμάνο μέλλοντα συνεργάτη. Παρατηρείται επίσης το φαινόμενο πολλές φορές οι **κοινωνικές, προσωπικές και επαγγελματικές σχέσεις να συγχέονται**.

Η Ρουμανία είναι μία χώρα γεωγραφικά κοντινή, ορθόδοξη και λατινικής νοοτροπίας, όπου η προσωπική σχέση και η οικοδόμηση εμπιστοσύνης είναι σημαντικό στοιχείο. Στην καθημερινή ζωή, οι Ρουμάνοι συνεργάτες εκτιμούν το ενδιαφέρον των ξένων για τη προσωπική τους ζωή, την οικογένειά τους και το ενδιαφέρον για τον ρουμανικό πολιτισμό, καθώς και την προσπάθεια ομιλίας λίγων λέξεων στα ρουμανικά. Οι συζητήσεις διεξάγονται στην αγγλική γλώσσα και πολλές φορές στην ρουμανική με διερμηνέα. Πολλές φορές ενδείκνυται να έχουμε μαζί μας και διερμηνέα. Η απλή ανταλλαγή επιστολών και διαφημιστικών εντύπων δεν είναι δυνατόν να αντικαταστήσει την αμεσότητα της προσωπική επαφή. Στις προκαθορισμένες συναντήσεις με δημόσιες υπηρεσίες για διευθέτηση θεμάτων αδειοδοτήσεων, παραλαβής διοικητικών εγγράφων και συλλογής λοιπών πληροφοριών, οι Έλληνες συναλλασσόμενοι πρέπει να τηρούν τα ωράρια **χωρίς καθυστερήσεις και υπεροπτική συμπεριφορά**.

5. Η ΑΞΙΑ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΓΕΥΜΑΤΩΝ

Τα επαγγελματικά γευμάτα έχουν ιδιαίτερη σημασία στην Ρουμανία, όπως ακριβώς και στις άλλες δυτικοευρωπαϊκές χώρες. Οι επαγγελματικές και προσωπικές σχέσεις συγχέονται πολλές φορές. Εάν η επιχειρηματική συνάντηση πραγματοποιείται στην εταιρεία, τότε ο χαρακτήρας είναι περισσότερο τεχνικός. Αντίθετα, ένα επιχειρηματικό γεύμα ή δείπνο αποτελεί μία ευκαιρία καλύτερης γνωριμίας του συνεργάτη και προσδίδεται το στοιχείο της εκτίμησης, που οδηγεί σε συνεργασία.

6. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΡΟΥΜΑΝΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΕΙΝΑΙ Η ΥΠΕΡΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ

Ως γνωστόν, ο Ρουμάνος καταναλωτής ρέπει προς την κατανάλωση και όχι προς την αποταμίευση. Πολλές φορές, δεν σκέπτεται μακροχρόνια, αλλά βραχυπρόθεσμα. Επιπλέον, στο Βουκουρέστι των 2,1 εκατ. κατοίκων, η νέα μεσαία τάξη των καλά αμειβόμενων, των οποίων ο μισθός φθάνει τα επίπεδα των δυτικοευρωπαϊκών χωρών, ρέπει προς την κατανάλωση ιδίως προϊόντων πολυτελείας. Η παρουσία των τελευταίων στην ρουμανική αγορά, παρά την οικονομική κρίση, αυξήθηκε σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Από τα προϊόντα αυτά, το 55% του συνόλου αφορούν ακριβά αυτοκίνητα και περίπου 26% ενδύματα και αξεσουάρ μόδας. Σημειώνεται, δε, ότι όλες οι μεγάλες ιταλικές και γαλλικές μάρκες διακινούνται στην Ρουμανία. Οι εταιρίες που απευθύνονται σε μεσαία προς ανώτερα κοινωνικά στρώματα και μπορούν να συνδέσουν το brand τους με υψηλό βιοτικό επίπεδο έχουν και περισσότερες πιθανότητες να επιτύχουν στην αγορά της Ρουμανίας.

7. ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Πριν από οποιαδήποτε συνάντηση, η αποστολή σχετικών επιστολών συνιστά ενδεδειγμένη πρακτική. Κατόπιν, είναι δυνατή η αποστολή e-mail αλλά και η τηλεφωνική επικοινωνία. Ωστόσο, 2 ή 3 ημέρες πριν, απαιτείται η επιβεβαίωση της συνάντησης.

Κατά τη συνάντηση, ο Έλληνας επιχειρηματίας οφείλει να έχει μαζί του σχετικό υλικό στην αγγλική (documentation), στο οποίο να περιλαμβάνεται τουλάχιστον μια σελίδα στην ρουμανική, καθώς έτσι επιδεικνύεται το ενδιαφέρον της εταιρείας για την ρουμανική αγορά και τον υποψήφιο συνεργάτη. Επιπλέον, πρέπει να δίδονται πληροφορίες για τα προϊόντα, τα τεχνικά χαρακτηριστικά τους, τα πιστοποιητικά που διαθέτουν, αλλά και συστάσεις ή συνεργασίες της εταιρείας.

-Πολύ σημαντικό ρόλο παίζει η κατάλληλη ενδυμασία κατά την συνάντηση. Συγκεκριμένα, ενδείκνυται κοστούμι και γραβάτα για τους άνδρες (το καλοκαίρι δεν χρειάζεται γραβάτα) και ταγιέρ για τις γυναίκες.

-Καλόν είναι να υπάρχει διερμηνέας, ακόμα κι όταν και οι δύο πλευρές ομιλούν τέλεια την αγγλική.

-Τέλος, αντενδείκνυται η επίσκεψη στην χώρα σε περίοδο αργιών.

8. ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ – ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ – ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΙΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ – ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΥ (ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ)

Διαδικασία της συνάντησης

- Χαιρετισμός με χειραψία του Δ/ντή και όλων των παρισταμένων στην συνάντηση, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών και παρουσίαση των συμμετεχόντων από ελληνικής πλευράς.
- Υιοθέτηση, στην αρχή, **μιας τακτικής ενεργητικής ακρόασης**.
- Παρουσίαση της εταιρείας και του ενδιαφέροντός της για την ρουμανική αγορά. Αναφορά στο ιστορικό της εταιρείας, σε συστάσεις και συνεργασίες με εταιρείες σε άλλες χώρες, καθώς και σε λεπτομερή πληροφόρηση για τα προϊόντα ή τις παρεχόμενες υπηρεσίες. Κατά την διάρκεια των επιχειρηματικών συναντήσεων, οι Ρουμάνοι επιχειρηματίες αρέσκονται συνήθως στον σεβασμό και την τήρηση του ωραρίου στις συναντήσεις. Στο τέλος της συνάντησης, είναι απαραίτητο ο Έλληνας επιχειρηματίας να ευχαριστήσει τον μελλοντικό συνεργάτη για την αφιέρωση του χρόνου του και, κατά το επόμενο διάστημα, να συνεχίσει την επικοινωνία μαζί του.

Γενικά, ο καθορισμός μίας επιχειρηματικής συνάντησης είναι δύσκολος και απαιτείται συχνά ένα διάστημα εβδομάδων για απάντηση σε ηλεκτρονικά μηνύματα, fax ή τηλέφωνο. Μερικές φορές, οι επιχειρηματικές συναντήσεις ακυρώνονται χωρίς δικαιολογία. Εάν κάποιος δεν μιλάει ρουμανικά, θα ήταν καλύτερο, κατά την διάρκεια των επιχειρηματικών συναντήσεων, να απασχολεί κάποιον διερμηνέα. Σε μερικές περιπτώσεις, οι Ρουμάνοι

συνομιλητές προτιμούν μία συνάντηση σε ένα ευχάριστο περιβάλλον ξενοδοχείου ή στην έδρα της εταιρείας τους, ενώ πολλές φορές αρέσκονται και στα επαγγελματικά γεύματα.

Είναι σημαντικό **να πραγματοποιείται συνάντηση με τον Δ/ντή της εταιρείας** και με τα άτομα με αποφασιστική αρμοδιότητα. Είναι γνωστόν ότι οι εταιρείες έχουν αρκετά συγκεντρωτική διοίκηση και θα πρέπει να αποφεύγονται οι συναντήσεις με άτομα, που δεν λαμβάνουν αποφάσεις.

Κατά την διάρκεια των επιχειρηματικών συναντήσεων, ανταλλάσσονται ελεύθερα επαγγελματικές κάρτες (business cards) στην αγγλική (ενδείκνυται η χρήση της αγγλικής) με αναγραφή e-mail, τηλεφώνου και ενδεχομένως και κινητού τηλεφώνου. Επίσης, μικρά επιχειρηματικά δώρα γίνονται αποδεκτά, αλλά δεν αναμένονται. Κυρίως, κερδίζουν τις εντυπώσεις, μικρά δώρα, που αντιπροσωπεύουν την χώρα προέλευσης του ξένου επιχειρηματία.

Πρακτικές: τι επιτρέπεται και τι όχι κατά τη διάρκεια της διαπραγμάτευσης

Επιτρέπεται: να κάνουμε απευθείας αναφορά στο θέμα, να κρατήσουμε στο τέλος το κύριο σημείο, να είμαστε σοβαροί, να ενδιαφερόμαστε για τις λεπτομέρειες του συμβολαίου, να κοιτάζουμε στα μάτια και να ακούμε προσεκτικά τον συνομιλητή μας, να αφήσουμε την επαγγελματική κάρτα με όνομα, θέση, τηλέφωνο, e-mail, κινητό κλπ.

Δεν επιτρέπεται: να είμαστε πολύ αυστηροί στις διαπραγματεύσεις, να είμαστε πολύ φιλικοί και να εμπιστευθούμε από την αρχή, να ειρωνευθούμε, να απαντούμε σε προκλήσεις, να διακόπτουμε τον συνομιλητή μας, να αναφερόμαστε στο κομμουνιστικό παρελθόν, σε πολιτικά και θρησκευτικά θέματα, να φανούμε ασθενικοί, να υποτιμούμε τον Ρουμάνο μελλοντικό συνεργάτη μας.

9. ΣΗΜΑΣΙΑ ΣΤΙΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΑΓΟΡΑΣ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Τα αποτελέσματα των ερευνών αγοράς έχουν μεγάλη αξία, λόγω της δυνατότητας γνώσης των προϊόντων του ανταγωνισμού, όσο και των συνθηκών της αγοράς (αν υπάρχει περιθώριο για τοποθέτηση συγκεκριμένου ελληνικού προϊόντος). Παράλληλα, πριν την επιλογή του τομέα διείσδυσης θα πρέπει να διερευνάται, αν ο τομέας αυτός ελέγχεται από ισχυρούς ξένους ή ρουμανικούς ομίλους και αν υπάρχουν περιθώρια διείσδυσης στην αγορά, αφού μερικοί τομείς είναι ήδη μοιρασμένοι ή δεν υπάρχει κατανάλωση για συγκεκριμένο προϊόν.

10. ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Παρά την βελτίωση της ρουμανικής οικονομίας τελευταία και την ενίσχυση της μεσαίας τάξης θα πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπ' όψιν το διαθέσιμο μηνιαίο εισόδημα του καταναλωτή, που ανέρχεται περίπου σε 200 ευρώ καθώς και οι τιμές του ανταγωνισμού.

Είναι γεγονός, όμως, ότι στην Ρουμανία και ιδιαίτερα στο Βουκουρέστι των 2,1 εκατ. κατοίκων έχει δημιουργηθεί μία τάξη νέων, με μισθούς, πολλές φορές, αντίστοιχους των ευρωπαϊκών, η οποία θα πρέπει να τύχει ιδιαίτερης προσοχής, καθώς παρουσιάζει ροπή προς κατανάλωση προϊόντων πολυτελείας, παρά την διεθνή οικονομική κρίση.

Εν κατακλείδι, η επιτυχία ενός Έλληνα επιχειρηματία στην ρουμανική αγορά εξαρτάται από τρεις βασικές προϋποθέσεις, ήτοι: την επιλογή ενός καλώς μελετημένου σχεδίου, την ανεύρεση επί τόπου Ρουμανόφωνου συνεργάτη και τέλος την διάθεσή του να ξοδέψει χρόνο και χρήμα.

ΣΤ. ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Η Ρουμανία, λόγω γεωγραφικής εγγύτητας με την Ελλάδα, αλλά και λόγω του ότι αποτελεί την δεύτερη μεγαλύτερη αγορά της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης, είναι μία

χώρα ελκυστική για τους Έλληνες επιχειρηματίες. Προσθετικά επίσης λειτουργούν οι κοινοί πολιτιστικοί και θρησκευτικοί δεσμοί. Πάντως, για την είσοδο μιας επιχείρησης στην ρουμανική αγορά, απαιτούνται:

Συναντήσεις

Κατά την διάρκεια των επιχειρηματικών συναντήσεων δεν χρειάζεται κάποιος να επιμένει να ολοκληρώσει τη σύναψη συμβολαίου, αν ο συνομιλητής του οδηγεί την συζήτηση σε άλλο σημείο. Θα πρέπει ο εκπρόσωπος της εταιρείας να είναι σε θέση να δώσει σαφείς και συγκεκριμένες απαντήσεις σε τυχόν ερωτήματα, που αφορούν στο προϊόν και την εταιρεία. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί κατά τη διατύπωση και υπογραφή του συμβολαίου.

Πληροφοριακό υλικό

Τα αγγλικά, παρά το γεγονός ότι είναι η πλέον συνηθισμένη γλώσσα, δεν χρησιμοποιούνται σε τόσο ευρεία κλίμακα όσο στις άλλες χώρες της Ευρώπης. Για τον λόγο αυτό, απαιτείται ύπαρξη καταλόγων και πληροφοριακού υλικού στην ρουμανική. Εναλλακτικά, προτείνεται η χορήγηση καταλόγων προϊόντων στην αγγλική με την προσθήκη ενός φύλλου μετάφρασης στην ρουμανική γλώσσα. **Είναι προτιμότερο να δίδεται έμφαση στην καλή γνώση των τεχνικών χαρακτηριστικών του προϊόντος.**

Τα επιχειρηματικά γεύματα

Το γεγονός ότι υπάρχει ζεστή ατμόσφαιρα κατά την διάρκεια του επιχειρηματικού γεύματος δεν συνεπάγεται και υπογραφή του συμβολαίου. Βεβαίως τα επιχειρηματικά γεύματα είναι ευκαιρία για καλύτερη γνωριμία **αλλά η στενή συνεργασία εξαρτάται κυρίως από την ποιότητα της επιχειρηματικής σχέσης.**

Έθιμα

Ο Ρουμάνος πελάτης θα αισθανθεί κοντά στον Έλληνα επιχειρηματία, αν ο τελευταίος του προσφέρει κάποιο ελληνικό προϊόν ως δώρο.

Θα ήταν προτιμότερο, επίσης, πριν από το ταξίδι στην Ρουμανία, να μελετήσει κανείς τους κυριότερους σταθμούς της ρουμανικής ιστορίας, καθώς και τα βασικά στοιχεία της ρουμανικής κουλτούρας. Επίσης, ενδείκνυται η μελέτη των περιοχών όπου προτίθεται κανείς να δραστηριοποιηθεί.

Διαπροσωπικές σχέσεις

Κάθε επαγγελματική σχέση στηρίζεται στην εμπιστοσύνη. Οι υποσχέσεις προς τους Ρουμάνους πελάτες πρέπει να τηρούνται, έστω και αν είναι προφορικές. Παράλληλα, είναι προτιμότερο να αντιπροσωπεύει την ελληνική εταιρεία στην Ρουμανία το ίδιο άτομο, αποφεύγοντας τις συχνές αλλαγές.

Γλώσσα

Καλόν είναι κανείς να γνωρίζει έστω μερικές λέξεις στα ρουμανικά, προκειμένου να ευχαριστήσει τον Ρουμάνο πελάτη. Πάντως, η αγγλική είναι η πλέον χρησιμοποιούμενη εμπορική γλώσσα. Η χρήση διερμηνέα συνιστάται για την αποτελεσματικότερη επικοινωνία κατά τις επιχειρηματικές συναντήσεις. Η τιμή διερμηνείας κυμαίνεται ανάμεσα στα 80 και 100 ευρώ την ημέρα.

Επιλογή συνεργάτη

Κατά γενικό κανόνα, **δεν είναι εύκολα εφικτή η διεκπεραίωση δραστηριοτήτων στην Ρουμανία χωρίς τοπικό συνεργάτη.** Η επιτυχία στην αγορά εξαρτάται, σε μεγάλο βαθμό, από αυτόν. Ο κατάλληλος συνεργάτης δύναται να συνεισφέρει στην «αποκρυπτογράφηση»

της πραγματικότητας, δραστηριοποιούμενος πολλές φορές σε ένα περιβάλλον δύσκολο και συχνά μεταβαλλόμενο.

Τηλέφωνα

Οι τηλεφωνικές συνδέσεις στην Ρουμανία και ιδιαίτερα στο Βουκουρέστι και άλλες πόλεις είναι σχετικά καλής ποιότητας.

Για Τηλέφωνα από την Ελλάδα στην Ρουμανία: **00-40**-ζώνη-αριθμός συνδρομητή

Για Τηλέφωνα στην Ελλάδα από Ρουμανία : **00-30**- αριθμός συνδρομητή

Ημέρες Αργίας στην Ρουμανία

1 & 2 Ιανουαρίου (Πρωτοχρονιά και 2^η μέρα), 24 Ιανουαρίου (Ημέρα Ένωσης Ρουμανικών Πριγκιπάτων), 26-29 Απριλίου (Ορθόδοξο Πάσχα 2019), 1 Μαΐου (Εργατική πρωτομαγιά), 17 Μαΐου (Αγίου Πνεύματος), 1η Ιουνίου (Ημέρα Παιδιού), 15 Αυγούστου (Κοίμηση της Θεοτόκου), 30 Νοεμβρίου (Αγίου Ανδρέα) & 1 Δεκεμβρίου (Εθνική εορτή), 25 & 26 Δεκεμβρίου

Z. ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Επίσημη γλώσσα: ρουμανική. Γλώσσα εμπορίου: αγγλική, γερμανική, γαλλική

Τοπική ώρα: ίδια ώρα με την Ελλάδα

Visa: Δεν απαιτείται για τους υπηκόους της ΕΕ. Υπάρχει δυνατότητα ταξιδιού τόσο με διαβατήριο όσο και με ταυτότητα νέου τύπου.

Τηλεπικοινωνίες: Αριθμός επείγοντων : 112 (Όπως και για όλη την Ευρώπη, καθώς αποτελεί κοινό αριθμό) και περιλαμβάνει τα εξής (επείγοντα περιστατικά, Αστυνομία, χωροφυλακή, πυροσβεστική, νοσοκομειακά)

Άλλα χρήσιμα τηλέφωνα:

-Πληροφορίες αυτοκινητοδρόμων **:939**

-Άλλες πληροφορίες **:951**

-Πληροφορίες Μετεωρολογίας **:9591**

-Ωρολόγιο ομιλούμενο **:958**

-Σιδηρόδρομοι **:9521**

Ηλεκτρικό ρεύμα : ισχύς 220 V :ίδια με την Ελλάδα

INTERNET : Η Ρουμανία διαθέτει καλή κάλυψη, με πολύ χαμηλότερο κόστος

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ, ΤΡΑΠΕΖΩΝ

-Διοίκηση : Δευτέρα-Παρασκευή 9π.μ-16 μ.μ.

-Τράπεζες : Δευτέρα-Παρασκευή 9π.μ-17μ.μ.

: Σάββατο μόνο σε εμπορικά κέντρα

-Καταστήματα :7/7 ημέρες 10π.μ -22.μμ.

Τα Σουπερμάρκετ είναι ανοικτά και την Κυριακή και κάποια 24/24

- Ταχυδρομεία :Δευτέρα-Σάββατο 7.30 π.μ -20 μ.μ

www.posta-romana.ro

ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ

ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΩΣ: Υπάρχουν 16 αεροδρόμια στην Ρουμανία και καθημερινή σύνδεση Βουκουρεστίου-Αθηνών και Βουκουρεστίου-Θεσσαλονίκης. Η διάρκεια του ταξιδιού είναι περίπου 1 ώρα και 40 λεπτά.

Ενδεικτικά, η μέση τιμή ενός εισιτηρίου μετ' επιστροφής Αθηνών- Βουκουρεστίου ανέρχεται στα 150 ευρώ. Η εν λόγω τιμή βρίσκεται βέβαια σε συνάρτηση με τον χρόνο έκδοσης του εισιτηρίου.

Το Διεθνές αεροδρόμιο Henri Goanda (Bucharest – Otopeni) απέχει 16 χλμ από το κέντρο της πόλης. Για την μεταφορά προς το κέντρο της πρωτεύουσας, απαιτείται περίπου μισή ώρα, χρόνος, ο οποίος εξαρτάται κυρίως από την κίνηση στους δρόμους. Η πρόσβαση στο κέντρο γίνεται με λεωφορείο ή ταξί. Φθάνοντας κανείς στο αεροδρόμιο, είναι προτιμότερο να παραγγείλει ταξί εξουσιοδοτημένης εταιρείας με εμφανώς αναγραφόμενη ένδειξη τιμής (1,39lei/km, 1,40lei/km, 1,75 lei/km). Η παραγγελία γίνεται μέσω ειδικών μηχανημάτων που βρίσκονται στο αεροδρόμιο.

Η άντληση περισσότερων πληροφοριών είναι δυνατή από την ιστοσελίδα:

<http://www.aeroportul-otopeni.ro>

Ταξί: Οι τιμές είναι αρκετά ανταγωνιστικές αλλά και φθηνές σε σύγκριση με την Ελλάδα και άλλες δυτικοευρωπαϊκές χώρες. Ωστόσο, μπορούν ελεύθερα να ορισθούν από τον οδηγό. Για τον λόγο αυτό, **ενδεικνύεται** η χρήση εξουσιοδοτημένων ταξί, που να αναγράφουν την τιμή (1,39lei/km, 1,40lei/km, 1,75 lei/km) σε εμφανές σημείο, συνήθως στα πλάγια των εμπροσθεν θυρών. **Τα ταξί είναι πολυάριθμα και μπορεί να τα βρει κανείς στον δρόμο. Παρόλα αυτά, είναι προτιμότερο να το παραγγέλνει κανείς εκ των προτέρων, βγαίνοντας από το ξενοδοχείο.**

Οι κυριότερες εταιρείες ταξί είναι:

- Meridian www.meridiantaxi.ro tel 0219444
- Speed taxi www.speedtaxi.ro tel 0219477
- Pelican www.taxipelicanul.ro tel 0219565
- Christaxi www.christaxi.ro

Ενοικίαση αυτοκινήτου: Η ενοικίαση αυτοκινήτου ημερησίως ανέρχεται περίπου σε 40 ευρώ. Οι κυριότερες εταιρείες είναι οι Europcar, Budget, , Lea, Avis, Sixt, Herz και Dirent (ελληνικών συμφερόντων), και μπορεί κανείς να διαπραγματευτεί να ενοικιάσει ένα αυτοκίνητο προς διάθεσή του σε δύο πόλεις.

Email: info@dirent.ro tel: +40 21 300 09 96

Hertz (Ελληνικών συμφερόντων)

Lea Rent Email: office@lea-rent.com tel +40314055885

Avis Email: office@avis.ro tel +40212104344

Εσωτερικές αεροπορικές γραμμές: Η TAROM εξασφαλίζει την αεροπορική σύνδεση μεταξύ πόλεων στο εσωτερικό της χώρας, προσφέροντας την πλέον γρήγορη μετακίνηση σε χαμηλές τιμές.

Συγκοινωνίες: Το Βουκουρέστι διαθέτει πλήρες δίκτυο συγκοινωνιών. Επιπλέον, είναι η μόνη πόλη στην Ρουμανία που διαθέτει μετρό (4 γραμμές).

Διαμονή: Η μέση τιμή σε ένα μονό δωμάτιο στο Βουκουρέστι 3 αστέρων ανέρχεται σε 60 ευρώ ημερησίως. Η μέση τιμή για ένα γεύμα είναι περίπου 70 Ron ήτοι 15 ευρώ. Δύναται κανείς να πάρει γεύμα σε εστιατόριο οποιαδήποτε ώρα θελήσει και τα περισσότερα είναι ανοικτά από 11 πμ μέχρι αργά το βράδυ.

Γραμματειακή υποστήριξη: Πολλές γραμματείες στην Ρουμανία ομιλούν καλά τα αγγλικά, ενώ η αμοιβή τους ανέρχεται σε 80-100 ευρώ /ημερησίως.

Φιλοδωρήματα (TIPS): Είναι συνήθεια να δίνει κανείς φιλοδωρήματα που φθάνουν το 10% της απόδειξης.

Συνάλλαγμα: Κατά την είσοδο και κατά την έξοδο από την χώρα είναι ελεύθερη η εισαγωγή και εξαγωγή ξένου συναλλάγματος μέχρι του ποσού των **10.000 Ευρώ**. Σε περίπτωση εξαγωγής ποσού άνω των 10.000 Ευρώ, απαιτείται η δήλωσή του στις τελωνειακές αρχές.

Δυνατότητα επιστροφής ΦΠΑ για επιχειρηματική επίσκεψη στην Ε.Ε.

Σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 2008/9/CE οδηγία της Ε.Ε., απαιτείται συμπλήρωση τραπεζικού εντύπου, προκειμένου να επιστραφεί ο ΦΠΑ, που καταβλήθηκε από τις επιχειρήσεις στην Ε.Ε.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΕΞΟΔΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΤΑΞΙΔΙΟΥ

Ένα επιχειρηματικό ταξίδι διάρκειας 4 ημερών στην Ρουμανία κοστίζει περί τα **520 ευρώ**, υπολογιζόμενο ως ακολούθως:

Παράδειγμα για έξοδα επίσκεψης στην Ρουμανία (διάρκεια 4 ημέρες)

Αεροπορικό εισιτήριο	150 ευρώ περίπου
Μεταφορά από αεροδρόμιο μετ' επιστροφής	30 ευρώ
Ενοκίαση αυτοκινήτου	160 ευρώ
Έξοδα διαμονής σε ξενοδοχείο (3 νύχτες)	180 ευρώ
Σύνολο	<u>520 ευρώ</u>

Η. ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

1. Διμερείς Εμπορικές Συμφωνίες

Η Ρουμανία αποτελεί μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εφαρμόζει την ενιαία εμπορική πολιτική, όπως και τα άλλα κράτη μέλη της Ε.Ε. Διαθέτει κοινό δασμολόγιο και τα προϊόντα της Ε.Ε. δεν υπόκεινται σε δασμούς. Οι προηγούμενες εμπορικές συμφωνίες εναρμονίζονται με την εμπορική πολιτική της Ε.Ε.

2. Διμερείς συμφωνίες προστασίας επενδύσεων

Η Ρουμανία έχει υιοθετήσει πολλές διμερείς συμφωνίες προστασίας επενδύσεων, που, προ ένταξής της στην ΕΕ, είχαν συναφθεί, ενώ κάθε νέα συμφωνία προστασίας επενδύσεων πρέπει να συνάπτεται βάσει του νέου τύπου συμφωνιών, που αποδέχεται η Ε.Ε (αρχές ΟΟΣΑ).

3. Διμερείς συμφωνίες αποφυγής διπλής φορολογίας

Η Ρουμανία έχει υιοθετήσει πολλές διμερείς συμφωνίες αποφυγής διπλής φορολογίας, οι οποίες ακολουθούν το μοντέλο του ΟΟΣΑ. Οι συμφωνίες αυτές αποφυγής διπλής φορολογίας προβλέπουν ότι ένα πιστοποιητικό, που βεβαιώνει φορολογική κατοικία σε άλλη χώρα, χρειάζεται να υποβληθεί και στις ρουμανικές αρχές. Οι συμφωνίες αυτές περιλαμβάνουν επίσης διατάξεις περί φορολογίας μερισμάτων.

Η χώρα μας έχει υπογράψει με την Ρουμανία συμφωνία αποφυγής διπλής φορολογίας (Ν. 2279/1995), η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 7 Απριλίου 1995.

4.ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΙΜΕΡΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ – ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τις οικονομικές σχέσεις των δύο χωρών περιλαμβάνει:

- Α) Συμφωνία για την αποφυγή της διπλής φορολογίας σχετικά με τους φόρους εισοδήματος και κεφαλαίου, Αθήνα 17/9/1991, (ισχύει από 7/4/1995, Νόμος 2279/1995, ΦΕΚ υπ' αριθμ. 9/26.01.1995).
- Β) Συμφωνία Απαλλαγής Διπλής Φορολογίας εξ Αεροπορικών Κερδών, Αθήνα (ΦΕΚ 99/Α/30.05.1967, Α.Ν. 24/1967 έναρξη ισχύος 17.06.1967).
- Γ) Συμφωνία για την Προώθηση και την Αμοιβαία Προστασία των Επενδύσεων (Ν. 2564/1998, ΦΕΚ 4/Α/13.1.1998, έναρξη ισχύος 12.6.1998)
- Δ)
- Ε) Συμφωνία περί τηλεπικοινωνιών (Α.Ν. 55/2.4.1966, ΦΕΚ 133/Α/03.08.1967, έναρξη ισχύος 06.07.1967)
- ΣΤ) Συμφωνία για συνεργασία στον τομέα του Τουρισμού (Ν. 2138/09.06.1993, ΦΕΚ 84/28.05.1995, έναρξη ισχύος 21.05.1994)
- Ζ) Συμφωνία περί Τακτικών Εμπορικών Αεροπορικών Μεταφορών (ισχύει από 2.9.1996)
- Η) Συμφωνία μεταξύ των κυβερνήσεων της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Ρουμανίας για την Συνεργασία και Αμοιβαία Διοικητική Συνδρομή μεταξύ των Τελωνειακών τους Διοικήσεων (ισχύει από 1.12.2000)
- Θ) Ναυτιλιακή Συμφωνία (Α.Ν. 55/1967, ΦΕΚ 133/Α/03.08.1967, έναρξη ισχύος 06.07.1968)
- Ι) Συμφωνία Συνεργασίας στον τομέα της ενέργειας, Βουκουρέστι 07/02/2008, Νο 3739, 03/02/2009 (ΦΕΚ 18/Α/15.02.2009 ισχύει από 09/09/2009)
- ΙΑ) Μνημόνιο Συνεργασίας στον αγροτικό τομέα υπεγράφη από ΥΠΕΞ δύο χωρών στο πλαίσιο επισήμου επισκέψεως κ. ΠΔ στην Ρουμανία (28-29.8.2011) και έχει τεθεί σε ισχύ από τον Ιούνιο 2014. Προωθείται συνεργασία ΕΘΙΑΓΕ με ομόλογο του ρουμανικό φορέα και μεικτές επιχειρήσεις σε τομέα βιοκαλλιεργειών.